

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално
развитие

Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013

www.bgregio.eu

Инвестираме във Вашето бъдеще!

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет на Република България

ОПРР

Втори тригодишен доклад по наблюдението и контрола при прилагането на Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007-2013 г., включително на мерките за предотвратяване, намаляване или отстраняване на екологичните щети в резултат на прилагането на програмата за периода 2011-2013 г.

(разработен в рамките на проект „Осъществяване на оценка на въздействието на интервенциите по Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007-2013 г. и на приноса им за изпълнение на хоризонталните политики на ЕС“)

СЪДЪРЖАНИЕ

СЪДЪРЖАНИЕ	1
СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ	2
СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ	3
СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ	4
ЗА КОНСУЛТАНТА	5
I. ВЪВЕДЕНИЕ	6
1. Основание и цели на доклада	6
2. Предходен доклад	7
3. Обхват	8
4. Използвана методология	11
II. ОП „РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ“ 2007–2013	16
1. Обща информация и напредък на изпълнение към 31.12.2013 г.....	16
2. Промени в оперативната програма и решения на МОСВ относно въздействието на промените върху околната среда.....	20
3. Анализ на схемите, които влизат в обхвата на оценката на въздействието на програмата върху околната среда.....	28
III. ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА МЕРКИТЕ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ, НАМАЛЯВАНЕ ИЛИ ВЪЗМОЖНО НАЙ-ПЪЛНО ОТСТРАНЯВАНЕ НА ПРЕДПОЛАГАЕМИТЕ НЕБЛАГОПРИЯТНИ ПОСЛЕДСТВИЯ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА	46
IV. НАБЛЮДЕНИЕ И КОНТРОЛ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА ПРИ ПРИЛАГАНЕ НА ПРОГРАМАТА НА БАЗАТА НА ИНДИКАТОРИ	49
1. Набиране на данни за някои индикатори.....	49
2. Използване на индикатори за наблюдение на въздействието върху програмата	74
V. ОТГОВОР НА ВЪПРОСИТЕ ЗА ОЦЕНКА	97
VI. ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕПОРЪКИ	110
1. Заключение	110
2. Препоръки.....	111
VII. ПРИЛОЖЕНИЯ	119
Приложение 1. Списък на използваната литература.....	119
Приложение 2. Основна информация за проектите, попадащи в обхвата на настоящия доклад.....	121

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ

Таблица 1. Схеми за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, които попадат в обхвата на доклада.....	8
Таблица 2. Индикатори за наблюдение и контрол на въздействието върху околната среда (съгласно актуализирания списък в първия доклад по наблюдение и контрол)	14
Таблица 3. Схеми/проекти, попадащи в обхвата на настоящия доклад.....	17
Таблица 4. Промени в ОПРР 2007–2013 след 31.12.2010 г. и оценка на техния потенциален ефект върху околната среда.....	21
Таблица 5. Операция 1.1: Социална инфраструктура.....	29
Таблица 6. Операция 1.2: Жилищна политика	32
Таблица 7. Операция 1.4: Подобряване на физическата среда и превенция на риска.....	33
Таблица 8. Операция 1.5: Системи за устойчив градски транспорт.....	36
Таблица 9. Операция 2.1 Регионална и местна пътна инфраструктура	37
Таблица 10. Операция 2.2 Информационни и комуникационни мрежи и услуги.....	38
Таблица 11. Операция 2.3 Достъп до устойчиви и ефикасни енергийни ресурси	38
Таблица 12. Операция 3.1 Подобряване на туристическите атракции и свързаната с тях инфраструктура	39
Таблица 13. Операция 3.2 Развитие на регионалния туристически продукт и маркетинг на дестинациите.....	41
Таблица 14. Операция 3.3 Национален туристически маркетинг.....	41
Таблица 15. Операция 4.1 Дребномащабни местни инвестиции	43
Таблица 16. Операция 4.2 Междурегионално сътрудничество.....	45
Таблица 17. Наднормени имисии във въздуха (брой превишения на праговата стойност за 1 година).....	51
Таблица 18. Превишения на граничните стойности на нивата на шума (брой случаи)	61
Таблица 19. Наднормени имисии във въздуха (брой превишения на праговата стойност за 1 година).....	70
Таблица 20. Емисии на парникови газове (т/година).....	71
Таблица 21. Брой на население, подложено на шумово натоварване в обхвата над граничните стойности (за населените места с население над 100 000 души (брой жители).....	72
Таблица 22. Коментар върху индикаторите за измерване на въздействието по операция 1.1.....	76
Таблица 23. Коментар върху индикаторите за измерване на въздействието по операция 1.2.....	79
Таблица 24. Коментар върху индикаторите за измерване на въздействието по операция 1.4.....	80
Таблица 25. Коментар върху индикаторите за измерване на въздействието по операция 1.5.....	86

Таблица 26. Коментар върху индикаторите за измерване на въздействието по операция 2.1.....	89
Таблица 27. Коментар върху индикаторите за измерване на въздействието по операции 2.2. и 2.3.....	90
Таблица 28. Коментар върху индикаторите за измерване на въздействието по операция 3.1.....	91
Таблица 29. Коментар върху индикаторите за измерване на въздействието по операции 3.2. и 3.3.....	93
Таблица 30. Коментар върху индикаторите за измерване на въздействието по операции 4.1. и 4.2.....	94
Таблица 31. Коментар върху прилагането на мерките за предотвратяване и намаляване на вредното въздействие.....	101
Таблица 32. Коментар по използването на екологичните индикатори в окончателните технически доклади.....	102

СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ

Фигура 1: Общо финансово изпълнение на ОПРР 2007–2013 декември 2013 по години.....	16
Фигура 2: Сключени договори и приключили проекти по приоритетни оси.....	17

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

ЕК	Европейска комисия
ЕО	Екологична оценка
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИСУН	Информационна система за управление и наблюдение
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРР	Министерство на регионалното развитие
ОВОС	Оценка на въздействието върху околната среда
ОПРР	Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007–2013 г.
ПО	Приоритетна ос
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РИОСВ	Регионална инспекция по околна среда и води
УО	Управляващ орган

ЗА КОНСУЛТАНТА

Чрез работата си се стремим да бъдем полезни за обществото като осигуряваме за нашите клиенти в общественя, частния и неправителствения сектор по целия свят уникални перспективи и високо-стойностни решения. Ние ценим нашата и на нашите партньори независимост и почтеност. Служителите ни са експерти, отдадени на работата си, които произлизат от академичните и консултантски среди. Те споделят най-добрите практики в нашите компании.

ЕКОРИС Саут Ийст Юроп ЕООД (Екорис СИЮ) е юридическо лице, регистрирано в България през август 2006 г. Компанията е част от европейска група от консултантски и изследователски организации – ЕКОРИС Груп (ECORYS Group), разполагаща с офиси в 10 страни в Европа, както и с представителни офиси в Украйна, Македония, Сърбия и Румъния. Мисията на ЕКОРИС СИЮ е да предоставя пълния набор от услуги, предлагани от ЕКОРИС Груп в този регион. ЕКОРИС притежава забележителна 80-годишна история и се наложи като една от най-силните европейски компании със своите иновативни, гъвкави и интегрирани многоаспектни решения и подходи, съобразени винаги и изцяло с нуждите на клиентите, както и със спецификата на пазара.

бул. „Черни връх“ №1
1421 София
България

Т: 02 815 56 80
Ф: 02 981 60 32
Е: ecoryssee@ecorys.com

I. ВЪВЕДЕНИЕ

1. Основание и цели на доклада

Настоящият доклад по наблюдението и контрола на въздействието върху околната среда в резултат на прилагането на Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007–2013 г.¹ (ОПРР) е разработен като част от изпълнението на договор РД-02-37-11/12.03.2014 г. между Министерството на регионалното развитие (МРР) и „Екорис Саут Ийст Юроп“ ЕООД за „Осъществяване на оценка на въздействието на интервенциите по Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007–2013 г. и на приноса им за изпълнение на хоризонталните политики на ЕС“. Докладът представлява една от компонентите на оценката.

Докладът се изготвя съгласно изискванията на европейското и национално законодателство и по-специално на:

- Директива 2001/42/ЕС за оценка на въздействието на някои планове и програми върху околната среда;
- Закон за опазване на околната среда (ЗООС), глава 6 Екологична оценка и оценка на въздействието върху околната среда (транспониращ в българското законодателство Директива 2001/42/ЕС); и
- Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (ДВ, бр. 57 от 2.07.2004 г., в сила от 1.07.2004 г., изм. и доп., бр. 3 от 10.01.2006 г., бр. 29 от 16.04.2010 г., бр. 3 от 11.01.2011 г., бр. 38 от 18.05.2012 г., бр. 94 от 30.11.2012 г., в сила от 30.11.2012 г.)

За ОПРР 2007–2013 е изготвена Екологична оценка (ЕО), която е приета със Становище 4-3/2007 г. на Министерство на околната среда и водите (МОСВ).

Съгласно чл. 30. (1) (Доп. - ДВ, бр. 38 от 2012 г.) на Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми възложителят изготвя доклад по наблюдението и контрола при прилагането на плана/програмата, включително на мерките за предотвратяване, намаляване или отстраняване на екологичните щети в резултат на прилагането на плана/програмата, с периодичността, определена в становището по ЕО или решението за преценяване на необходимостта от ЕО. Ал.3 на същия член предвижда осигуряване на обществен достъп до доклада по ал. 1.

¹Официалното наименование на доклада според Становището по ЕО и Наредбата за ЕО е „Доклад по наблюдението и контрола при прилагането на програмата, включително на мерките за предотвратяване, намаляване или отстраняване на екологичните щети в резултат на прилагането на програмата“. В настоящето заглавие изрично се пояснява, че става дума за въздействие върху околната среда, тъй като оценката се извършва като част от договор за Оценка на въздействието на интервенциите по Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007-2013 г. и на приноса им за изпълнение на хоризонталните политики на ЕС (договор РД-02-37-11/12.03.2014 г. между Министерството на регионалното развитие и „Екорис Саут Ийст Юроп“ ЕООД).

Съгласно т. II.1 „Мерки за наблюдение и контрол при прилагане на програмата“ на Становището по ЕО, Управляващият орган (УО) на ОПРР 2007–2013 г. трябва да изготвя доклад по наблюдението и контрола при прилагането на програмата, включително на мерките за предотвратяване, намаляване или отстраняване на екологичните щети в резултат на прилагането на програмата, който да се представя в МОСВ на всеки три години от изпълнението на програмата.

Основните цели на настоящия доклад, дефинирани в техническото задание на възложителя, включват:

- Да се извършат проучвания за събиране на данни и информация, която не може да бъде предоставена от окончателните технически доклади на бенефициентите и съответно от системата за наблюдение на програмата (ИСУН), за напредъка на екологичните² индикатори по ОПРР;
- Да оцени въздействието върху околната среда на интервенциите по ОПРР, на основа на събраните данни и информация за напредъка по индикаторите, включително изготвяне на втория тригодишен доклад по наблюдението и контрола при прилагането на програмата и мерките за предотвратяване, намаляване или отстраняване на екологичните щети в резултат на прилагането на програмата, съгласно Становището по екологичната оценка (ЕО) № 4-3/2007 г. на Министерство на околната среда и водите (МОСВ).

2. Предходен доклад

Това е втори тригодишен доклад за оценка на въздействието на ОПРР 2007–2013 г. върху околната среда. Първият доклад³ обхваща периода от ноември 2007 до 31.12.2010г. Докладът прави следните обобщения:

- По отношение на данните и индикаторите за наблюдение на въздействието върху околната среда се посочва, че не са набирани данни и отчитани всички индикатори. Причините за това са различни (процедурни пропуски и невключване на индикаторите в съответните схеми), но също така и фактът, че по някои от схемите към датата на подаване на доклада все още не е имало приключили проекти, както и отпадането на някои операции в окончателната версия на ОПРР.
- Наблюдава се положително въздействие върху околната среда от реализираните схеми за обновяване на сгради и повишаване на енергийната ефективност, като е докладвано общо спестена енергия от 1649 MWh по ПО1 и 18 000 MWh по ПО4.

²Използван е терминът „екологични индикатори“ вместо „индикатори за наблюдение и контрол“, както се наричат индикаторите в Становището за ЕО на МОСВ, с цел отличаване на индикаторите от останалите индикатори за наблюдение на изпълнението на ОПРР.

³Обединение КРМГ, Средносрочна оценка на ОПРР 2007–2013 г. Окончателен доклад за оценка на въздействието на резултатите от ОПРР върху околната среда, 28.01.2011 г.

- Негативни въздействия се наблюдават само в периода на строителство, като те са незначителни и локални по обхват.
- По-голяма част от измененията по програмата се очакват да имат благоприятен ефект върху околната среда.
- Направените анализи потвърждават изводите в доклада за ЕО на програмата. Няма индикации за непредвидени неблагоприятни въздействия върху околната среда.

Докладът коментира и ревизира предложените в доклада за ЕО на програмата индикатори и мерки за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последствия от осъществяване на програмата върху околната среда.

Отправени са препоръки, които касаят най-вече набирането на данни за индикаторите и адекватно залагане на индикаторите в схемите за подкрепа.

3. Обхват

Настоящият втори доклад за оценка на въздействието върху околната среда обхваща въздействието на проекти, приключили в периода от 1.01.2011 до 31.12.2013 г. Схемите, които попадат в обхвата на оценката са представени в таблицата по-долу:

Таблица 1. Схеми за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, които попадат в обхвата на доклада

Приоритетна ос/Операция	Схеми за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ
1. Устойчиво и интегрирано градско развитие	
Операция 1.1: Социална инфраструктура	<p>BG161PO001-1.1.01 Подкрепа за осигуряване на подходяща и рентабилна образователна, социална и културна инфраструктура, допринасяща за развитието на устойчиви градски ареали – компоненти „Образователна инфраструктура“, „Социална инфраструктура“ и „Културна инфраструктура“</p> <p>BG161PO001-1.1.02 Подкрепа за осигуряване на подходяща и ефективна държавна образователна инфраструктура, допринасяща за развитието на устойчиви градски ареали</p> <p>BG161PO001-1.1.03 Подкрепа за осигуряване на подходяща и ефективна държавна социална инфраструктура, допринасяща за развитието на устойчиви градски ареали</p> <p>BG161PO001-1.1.04 Подкрепа за осигуряване на подходяща и ефективна инфраструктура на бюрата по труда, допринасяща за развитието на устойчиви градски ареали</p> <p>BG161PO001-1.1.05 Подкрепа за осигуряване на подходяща и ефективна държавна културна инфраструктура, допринасяща за развитието на устойчиви градски ареали</p>

	<p>BG161PO001/1.1-06 Подкрепа за обновяване и модернизация на държавни лечебни и здравни заведения в градските агломерации (прекратена)</p> <p>BG161PO001-1.1.07 Подкрепа за осигуряване на подходяща и рентабилна инфраструктура на висшите училища в градските агломерации</p> <p>BG161PO001-1.1.08 „Подкрепа за реконструкция, обновяване и оборудване на държавни лечебни и здравни заведения в градските агломерации”</p> <p>BG161PO001-1.1.09 Подкрепа за прилагане на мерки за енергийна ефективност в общинска образователна инфраструктура в градските агломерации</p> <p>BG161PO001-1.1.10 Подкрепа за създаване и промотиране на иновативни културни събития</p> <p>BG161PO001-1.1.11 Подкрепа за реконструкция/ обновяване и оборудване на общински лечебни заведения в градските агломерации</p> <p>BG161PO001-1.1.12 Подкрепа за деинституционализация на социални институции, предлагащи услуги за деца в риск</p>
Операция 1.2: Жилищна политика	<p>BG161PO001-1.2.01 Подкрепа за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради</p> <p>BG161PO001-1.2.02 Подкрепа за осигуряване на съвременни социални жилища за настаняване на уязвими, малцинствени и социално слаби групи от населението и други групи в неравностойно положение</p> <p>BG161PO001-1.2.03 Подкрепа за създаване на инструмент за финансов инженеринг - Фонд за жилищно обновяване</p>
Операция 1.4: Подобряване на физическата среда и превенция на риска	<p>BG161PO001-1.4.01 Подкрепа за ограничаване и предотвратяване на рисковете и щетите при пожари в градските агломерационни ареали</p> <p>BG161PO001-1.4.02 Подкрепа за подобряване на градската среда”</p> <p>BG161PO001-1.4.03 Подкрепа за изграждане и укрепване на дребномащабна инфраструктура за предотвратяване на свлачища в градските агломерации</p> <p>BG161PO001-1.4.04 Подкрепа за дребномащабна инфраструктура за предотвратяване на свлачища в градските агломерации</p> <p>BG161PO001-1.4.05 „Подкрепа за интегрирано и устойчиво развитие чрез подобряване на градската среда</p> <p>BG161PO001-1.4.06 Подкрепа за дребномащабни мерки за предотвратяване на наводнения в градските агломерации</p> <p>BG161PO001-1.4.07 Подкрепа за интегрирани планове за градско възстановяване и развитие</p> <p>BG161PO001-1.4.08 Съвместна европейска инициатива за устойчиви инвестиции в градските райони JESSICA</p> <p>BG161PO001-1.4.09 „Зелена и достъпна градска среда”</p>
Операция 1.5: Системи за устойчив градски транспорт	<p>BG161PO001-1.5.01 Подкрепа за интегриран градски транспорт в Община Бургас</p> <p>BG161PO001-1.5.02 Подкрепа за интегриран градски транспорт в Столична община</p> <p>BG161PO001-1.5.03 Подкрепа за интегриран градски транспорт в петте големи града</p>

2. Регионална и местна достъпност	
Операция 2.1 Регионална и местна пътна инфраструктура	BG161PO001-2.1.01 Подкрепа за рехабилитация и реконструкция на второкласни и третокласни пътища BG161PO001-2.1.02 Подкрепа за устойчиво и интегрирано местно развитие чрез рехабилитация и реконструкция на общинска пътна мрежа
Операция 2.2 Информационни и комуникационни мрежи и услуги	BG161PO001-2.2.01 „Подкрепа за развитие на критична, защитена, сигурна и надеждна обществена ИКТ инфраструктура”
Операция 2.3 Достъп до устойчиви и ефикасни енергийни ресурси	BG161PO001-2.3.01 Подготовка, проучвания и проектиране за изграждане на междусистемна газова връзка България-Сърбия
3. Устойчиво развитие на туризма	
Операция 3.1 Подобряване на туристическите атракции и свързаната с тях инфраструктура	BG161PO001-3.1.01 Подкрепа за паметници на културата с национално и световно значение допринасящи за устойчивото развитие на туризма BG161PO001-3.1.02 Подкрепа за развитието на туристически атракции BG161PO001-3.1.03 Подкрепа за развитието на природни, културни и исторически атракции BG161PO001-3.1.04 Реставрация и консервация на дворец "Евксиноград" и прилежащия му парк
Операция 3.2 Развитие на регионалния туристически продукт и маркетинг на дестинациите	BG161PO001-3.2.01 Подкрепа за организиране на събития с регионален и национален обхват и въздействие (прекратена) BG161PO001-3.2.02 Подкрепа за развитие на регионалния туристически продукт и маркетинг на дестинациите BG161PO001-3.2.03 Подкрепа за развитие на регионалния туристически продукт и маркетинг на дестинациите II
Операция 3.3 Национален туристически маркетинг	BG161PO001-3.3.01 Подкрепа за ефективен национален маркетинг на туристическия продукт и подобряване на информационното обслужване
4. Местно развитие и сътрудничество	
Операция 4.1 Дребномащабни местни инвестиции	BG161PO001-4.1.01 Подкрепа за осигуряване на подходяща и рентабилна образователна инфраструктура, допринасяща за устойчиво местно развитие BG161PO001-4.1.02 Подкрепа за изграждане и укрепване на дребномащабна инфраструктура за предотвратяване на свлачища

	BG161PO001-4.1.03 Подкрепа за прилагане на мерки за енергийна ефективност в общинската образователна инфраструктура на 178 малки общини BG161PO001-4.1.04 Подкрепа за дребномащабни мерки за предотвратяване на наводнения в 178 малки общини BG161PO001-4.1.05 Подкрепа за реконструкция/ обновяване и оборудване на общински лечебни заведения в общини, извън градските агломерационни ареали
Операция 4.2 Междурегионално сътрудничество	BG161PO001-4.2.01 Подкрепа за междурегионално сътрудничество и обмен на най-добри практики
5. Техническа помощ	
Операция 5.3 Изграждане на капацитет на бенефициентите на ОПРР	BG161PO001-5.3.01 Техническа помощ за подготовка, управление, наблюдение, оценка, информация, контрол и укрепване на административния капацитет за изпълнение на ОП “Регионално развитие” 2007–2013 г. BG161PO001-5.3.02 В подкрепа за следващия програмен период BG161PO001-5.3.03 Подкрепа за интегрирани планове за градско възстановяване и развитие II

4. Използвана методология

При осъществяване на оценката са отчетени изискванията на европейското и национално екологично законодателство, доклада за екологична оценка на ОПРР 2007 – 2013, заданието на възложителя за осъществяване на настоящата оценка, както и предходния тригодишен доклад по наблюдението и контрола на въздействието върху околната среда в резултат на прилагането програмата.

За осъществяване на оценката са използвани следните методи:

- Кабинетно проучване на документи, доклади и данни;
- Среци / интервюта с представители на УО на ОПРР 2007–2013 и представители на МОСВ;
- Запитвания, събиране и анализ на информация и данни относно състоянието на околната среда, получени от РИОСВ, РЗИ и ИАОС;
- Посещения на място.

Съгласно заданието на възложителя и методологията, предложена от изпълнителя в офертата за изпълнение на поръчката, вторият доклад по наблюдението и контрола на въздействието върху околната среда в резултат на прилагането ОПРР 2007–2013 г. отговаря на следните въпроси за оценка (вж. Глава V от настоящия доклад):

- *Каква е адекватността на актуализираните в първия тригодишен доклад мерки за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последствия от осъществяването на ОПРР върху околната среда и индикатори за наблюдение и контрол при прилагането на ОПРР?*
- *Изпълняват ли се и каква е степенята на отразяване на актуализираните в първия тригодишен доклад мерки за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последствия от осъществяването на ОПРР върху околната среда в схемите за предоставяне на БФП и Насоките/изискванията за кандидатстване, публикувани през периода 01.01.2011 г. – 31.12.2013 г.?*
- *Изпълняват ли се мерките по отношение на Решенията на министъра на околната среда и водите за преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка на измененията на Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007–2013 г. (Решение № ЕО-24/2013 г. и Решение № ЕО-4/2012 г.)?*
- *Изпълняват ли се мерките при одобрението на проектни предложения? Одобряват ли се проекти, за които се изисква ОВОС/ЕО само след положително решение/становище?*
- *Взема ли се предвид опазването на биологичното разнообразие?*
- *Одобряват ли се проекти, за които се изисква процедура по Оценка за съвместимост само след положително решение/становище?*
- *Вземат ли се предвид границите на паметниците на културата и на техните прилежащи зони, съгласно съществуващите закони за тяхната защита?*
- *Предприемат ли се мерки за ограничаване на емисиите на прах, шум и вибрации при извършване на строително-ремонтните дейности по проектите?*
- *Предприемат ли се мерки за управление на генерираните от строително-ремонтните дейности отпадъци?*
- *До каква степен в окончателните технически доклади по приключилите проекти са изпълнени мерките и са отчетени актуализираните екологични индикатори?*
- *Какво е въздействието върху околната среда на приключилите проекти през периода 01.01.2011 г. – 31.12.2013 г. и съответно на интервенциите по ОПРР?*
- *Дали измененията на ОПРР през периода 01.01.2011 г. – 31.12.2013 г. имат предимства по отношение на въздействието върху околната среда, в сравнение с дейностите, които са отпаднали?*
- *До каква степен са изпълнени препоръките от първия тригодишен доклад?*
- *Съобразен ли е проектът/дейността за развитие на туризма с нормите за рекреационно натоварване и със статута на съответната територия?*

- *Предвидени ли са локални пречиствателни съоръжения за отпадъчни води, за обектите по Приоритетна ос 3, ефективни ли са и съобразени ли са с конкретните необходимости?*
- *Разработени ли са системи за управление на отпадъците на обекти по Приоритетна ос 3 и отговарят ли на предвижданията на общинската програма за управление на отпадъците?*

В Становището за ЕО 4-3/2007 на МОСВ са изброени два вида мерки:

- Мерки за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последствия от осъществяване на програмата върху околната среда;
- Мерки за наблюдение и контрол при прилагане на Програмата.

В първия тригодишен доклад за оценка на въздействието на резултатите от ОПРР върху околната среда е направен анализ на адекватността на предложените мерки и индикатори в Становището за екологична оценка. На база на анализа е предложено отпадане на някои мерки като неуместни както и ревизиране на някои от индикаторите. В тази връзка, оценката на втория тригодишен доклад се базира върху следните мерки и индикатори:

Мерки:

1. Проектите, предвиждащи инвестиционни предложения/планове, за които се изисква Оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС)/ЕО (по реда на ЗООС) или оценка на съвместимостта (по реда на Закона за биологичното разнообразие) да се одобряват само след положително решение по ОВОС/становище за ЕО и при съобразяване с препоръките от извършени оценки, както и решението по ОВОС/Становището по ЕО.
2. Да се дава приоритет на проекти, които предвиждат: внедряване на малкоотпадъчни и безотпадъчни технологии, мерки за съобразяване с йерархията при управление на отпадъци, ноу-хау и други водо-, енерго- и материалоспестяващи технологии.
3. При одобряване на дейностите по операция 1.4 да се отчитат приоритетите на плановете за управление на речните басейни.
4. Проектите за развитие на туризма да са съобразени с нормите за рекреационно натоварване и статута на територията.
5. Да се дава приоритет на екотуризма и други алтернативни форми на туризъм.

Таблица 2. Индикатори за наблюдение и контрол на въздействието върху околната среда (съгласно актуализирания списък в първия доклад по наблюдение и контрол)

Приоритетна ос/Операция	Индикатори	Начин на събиране на данни
Приоритетна ос 1 – Устойчиво и интегрирано градско развитие		
Операция 1.1. Социална инфраструктура	Икономия на енергия в обществени сгради (kWh/год.)	На ниво проект от бенефициентите
	Производство на енергия от алтернативни и възобновяеми източници (% от общата консумация на енергия)	На ниво проект от бенефициентите
Операция 1.2 Жилищна политика	Икономия на енергия в жилищни сгради (kWh/год.)	На ниво проект от бенефициентите
	Консумация на енергия от алтернативни и възобновяеми източници (% от общата консумация на енергия)	На ниво проект от бенефициентите
Операция 1.4 Подобряване на физическата среда и превенция на риска	Озеленени площи (m ² на жител)	На ниво проект от бенефициентите
	Улични мрежи и рехабилитирана настилка (% от общо изградените)	На ниво проект от бенефициентите
	Изградени велосипедни пътеки и алеи, пешеходни зони (km)	На ниво проект от бенефициентите
	Наднормени имисии във въздуха (брой превишения на праговата стойност за 1 година)	Данните следва да се поискат от УО от съответната РИОСВ или за съответното населено място и за съответната година в която се реализира конкретния проект/дейност
	Превишения на граничните стойности на нивата на шума (брой случаи)	Данните следва да се поискат от съответната Регионална здравна инспекция за съответното населено място и за съответната година в която се реализира конкретния проект/дейност
	Реставрирани и обновени исторически и културни паметници, разположени в градовете (бр.)	На ниво проект от бенефициентите
Операция 1.5 Устойчиви системи градски транспорт	Наднормени имисии във въздуха (брой превишения на праговата стойност за 1 година)	Данните следва да се поискат от УО от съответната РИОСВ или за съответното населено място и за съответната година в която се реализира конкретния проект/дейност
	Емисии на парникови газове (т/година)	Данните следва да се поискат от УО от съответната РИОСВ или за съответното населено място и за съответната година в която се реализира конкретния проект/дейност
	Население подложено на шумово натоварване в обхвата над граничните стойности (за	Данните следва да се поискат от съответната Регионална здравна инспекция за съответното населено място и за съответната година в която се реализира конкретния проект/дейност

	населените места с население над 100 000 души (брой жители)	
Приоритетна ос 2. Регионална и местна достъпност		
2.1. Регионална и местна пътна инфраструктура	Засягане на природни местообитания (m2)	На ниво проект от бенефициентите
2.3. Достъп до устойчиви и ефективни енергийни ресурси	Засягане на природни местообитания (m2)	На ниво проект от бенефициентите
Приоритетна ос 3. Устойчиво развитие на туризма		
3.1 Подобряване на туристическите атракции и свързаната с тях инфраструктура	Развити природни, културни и исторически атракции (бр.)	На ниво проект от бенефициентите
	Застроени площи (ha)	На ниво проект от бенефициентите
	Засягане на горски площи (m2)	На ниво проект от бенефициентите
	Засягане на природни местообитания (m2)	На ниво проект от бенефициентите
	Площи със засадена растителност (ha)	На ниво проект от бенефициентите
Приоритетна ос 4. Създаване на регионални и местни мрежи; сътрудничество и изграждане на капацитет		
Операция 4.1. Дребномасщабни инвестиции	Икономия на енергия в обществени сгради (kWh/год.)	На ниво проект от бенефициентите
	Производство на електроенергия от алтернативни и възобновяеми източници (% от общата консумация на енергия)	На ниво проект от бенефициентите
Операция 4.2. междурегионално сътрудничество	Проведени обучения и семинари, свързани с околната среда	От УО

Съгласно техническото задание на възложителя като част от разработването на доклада трябва да бъдат набирани и обобщени данни за някои от индикаторите. Това са следните индикатори (маркирани в бяло в таблица №2 по-горе):

- Наднормени имисии във въздуха (брой превишения на праговата стойност за 1 година);
- Превишения на граничните стойности на нивата на шума (брой случаи);
- Емисии на парникови газове (т/година);
- Население подложено на шумово натоварване в обхвата над граничните стойности (за населените места с население над 100 000 души (брой жители));

II. ОП „РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ“ 2007–2013

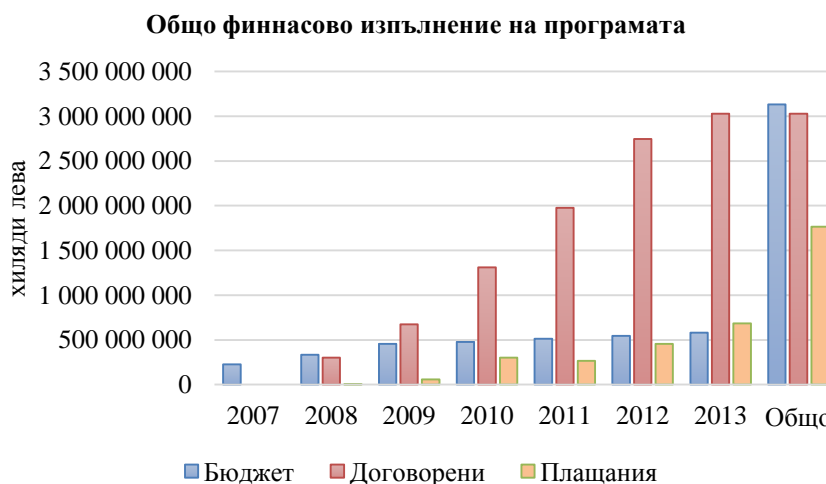
1. Обща информация и напредък на изпълнение към 31.12.2013 г.

ОПРР 2007–2013 г. се финансира от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и съфинансира с национални средства. Програмата цели подобряване на социално-икономическите условия в 6-те района и ограничаване на междурегионалните различия в България.

Тя обхваща пет приоритети оси, както следва:

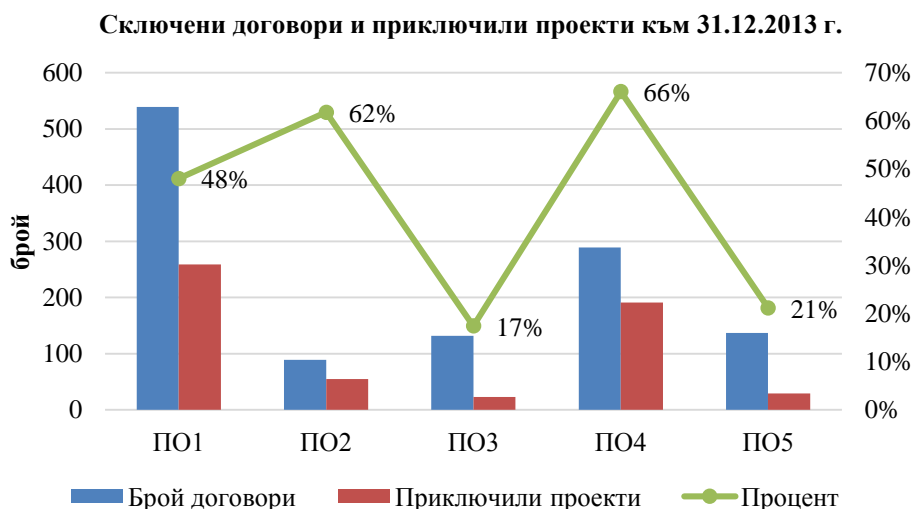
1. Устойчиво и интегрирано градско развитие;
2. Регионална и местна достъпност;
3. Устойчиво развитие на туризма;
4. Местно развитие и сътрудничество;
5. Техническа помощ.

Финансовото изпълнение към края на декември 2013 г. показва, добро договаряне по приоритетни оси, но все още слабо изпълнение. Забелязва се значителен ръст на договаряне, който нараства с годините, което означава че в последните години са сключени преобладаващия брой от проектите.

Фигура 1: Общо финансово изпълнение на ОПРР 2007–2013 към декември 2013 по години

Най-голям брой договори са сключени по ПО1, а най-малък по ПО2. Изпълнението на договорите по приоритетни оси показва, че над 50% от сключените до края на 2013 г. договори са изпълнени по ПО2 и ПО4, а по ПО3 и ПО5 този процент е по-нисък.

Фигура 2: Сключени договори и приключили проекти по приоритетни оси

Схемите, които влизат в обхвата на настоящата оценка, са представени в таблицата по-долу. Това са схеми, по които има приключили договори до 31.12.2013 г., изпълнявани в периода от началото на програмата до 31.12.2013 г. Въздействието на 80 проекта, приключили в периода до 31.12.2010 г. е разгледано в първия тригодишен доклад. В настоящия доклад тези проекти не се разглеждат, но се отчита техният ефект върху постигане на индикаторите за наблюдение и контрол на въздействието върху околната среда – т.е. разглеждан е кумулативният ефект от изпълнението на програмата. Проектите приключили в периода 1.01.2011 – 31.12.2013 г. са представени подробно в Приложение 1 към настоящия доклад.

Таблица 3. Схеми/проекти, попадащи в обхвата на настоящия доклад

Приоритетна ос/Операция/Схема	Приключили проекти към 31.12.2013 ⁴
1. Устойчиво и интегрирано градско развитие	
Операция 1.1: Социална инфраструктура	
BG161PO001-1.1.01/2007 Подкрепа за осигуряване на подходяща и рентабилна образователна, социална и културна инфраструктура, допринасяща за развитието на устойчиви градски ареали – компоненти „Образователна инфраструктура“, „Социална инфраструктура“ и „Културна инфраструктура“	66
BG161PO001-1.1.04/2008 Подкрепа за осигуряване на подходяща и ефективна инфраструктура на бюрата по труда, допринасяща за развитието на устойчиви градски ареали	8
BG161PO001-1.1.05/2008 Подкрепа за осигуряване на подходяща и ефективна държавна културна инфраструктура, допринасяща за развитието на устойчиви градски ареали	13
BG161PO001-1.1.07/2009 Подкрепа за осигуряване на подходяща и рентабилна инфраструктура на висшите училища в градските агломерации	13
BG161PO001-1.1.09/2010 Подкрепа за прилагане на мерки за енергийна ефективност в общинска образователна инфраструктура в градските агломерации	23

⁴Включително, проектите приключили преди 1.01.2011 г.

BG161PO001-1.1.10/2010 Подкрепа за създаване и промотиране на иновативни културни събития	28
BG161PO001-1.1.11/2011 Подкрепа за реконструкция/ обновяване и оборудване на общински лечебни заведения в градските агломерации	1
BG161PO001-1.1.12/2011 Подкрепа за деинституционализация на социални институции, предлагащи услуги за деца в риск	6
Операция 1.4: Подобряване на физическата среда и превенция на риска	
BG161PO001-1.4.02/2008 Подкрепа за подобряване на градската среда	18
BG161PO001-1.4.03/2008 Подкрепа за изграждане и укрепване на дребномашабна инфраструктура за предотвратяване на свлачища в градските агломерации	14
BG161PO001-1.4.04/2009 Подкрепа за дребномашабна инфраструктура за предотвратяване на свлачища в градските агломерации	11
BG161PO001-1.4.05/2009 Подкрепа за интегрирано и устойчиво развитие чрез подобряване на градската среда	22
BG161PO001-1.4.06/2010 Подкрепа за дребномашабни мерки за предотвратяване на наводнения в градските агломерации	36
Операция 1.5: Системи за устойчив градски транспорт	
2. Регионална и местна достъпност	
Операция 2.1 Регионална и местна пътна инфраструктура	
BG161PO001-2.1.01/2007 Подкрепа за рехабилитация и реконструкция на второкласни и третокласни пътища	25
BG161PO001-2.1.02/2007 Подкрепа за устойчиво и интегрирано местно развитие чрез рехабилитация и реконструкция на общинска пътна мрежа	29
Операция 2.3 Достъп до устойчиви и ефикасни енергийни ресурси	
BG161PO001-2.3.01/2010 Подготовка, проучвания и проектиране за изграждане на междусистемна газова връзка България-Сърбия	1
3. Устойчиво развитие на туризма	
Операция 3.1 Подобряване на туристическите атракции и свързаната с тях инфраструктура	
BG161PO001-3.1.01/2008 Подкрепа за паметници на културата с национално и световно значение допринасящи за устойчивото развитие на туризма	6
BG161PO001-3.1.02/2009 Подкрепа за развитието на туристически атракции	7
BG161PO001-3.1.03/2010 Подкрепа за развитието на природни, културни и исторически атракции	2
Операция 3.3 Национален туристически маркетинг	
BG161PO001-3.3.01/2008 Подкрепа за ефективен национален маркетинг на туристическия продукт и подобряване на информационното обслужване	8
4. Местно развитие и сътрудничество	
Операция 4.1 Дребномашабни местни инвестиции	
BG161PO001-4.1.01/2007 Подкрепа за осигуряване на подходяща и рентабилна образователна инфраструктура, допринасяща за устойчиво местно развитие	60
BG161PO001-4.1.02/2008 Подкрепа за изграждане и укрепване на дребномашабна инфраструктура за предотвратяване на свлачища	13
BG161PO001-4.1.03/2010 Подкрепа за прилагане на мерки за енергийна ефективност в общинската образователна инфраструктура на 178 малки общини	44
BG161PO001-4.1.04/2010 Подкрепа за дребномашабни мерки за предотвратяване на наводнения в 178 малки общини	32
Операция 4.2 Междурегионално сътрудничество	
BG161PO001-4.2.01/2008 Подкрепа за междурегионално сътрудничество и обмен на най-добри практики	42
5. Техническа помощ	
Операция 5.3 Изграждане на капацитет на бенефициентите на ОПРР	
BG161PO001-5.3.01/2008 Техническа помощ за подготовка, управление, наблюдение, оценка, информация, контрол и укрепване на административния капацитет за изпълнение на ОП “Регионално развитие” 2007–2013 г.	29

Общо	557
------	-----

Източник: ИСУН и информация от МРР

Допълнително са разгледани следните схеми, по които към декември 2013 г. няма приключили проекти, но които също влизат в обхвата на оценката, тъй като са в изпълнение в периода 01.01.2011 – 31.12.2013 г.

- BG161PO001-1.1.02/2008 Подкрепа за осигуряване на подходяща и ефективна държавна образователна инфраструктура, допринасяща за развитието на устойчиви градски ареали
- BG161PO001-1.1.03/2008 Подкрепа за осигуряване на подходяща и ефективна държавна социална инфраструктура, допринасяща за развитието на устойчиви градски ареали
- BG161PO001-1.1.08/2010 Подкрепа за реконструкция, обновяване и оборудване на държавни лечебни и здравни заведения в градските агломерации
- BG161PO001-1.2.01/2011 Подкрепа за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради
- BG161PO001-1.2.02/2011 Подкрепа за осигуряване на съвременни социални жилища за настаняване на уязвими, малцинствени и социално слаби групи от населението и други групи в неравностойно положение
- BG161PO001-1.2.03/2012 Подкрепа за създаване на инструмент за финансов инженеринг - Фонд за жилищно обновяване
- BG161PO001-1.4.01/2007 Подкрепа за ограничаване и предотвратяване на рисковете и щетите при пожари в градските агломерационни ареали
- BG161PO001-1.4.07/2010 Подкрепа за интегрирани планове за градско възстановяване и развитие
- BG161PO001-1.4.08/2010 Съвместна европейска инициатива за устойчиви инвестиции в градските райони JESSICA
- BG161PO001-1.4.09/2012 Зелена и достъпна градска среда
- BG161PO001-1.5.01/2010 Подкрепа за интегриран градски транспорт в Община Бургас
- BG161PO001-1.5.02/2011 Подкрепа за интегриран градски транспорт в Столична община
- BG161PO001-1.5.03/2011 Подкрепа за интегриран градски транспорт в петте големи града
- BG161PO001-2.2.01/2011 Подкрепа за развитие на критична, защитена, сигурна и надеждна обществена ИКТ инфраструктура
- BG161PO001-3.1.04/2011 Реставрация и консервация на дворец "Евксиноград" и прилежащия му парк

- BG161PO001-3.2.01/2010 Подкрепа за организиране на събития с регионален и национален обхват и въздействие
- BG161PO001-3.2.02/2011 Подкрепа за развитие на регионалния туристически продукт и маркетинг на дестинациите
- BG161PO001-3.2.03/2012 Подкрепа за развитие на регионалния туристически продукт и маркетинг на дестинациите II
- BG161PO001-4.1.05/2011 Подкрепа за реконструкция/ обновяване и оборудване на общински лечебни заведения в общини, извън градските агломерационни ареали
- BG161PO001-5.3.02/2012 В подкрепа за следващия програмен период
- BG161PO001-5.3.03/2013 Подкрепа за интегрирани планове за градско възстановяване и развитие II

2. Промени в оперативната програма и решения на МОСВ относно въздействието на промените върху околната среда

В ОПРР 2007–2013 са извършени промени в периода 2009-2013 г. чрез 3 официални ревизии на програмата, одобрени от ЕК, съответно с решения № С(2011)488/09.02.2011 г., С(2012) 5769/17.08.2012 г. и С(2014) 1876/01.04.2014 г. Измененията се изразяват в пренасочване на средства, промени в процедурни условия и изисквания, разширяване на обхвата на операции и въвеждане на нови операции.

Съответно МОСВ е издало две решения, относно необходимостта от осъществяване на екологична оценка на измененията на оперативната програма. Първото ЕО-4/13.02.2012 г. обхваща промените до 2011 г., а второто ЕО-24/26.07.2013 г. – промените, осъществени в периода 2012-2013 г. И двете решения, постановяват, че не трябва да се извършва екологична оценка на измененията на оперативната програма. Решенията, поставят условия, които включват:

- *Планове, програми, проекти и инвестиционни предложения, предмет на предвидените с изменението на ОПРР промени, попадащи в обхвата на Приложение 1 и/или Приложение 2 на ЗООС или извън тях, и попадащи под разпоредбите на чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР), подлежат на оценка на съвместимостта им с предмета и целите на опазване на защитените зони и могат да бъдат одобрени само сред положително решение/становище по ОВОС/ЕО/ОС и при съобразяване с препоръките в извършените оценки, както и с условията, изискванията и мерките, разписани в решението/становището.*
- *В доклада за наблюдение и контрол, съгласно т. II на Становище по ЕО №4-3/2007г., който се представя до 15 април на всеки три години, да се включва и информация относно прилагането на мерките за предотвратяване, намаляване*

*или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни
последствия от осъществяването на измененията на ОПРР 2007–2013 г.*

В отговор на решенията на МОСВ, УО на ОПРР е изпратило предложение на мерки, с които да бъдат изпълнени условията. Мерките предвиждат, че за всички проектни предложения, предмет на предвидените с измененията на ОПРР промени, ще се изисква задължително представяне на решение/становище по ОВОС/ЕО/ОС и съобразяване с препоръките на извършените оценки, както и с условията, изискванията и мерките разписани в решенията/становищата и че в следващия доклад за наблюдение и контрол съгласно т. II на Становище по ЕО №4-3/2007г. ще бъде включена информацията относно прилагането на мерките за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последствия от осъществяването на измененията на ОПРР 2007–2013 г.

Осъщественият промени в ОПРР в периода до края на 2010 г. са разгледани в предходния тригодишен доклад по наблюдението и контрола на въздействието върху околната среда в резултат на прилагането на ОПРР⁵. Схемите, по които са осъществявани промени са по Операция 1.1., Операция 1.4, Операция 1.5, Операция 2.2, Операция 2.3, Операция 3.1, Операция 4.1. Докладът заключава, че предвидените промени:

- нямат пряк екологичен ефект, или
- касаят мерки, които вече са включени в програмата и са били обект на екологична оценка, или
- ще допринесат за подобряване на състоянието на околната среда чрез увеличаване размера за подкрепата за по-добра енергийна ефективност и градски транспорт и инфраструктура, които ще доведат до подобряване на качеството на атмосферния въздух в градовете.

Промените, осъществени в периода 1.01.2011-31.12.2013 г. и техният очакван ефект върху околната среда са обобщени в таблицата по-долу:

Таблица 4. Промени в ОПРР 2007–2013 след 31.12.2010 г. и оценка на техния потенциален ефект върху околната среда

Обект на промяна и заседание на КН	Промяна	Ефект върху околната среда
Приоритетна ос 1 Операция 1.1 8-мо заседание на КН (юни 2011)	Пренасочване на финансов ресурс в размер на 11 962 151,00 евро от Приоритетна ос 3 „Устойчиво развитие на туризма“, Операция 3.1 „Подобряване на туристическите атракции и свързаната с тях инфраструктура“ към Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“, Операция 1.1 „Социална инфраструктура“	Положителен ефект, защото се пренасочва ресурс към мерки за енергийна ефективност

⁵KPMG, 28.02.2011 г.

Обект на промяна и заседание на КН	Промяна	Ефект върху околната среда
<p>Операция 1.2 „Жилищна политика”</p> <p>8-мо заседание на КН (юни 2011)</p>	<p>Допълване на списъка с индикативни дейности в рамките на Операция 1.2 „Жилищна политика” на ОПРР със следната индикативна дейност: „Предоставяне на заеми, гаранции за възвръщаеми инвестиции или еквивалентни на тях инструменти за енергийна ефективност и използване на енергия от възобновяеми източници в многофамилни жилищни сгради.”</p>	<p>Няма пряк ефект Косвено – положителен ефект</p>
<p>Операция 1.2 „Жилищна политика”</p> <p>8-мо заседание на КН (юни 2011)</p>	<p>Одобрява като конкретни бенефициенти по Операция 1.2 „Жилищна политика” на ОПРР:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Новосформирана с промяна в Устройствения правилник на МРРБ Дирекция „Жилищна политика” в рамките на Министерство на регионалното развитие и благоустройството • Фонд - мениджър по жилищна политика (самостоятелно юридическо лице, което е уредено в споразумение между съфинансиращите партньори или акционери, или като отделно финансово цяло в рамките на финансова институция.) 	<p>Няма пряк ефект</p>
<p>Операция 1.2 „Жилищна политика”</p> <p>8-мо заседание на КН (юни 2011)</p>	<p>Определяне за конкретни бенефициенти по схема „Подкрепа за осигуряване на съвременни социални жилища за настаняване на уязвими, малцинствени и социално слаби групи от населението и други групи в неравностойно положение” на пилотните общини, избрани от междуведомствената работна група към МС под ръководството на министъра по управление на средствата от ЕС.</p>	<p>Няма пряк ефект</p>
<p>Приоритетна ос 1 и Приоритетна ос 4</p> <p>8-мо заседание на КН (юни 2011)</p>	<p>Пренасочване на наличния финансов ресурс по Приоритетна ос 2 „Регионална и местна достъпност”, Операция 2.3 „Достъп до устойчиви и ефективни енергийни ресурси” в размер на 57 515 278 евро към проектни предложения, които успешно са преминали оценка, но за които не е достигнал финансов ресурс по съответната схема от Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие” и Приоритетна ос 4 „Местно развитие и сътрудничество” след провеждане на обсъждания между заинтересованите страни.</p>	<p>Положителен ефект, защото се пренасочва ресурс към мерки, които имат положителен ефект върху околната среда</p>
<p>Приоритетна ос 1, Операции 1.1. и 1.4 Приоритетна ос 4, Операция 4.1</p> <p>9-то заседание на КН (декември 2011)</p>	<p>Пренасочване на наличния финансов ресурс по Приоритетна ос 2 „Регионална и местна достъпност”, Операция 2.3 „Достъп до устойчиви и ефективни енергийни ресурси” в размер на 57 515 278,17 млн. евро към Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие” (Операции 1.1 и 1.4) и Приоритетна ос 4 „Местно развитие и сътрудничество” (Операция 4.1) за финансиране на готови резервни проектни предложения, които успешно са преминали оценка, но за които не е достигнало финансиране.</p>	<p>Положителен ефект, защото се пренасочва ресурс към мерки, които имат положителен ефект върху околната среда</p>

Обект на промяна и заседание на КН	Промяна	Ефект върху околната среда
<p>Операция 1.1 Операция 1.4</p> <p><i>9-то заседание на КН (декември 2011)</i></p>	<p>Пренасочване на финансов ресурс – 15 192 289 евро (29 713 534,60 лв.) от Приоритетна ос 3 „Устойчиво развитие на туризма“, Операция 3.1 към Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“, Операции 1.1 и 1.4</p>	<p>Положителен ефект, защото се пренасочва ресурс към мерки, които имат положителен ефект върху околната среда</p>
<p>Операция 1.4</p> <p><i>9-то заседание на КН (декември 2011)</i></p>	<p>Средствата от наложената през месец юли 2011г. плоска финансова корекция на ниво схеми по ОПРР в размер на 1 209 525,03 евро и възстановяваните от бенефициентите средства от финансови корекции по проекти, да бъдат пренасочвани към бюджета на планираната схема за безвъзмездна финансова помощ BG161PO001/1.4-09/2012 „Зелена и достъпна градска среда”</p>	<p>Положителен ефект</p>
<p>Операция 1.4</p> <p><i>9-то заседание на КН (декември 2011)</i></p>	<p>Регулярно пренасочване на освобождаващия се финансов ресурс по следните текущи схеми за БФП към Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие", операция 1.4 за обявяване на нова схема за подобряване на градската среда BG161PO001/1.4-09/2012 „Зелена и достъпна градска среда”</p>	<p>Положителен ефект</p>
<p>Операция 1.4</p> <p><i>9-то заседание на КН (декември 2011)</i></p>	<p>Определяне като конкретни бенефициенти по операция 1.4 „Подобряване на физическата среда и превенция на риска” за нуждите на схема BG161PO001/1.4-09/2012 „Зелена и достъпна градска среда“ 36-те общини центрове на агломерационни ареали съгласно Приложение 3а от ОПРР</p>	<p>Няма пряк ефект</p>
<p>Комуникационен план на ОПРР</p> <p><i>9-то заседание на КН (декември 2011)</i></p>	<p>Промени в бюджета на Комуникационния план на ОПРР, като отпаднат заложената изработка и разпространение на видеоклипове и бюджетът се актуализира на стойност 4 757 571 евро.</p>	<p>Няма пряк ефект</p>
<p>Операция 5.2</p> <p><i>9-то заседание на КН (декември 2011)</i></p>	<p>Пренасочване на финансов ресурс в размер на 5 000 000 евро (9 779 150 лв.) от операция 5.2 „Комуникация, информация и публичност” към операция 5.1: „Управление, наблюдение, оценка и контрол” за обезпечаване на законосъобразното и качествено изпълнение на договорите за безвъзмездна финансова помощ, както и на успешното изготвяне на ОПРР за 2014-2020г. с механизъм/инструментариум за нейното изпълнение</p>	<p>Няма пряк ефект</p>
<p>Цялата ОПРР</p> <p><i>9-то заседание на КН (декември 2011)</i></p>	<p>Промени в ОПРР 2007–2013г. съгласно взетите решения в резултат на проведените писмени процедури през 2011г., VIII-то и IX-тото заседание на КН при следващото ревизиране на програмата през 2012г., да промени стойността на индикаторите при необходимост, както и да изпрати ревизираната програма на ЕК за одобрение.</p>	<p>Няма пряк ефект</p>
<p>Операция 1.4</p> <p><i>Писмена процедура</i></p>	<p>Дейност „Обновяване/реконструкция и оборудване на публичните медицински и здравни заведения” в рамките на операция 4.1 „Дребномащабни местни инвестиции” да се разшири, както следва: - „Обновяване/реконструкция и оборудване на публичните медицински и здравни заведения, закупуване на</p>	<p>Няма пряк ефект</p>

Обект на промяна и заседание на КН	Промяна	Ефект върху околната среда
	линейки/реанимобили за медицинските центрове за осигуряване транспортирането на пациентите.“	
Операция 1.1 Операция 1.4 <i>Писмена процедура</i>	Пренасочване на финансов ресурс в рамките на Приоритетна ос 1 в размер на 22 734 034,00 евро към операция 1.1 „Социална инфраструктура”, схема BG161PO001/1.1-12/2011 „Подкрепа за деинституционализация на социални институции, предлагащи услуги за деца в риск“, който се формира от финансов ресурс в размер на 7 744 425,00 евро в рамките на операция 1.1 „Социална инфраструктура”, в резултат на приключили проекти и/или сключени допълнителни споразумения към договори за безвъзмездна финансова помощ, и финансов ресурс в размер на 14 989 609,00 евро от Операция 1.4 „Подобряване на физическата среда и превенция на риска“.	Няма пряк ефект
Операция 1.4 <i>10то заседание на КН (юни 2012)</i>	Освободеният финансов ресурс по текущите схеми за безвъзмездна финансова помощ в размер на 17 316 443 евро се пренасочва към предстоящата нова схема BG161PO001/1.4-09/2012 „Зелена и достъпна градска среда” в обхвата на Операция 1.4 „Подобряване на физическата среда и превенция на риска”	Положителен ефект
Операция 1.1 <i>10то заседание на КН (юни 2012)</i>	Пренасочване на финансов ресурс от 3 189 617 евро от Приоритетна ос 3 „Устойчиво развитие на туризма”, Операция 3.2 „Развитие на регионалния туристически продукт и маркетинг на дестинациите”, схема BG161PO001/3.2-01/2010 „Подкрепа за организиране на събития с регионален и национален обхват и въздействие” с конкретен бенефициент Министерство на културата към Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие”, Операция 1.1 „Социална инфраструктура”, за целите на схема BG161PO001/1.1-05/2008 „Подкрепа за осигуряване на подходяща и ефективна държавна културна инфраструктура, допринасяща за развитието на устойчиви градски ареали” с конкретен бенефициент Министерство на културата.	Положителен ефект – пренасочва се ресурс към мерки за енергийна ефективност
Операция 5.3 <i>11то заседание на КН (декември 2012)</i>	Определяне като конкретни бенефициенти по Операция 5.3 „Изграждане на капацитет на бенефициентите на ОПРР”, схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ: „Подкрепа за интегрирани планове за градско възстановяване и развитие II”, общините на градовете от йерархични нива 3 и 4, невключени към настоящия момент като бенефициенти за подкрепа по схема BG161PO001/1.4-07/2010 “Подкрепа за интегрирани планове за градско възстановяване и развитие“, съгласно Приложение 2 „Градове за подкрепа по ОПРР за периода 2014-2020 г.”, включени в Приложение II от Националната концепция за пространствено развитие, при одобрението ѝ от Министерски съвет.	Няма пряк ефект
Операция 1.5 <i>Писмена процедура, 11то заседание на КН (декември 2012)</i>	Разширяване обхвата на допустимите дейности по операция 1.5 „Системи за устойчив градски транспорт”, Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие”, като се включи следната допълнителна дейност: „Провеждане на проучвания и разработване на стратегически документи, включително за следващия програмен период, за прилагане на единна политика в областта на транспорта и транспортната	Косвен положителен ефект

Обект на промяна и заседание на КН	Промяна	Ефект върху околната среда
	инфраструктура и за въвеждането на адекватни модели на управление“	
Операция 5.3 <i>Писмена процедура, 11то заседание на КН (декември 2012)</i>	Одобрени са 36-те общини центрове на агломерационни ареали съгласно Приложение 3а от ОПРР да са конкретни бенефициенти по Оперативна програма „Регионално развитие“, Приоритетна ос 5, операция 5.3 „Изграждане на капацитет на бенефициентите на ОПРР“ за разработване на инвестиционни проекти в пълна степен на проектна готовност (project pipeline), за кандидатстване за финансиране през следващия програмен период.	Няма пряк ефект
Операция 5.1 <i>Писмена процедура, 11то заседание на КН (декември 2012)</i>	Дирекция „Технически правила и норми“ в МРРБ да е конкретен бенефициент по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“, операция 5.1 „Програмиране, управление, мониторинг, оценка и контрол“	Няма пряк ефект
Операция 5.1 <i>Писмена процедура, 11то заседание на КН (декември 2012)</i>	Разширяване на обхвата на допустимите дейности по операция 5.1, като се включи нова дейност: „извършване на анализи, проучвания и актуализация на нормативни актове в подкрепа на бъдещата оперативна програма за регионално развитие 2014–2020 г., разработването на съвременна нормативна уредба в областта на проектирането и изграждането на сгради за обществено обслужване и енергийна ефективност“;	Косвен положителен ефект
Операция 5.1 <i>Писмена процедура, 11то заседание на КН (декември 2012)</i>	От наличния финансов ресурс в рамките на операция 5.1 се насочва финансов ресурс за дирекция „Технически правила и норми“ в МРРБ в размер на 255 645,94 евро за дейности за изготвяне на анализи, проучвания и актуализация на нормативни актове в подкрепа на изпълнението на бъдещата оперативна програма за регионално развитие 2014-2020 г., чрез разработването на съвременна нормативна уредба в областта на проектирането и изграждането на сгради за обществено обслужване и енергийна ефективност.	Няма пряк ефект
Операция 1.1 и Операция 4.1 <i>Писмена процедура, 11то заседание на КН (декември 2012)</i>	Одобрени като конкретни бенефициенти по операция 1.1 „Социална инфраструктура“ и операция 4.1 „Местно развитие и сътрудничество“ общините, на чиято територия са разположени общинските лечебни заведения съгласно Изменение и допълнение на Концепцията за реструктуриране на системата на болнична помощ в Република България, приета с решение от заседание на Министерски съвет, проведено на 14 декември 2011 г.;	Няма пряк ефект
Операция 1.4 <i>Писмена процедура, 11то заседание на КН (декември 2012)</i>	Пренасочване на освободен финансов ресурс в размер на 3 982 774 евро от приоритетна ос 2, операция 2.1, схема BG161PO001/2.1-02/2007 „Подкрепа за устойчиво и интегрирано местно развитие чрез рехабилитация и реконструкция на общинска пътна мрежа“, към схема приоритетна ос 1, операция 1.4, схема BG161PO001/1.4-09/2012 „Зелена и достъпна градска среда“ и пренасочването да се отрази в предстоящата в началото на 2012 г. ревизия на ОП „Регионално развитие“ (2007–2013 г.);	Положителен ефект
Операция 4.1	Пренасочване финансов ресурс в размер на 1 537 121 евро от схема BG161PO001/4.2-01/2008 „Подкрепа за междурегионално сътрудничество и обмен на най-добри	Положителен ефект

Обект на промяна и заседание на КН	Промяна	Ефект върху околната среда
<i>Писмена процедура, 11то заседание на КН (декември 2012)</i>	практики“ в рамките на операция 4.2 „Междурегионално сътрудничество“ към операция 4.1 схема BG161PO001/4.1-03/2010 „Подкрепа за прилагане на мерки за енергийна ефективност в общинската образователна инфраструктура на 178 малки 35 общини”.	
Операция 5.3 <i>Писмена процедура, 11то заседание на КН (декември 2012)</i>	Пренасочване на финансов ресурс в размер на 3 438 408 евро от Операция 5.1. „Програмиране, управление, мониторинг, оценка и контрол“ към Операция 5.3 ”Изграждане на капацитет на бенефициентите на ОПРР”, за обявяването на схема BG161PO001/5-03/2013 „Подкрепа за интегрирани планове за градско възстановяване и развитие II”	Няма пряк ефект
Операция 5.3 <i>Писмена процедура, 11то заседание на КН (декември 2012)</i>	Пренасочване на финансов ресурс в размер на 6 368 651 евро към Операция 5.3.”Изграждане на капацитет на бенефициентите на ОПРР” за увеличаване на общия финансов ресурс по схема BG161PO001/5-02/2012 “В подкрепа за следващия програмен период” до 14 034 962 евро	Няма пряк ефект
Операция 5.1 <i>Писмена процедура, 11то заседание на КН (декември 2012)</i>	Одобряване в рамките на Приоритетна ос 5 „Техническа помощ”, операция 5.1 „Програмиране, управление, мониторинг, оценка и контрол” бюджетна линия в размер 1 782 000 евро с включено ДДС за период от 3 години (2013-2014г.), за наем на подходяща сграда извън МРРБ за изнасяне и настаняване на ГД „Програмиране на регионалното развитие”, с оглед гарантиране на нормалното и успешно осъществяване на всички работни процеси обвързани с изпълнението на ОПРР.	Няма пряк ефект
Операция 1.4 <i>Писмена процедура, 11то заседание на КН (декември 2012)</i>	Пренасочват се освободени средства към Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие”, операция 1.4 „Подобряване на физическата среда и превенция на риска“ за обявяване на новата схема за подобряване на градската среда BG161PO001/1.4-09/2012 „Зелена и достъпна градска среда”.	Положителен ефект
Операция 2 <i>12то заседание на КН (май 2013)</i>	Разширяване на обхвата на допустимите дейности по Операция 2 „Регионална и местна пътна инфраструктура“ с добавяне на нова дейност за строителство на първокласни пътища извън Трансевропейската транспортна мрежа. Добавя се дейност „строителство” към „рехабилитация и реконструкция на второкласни пътища, извън TEN-T и третокласни пътища.“	Потенциален неблагоприятен ефект върху околната среда. От решение № ЕО-24/2013 на МОСВ е видно, че не се очакват значителни въздействия върху компонентите и факторите на околната среда
Операция 1.4 <i>Писмена процедура, 13то заседание на КН (ноември 2013)</i>	Пренасочване на спестения финансов ресурс за финансиране на голям проект за предотвратяване на рискове и щети в градски агломерации	Няма пряк ефект Косвен положителен ефект

Обект на промяна и заседание на КН	Промяна	Ефект върху околната среда
<i>Писмена процедура, 13то заседание на КН (ноември 2013)</i>	Пренасочване на регулярно освобождаващия се финансов ресурс към проекта за изграждане на Северната скоростна тангента	Потенциален неблагоприятен ефект върху околната среда. Съгласно решение № ЕО-24/2013 и решение № 6-3/2011 г. по проведената процедура по ОВОС е видно, че не се очакват значителни въздействия върху компонентите и факторите на околната среда

Източник: Годишни доклади за изпълнение на ОПРР 2007–2013, протоколи от заседанията на КН, Решение № ЕО-24/26.07.2013 г. на МОСВ.

Както е видно от таблицата по-горе промените са свързани с:

- Пренасочване на средства от една операция към друга;
- Допълване на нови дейности и разширяване на съществуващи;
- Одобряване на нови конкретни бенефициенти;
- Промени в бюджета на комуникационния план;
- Промяна в стойностите на индикаторите.

Промените в ОПРР 2007–2013 г. не водят до принципно нови въздействия върху околната среда от тези, които вече са анализирани в доклада за екологична оценка при разработването на програмата. Някои от промените няма да окажат влияние върху компонентите на околната среда, други ще имат косвен положителен ефект, а трети ще имат пряк положителен ефект чрез увеличаване на подкрепата за мерки, свързани с енергийна ефективност и зелена и достъпна градска среда. Само две от промените потенциално биха могли да окажат негативно въздействие върху околната среда в сравнение с първоначално заложените мерки – това са (1) пренасочването на средства към проекта за Северната скоростна тангента на София и (2) разширяване обхвата на допустимите дейности по Операция 2 „Регионална и местна пътна инфраструктура“ с добавяне на нова дейност за строителство на първокласни пътища извън Трансевропейската транспортна мрежа. И двете дейности не са изцяло нови за програмата, тъй като строителството на пътища е разгледано в доклада за ЕО на

програмата, както част от заложените дейности. В този случай се прилагат вече разписаните мерки в ЕО, а именно мярка №1 касаеща наличието на ОВОС и оценка за съвместимост за инвестиционните проекти, каквито са извършени за проекта за изграждане на ССТ – Решение 6-3/2011 по ОВОС. От проведената процедура по ОВОС е видно, че при реализирането на проекта не се очакват значителни въздействия върху компоненти и факторите на околната среда при спазване на всички условия и мерки, посочени в решението, не се очаква отрицателно въздействие върху жилищни територии и създаване на риск за човешкото здраве, както и няма вероятност инвестиционното решение да окаже значително отрицателно въздействие върху природни местообитания, популации и местообитания на видове, предмет на опазване в близко разположените зони от мрежата НАТУРА 2000⁶.

3. Анализ на схемите по отношение на отразяването на мерките и индикаторите от становище № 4-3/2007 г., актуализирани в първия тригодишен доклад

Схемите, които попадат в обхвата на настоящата оценка са анализирани от гледна точка на залагане на екологичните индикатори и мерките за гарантиране предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последствия от осъществяване на програмата върху околната среда.

По отношение на постигнатата стойност, част от данните са калкулирани на база на информацията, представена в техническите доклади на бенефициентите. Поради фактът, че не във всички доклади е предоставена информация за индикаторите, беше изпратено запитване до бенефициентите за набиране на допълнителни данни. На около 75% от запитванията беше получен отговор към датата на изготвяне на настоящия доклад. В случаи, когато има разминаване между стойностите, подадени в окончателните доклади и стойностите, подадени в резултат на запитването са използвани последните стойности, като по-меродавни.

В таблиците по-долу е направен анализ за всяка от схемите по приоритетни оси. Разглеждани са проектите по схемите, които са приключили към декември 2013 г., като е отчитан кумулативният ефект към 31.12.2013 г.

⁶Т.9 и т. 11 от Решение № ЕО-24/2013 г.

Приоритетна ос 1. Устойчиво и интегрирано градско развитие

Таблица 5. Операция 1.1: Социална инфраструктура

Схема	Коментар относно напредъка и постигане на заложените индикатори, свързани с въздействието върху околната среда	Мерки за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последици върху околната среда
BG161PO001-1.1.01 Подкрепа за осигуряване на подходяща и рентабилна образователна, социална и културна инфраструктура, допринасяща за развитието на устойчиви градски ареали – компоненти „Образователна инфраструктура“, „Социална инфраструктура“ и „Културна инфраструктура“;	Икономия на енергия от обновяване на сградите: • Постигната стойност (12.2013): 45 000MWh/годишно	Насоките за кандидатстване изискват: (1) декларация, че не е необходим ОВОС и (2) оценка за положително въздействие върху околната среда, ако се изисква съгласно чл.81 от ЗООС.
BG161PO001-1.1.02 Подкрепа за осигуряване на подходяща и ефективна държавна образователна инфраструктура, допринасяща за развитието на устойчиви градски ареали;	Икономия на енергия от обновяване на сградите: • Постигната стойност (12.2013): към 31.12.2013 г- няма приключили проекти по тази схема	Насоките за кандидатстване изискват: (1) оценка за положително въздействие върху околната среда, ако се изисква съгласно чл.81 от ЗООС. (2) оценка по чл.31 от ЗБР ако се изисква (3) Становище от компетентна институция - РИОСВ/МОСВ, че дейностите не подлежат на ОВОС и на Оценка по чл.31 от ЗБР
BG161PO001-1.1.03 Подкрепа за осигуряване на подходяща и ефективна държавна социална инфраструктура, допринасяща за развитието на устойчиви градски ареали;	Икономия на енергия в от обновяване на сградите: • Постигната стойност (12.2013): към 31.12.2013 г- няма приключили проекти по тази схема	Насоките за кандидатстване изискват: (1) оценка за положително въздействие върху околната среда, ако се изисква съгласно чл.81 от ЗООС. (2) оценка по чл.31 от ЗБР ако се изисква (3) Становище от компетентна институция - РИОСВ/МОСВ, че дейностите не подлежат на ОВОС и на Оценка по чл.31 от ЗБР
BG161PO001-1.1.04 Подкрепа за осигуряване на подходяща и ефективна инфраструктура на бурата по труда, допринасяща за развитието на устойчиви градски ареали;	Икономия на енергия от обновяване на сградите: • Постигната стойност (12.2013): 3007 MWh/год.	Насоките за кандидатстване изискват: (1) оценка за положително въздействие върху околната среда, ако се изисква съгласно чл.81 от ЗООС. (2) оценка по чл.31 от ЗБР ако се изисква (3) Становище от компетентна институция - РИОСВ/МОСВ, че дейностите не подлежат на

		ОВОС и на Оценка по чл.31 от ЗБР
BG161PO001-1.1.05 Подкрепа за осигуряване на подходяща и ефективна държавна културна инфраструктура, допринасяща за развитието на устойчиви градски ареали;	Икономия на енергия от обновяване на сградите: • Постигната стойност (12.2013): 623MWh/год.	Насоките за кандидатстване изискват: Становище от компетентна институция - РИОСВ/МОСВ, че дейностите не подлежат на ОВОС
BG161PO001/1.1-06 „Подкрепа за обновяване и модернизация на държавни лечебни и здравни заведения в градските агломерации“	Схемата е прекратена	
BG161PO001-1.1.07 Подкрепа за осигуряване на подходяща и рентабилна инфраструктура на висшите училища в градските агломерации;	Икономия на енергия от обновяване на сградите: • Постигната стойност (12.2013): 11 640MWh/год.	Насоките за кандидатстване изискват: Декларация, че дейностите не подлежат на ОВОС
BG161PO001-1.1.08 Подкрепа за реконструкция, обновяване и оборудване на държавни лечебни и здравни заведения в градските агломерации;	Икономия на енергия от обновяване на сградите: • Постигната стойност (12.2013): към 31.12.2013 г- няма приключили проекти по тази схема	Няма посочени изисквания в насоките за кандидатстване
BG161PO001-1.1.09 Подкрепа за прилагане на мерки за енергийна ефективност в общинска образователна инфраструктура в градските агломерации;	Икономия на енергия от обновяване на сградите: • Постигната стойност (12.2013): 31 230MWh/год.	Насоките за кандидатстване изискват: (1) Декларация, че дейностите не подлежат на ОВОС (2) Становище от компетентна институция - РИОСВ/МОСВ, че дейностите не подлежат на ОВОС
BG161PO001-1.1.10 Подкрепа за създаване и промотиране на иновативни културни събития;	Няма заложиени индикатори, свързани с околната среда. Дейностите не предполагат наличието на такива индикатори	Няма посочени изисквания в насоките за кандидатстване
BG161PO001-1.1.11 Подкрепа за реконструкция/ обновяване и оборудване на общински лечебни заведения в градските агломерации;	Няма заложиени индикатори, свързани с околната среда. Подходящ е индикаторът „Икономия на енергия в обществени сгради“, но той не е заложен в схемата.	Насоките за кандидатстване изискват: (1) Декларация, че дейностите не подлежат на ОВОС (2) Становище от компетентна институция - РИОСВ/МОСВ, че дейностите не подлежат на ОВОС
BG161PO001-1.1.12 Подкрепа за деинституционализация на социални институции, предлагащи услуги за деца в риск	Икономия на енергия от обновяване на сградите: • Постигната стойност (12.2013): 44 MWh/год.	Насоките за кандидатстване изискват: (1) Декларация, че дейностите не подлежат на ОВОС (2) Становище от компетентна институция - РИОСВ/МОСВ, че дейностите не подлежат на ОВОС

Източник: технически доклади на бенефициенти; насоки за кандидатстване по схемите; допълнителна информация, получена от бенефициентите

Заложените индикатори за измерване на въздействието върху околната среда по тази операция са два:

- *Икономия на енергия в обществени сгради (kWh/год.)*
- *Производство на енергия от алтернативни и възобновяеми източници (% от общата консумация на енергия)*

Повечето от схемите използват първия индикатор. За нито една от схемите не е използван вторият индикатор и съответно за неговото изпълнение няма данни. Беше поискана допълнителна информация по всички релевантни схеми относно втория индикатор. Само два проекта по схема 1.1.01 предоставиха данни - производство на енергия от алтернативни източници от съответно 10,76% и 9,77% от общата консумация на енергия.

За две от схемите BG161PO001-1.1.10 и BG161PO001-1.1.11 не са включени индикатори, имащи отношение към околната среда. По първата схема те не са уместни, а за втората индикаторът „Икономия на енергия в обществени сгради“ е уместен, но не е включен. Съответно бенефициентите не са докладвали неговото изпълнение.

Повечето схеми по операцията прилагат следната мярка за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последици от осъществяване на програмата върху околната среда:

1. Проектите, предвиждащи инвестиционни предложения/планове, за които се изисква ОВОС/ЕО (по реда на ЗООС) или оценка на съвместимостта (по реда на Закона за биологичното разнообразие) да се одобряват само след положително решение по ОВОС/становище за ЕО и при съобразяване с препоръките от извършени оценки, както и решението по ОВОС/Становището по ЕО.

Две от схемите не прилагат мерки. По едната от тях, това не е необходимо, предвид на естеството на подкрепа BG161PO001-1.1.10 *Подкрепа за създаване и промотиране на иновативни културни събития*. За схема BG161PO001-1.1.08 *Подкрепа за реконструкция, обновяване и оборудване на държавни лечебни и здравни заведения в градските агломерации* също не са предвидени мерки за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последици от осъществяване на програмата върху околната среда, въпреки че естеството на схемата, предполага прилагане на мярката, предвиждаща изискване за провеждане на процедура по ОВОС.

Като цяло, **изпълнените проекти по операция 1.1. имат положителен ефект върху околната среда**, изразяващ се в намаляване на енергопотреблението, а от тук и в намаляване на вредните емисии. Общо от всички схеми по операцията е докладвана икономия на енергия в рамките на 91 544MWhгодишно.

Временно, краткотрайно отрицателно въздействие с локален обхват е вероятно да е било създадено при изпълнение на строителните работи (замърсяване с прах, шум и вибрации).

Таблица 6. Операция 1.2: Жилищна политика

Схема	Коментар относно напредъка и постигане на заложените индикатори, свързани с въздействието върху околната среда	Мерки за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последици върху околната среда
BG161PO001-1.2.01 Подкрепа за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради	Икономия на потребление на енергия в обновените жилищни сгради • Постигната стойност (12.2013): 0 kWh/год. Има един проект, който е в изпълнение	Няма посочени изисквания в насоките за кандидатстване
BG161PO001-1.2.02 Подкрепа за осигуряване на съвременни социални жилища за настаняване на уязвими, малцинствени и социално слаби групи от населението и други групи в неравностойно положение	Икономия на потребление на енергия в обновените жилищни сгради • Постигната стойност (12.2013): 0 kWh/год. Има три проекта, които са в изпълнение	Няма посочени в насоките за кандидатстване
BG161PO001-1.2.03 Подкрепа за създаване на инструмент за финансов инженеринг - Фонд за жилищно обновяване	Няма	Няма

Заложените индикатори за измерване на въздействието върху околната среда по тази операция са:

- *Икономия на енергия в обществени сгради (MWh/год.)*
- *Консумация на енергия от алтернативни и възобновяеми източници (% от общата консумация на енергия)*

Използван е само първият индикатор. Вторият индикатор не е използван, както и при предходната операция.

Проектите по тази операция са били в изпълнение към 31.12.2013 г. и поради това няма все още резултати и съответно данни за индикаторите.

За проектите по тази операция в насоките за кандидатстване не са предвидени мерки за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последици върху околната среда. Такива не са необходими предвид естеството на проектите.

Таблица 7. Операция 1.4: Подобряване на физическата среда и превенция на риска

Схема	Коментар относно напредъка и постигане на заложените индикатори, свързани с въздействието върху околната среда	Мерки за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последици върху околната среда
BG161PO001-1.4.01 Подкрепа за ограничаване и предотвратяване на рисковете и щетите при пожари в градските агломерационни ареали;	Намаляване на емисиите на парникови газове (CO ₂ и еквивалентни), в следствие закупени нови и изваждане от употреба на амортизирани пожарни автомобили: <ul style="list-style-type: none"> • Постигната стойност (12.2013): проектът е в изпълнение 	Няма посочени изисквания в насоките за кандидатстване
BG161PO001-1.4.02 Подкрепа за подобряване на градската среда	Подобрена паркова среда, озеленени площи, детски площадки: <ul style="list-style-type: none"> • Постигната стойност (12.2013): 1 485 394 м² Изградени велосипедни пътеки, алеи, пешеходни зони: <ul style="list-style-type: none"> • Постигната стойност (12.2013): 407 815 м² Реконструирани и рехабилитирани елементи на уличната мрежа: <ul style="list-style-type: none"> • Постигната стойност (12.2013): 265 614 м² Икономия на енергия от въвеждането на енергоспестяващо улично осветление <ul style="list-style-type: none"> • Постигната стойност (12.2013): 6200 MWh/год. 	Насоките за кандидатстване изискват: (1) Решение по ОВОС или (2) Решение за преценяване необходимостта от ОВОС или (3) или писмено становище от съответната РИОСВ, че инвестиционното предложение не е предмет на процедура по ОВОС
BG161PO001-1.4.03 Подкрепа за изграждане и укрепване на дребномащабна инфраструктура за предотвратяване на свлачища в градските агломерации;	Няма заложен екологични индикатори Като индикатор за измерване на въздействието върху околната среда може да се използва индикаторът „площ на свлачището“, който е измерван и докладван от бенефициентите. Към 31.12.2013 г. са укрепени 80 947 м ² свлачища	Насоките за кандидатстване изискват: (1) Решение по ОВОС или (2) Решение за преценяване необходимостта от ОВОС или (3) или писмено становище от съответната РИОСВ, че инвестиционното предложение не е предмет на процедура по ОВОС, (4) Решение по чл.18 или съответно решение по чл.20 и решение по чл.28 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони

<p>BG161PO001-1.4.04 Подкрепа за дребномащабна инфраструктура за предотвратяване на свлачища в градските агломерации;</p>	<p>Няма заложиени екологични индикатори</p> <p>Като индикатор за измерване на въздействието върху околната среда може да се използва индикаторът „площ на свлачището“, който е измерван и докладван от бенефициентите.</p> <p>Към 31.12.2013 г. са укрепени 593 611 м² свлачища</p>	<p>Насоките за кандидатстване изискват: (1) Решение по ОВОС или (2) Решение за преценяване необходимостта от ОВОС или (3) или писмено становище от съответната РИОСВ, че инвестиционното предложение не е предмет на процедура по ОВОС, (4) Решение по чл.18 или съответно решение по чл.20 и решение по чл.28 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони</p>
<p>BG161PO001-1.4.05 Подкрепа за интегрирано и устойчиво развитие чрез подобряване на градската среда</p>	<p>Подобрена паркова среда, озеленени площи, детски площадки:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Постигната стойност (12.2013): 1 5198 756м² <p>Изградени велосипедни пътеки, алеи, пешеходни зони:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Постигната стойност (12.2013): 402 449м² <p>Реконструирани и рехабилитирани елементи на уличната мрежа:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Постигната стойност (12.2013): 1 187 140 м² <p>Икономия на енергия от въвеждането на енергоспестяващо улично осветление</p> <ul style="list-style-type: none"> • Постигната стойност (12.2013): 929 MWh/год. 	<p>Насоките за кандидатстване изискват: (1) Декларация, че не е необходима ОВОС</p>
<p>BG161PO001-1.4.06 Подкрепа за дребномащабни мерки за предотвратяване на наводнения в градските агломерации</p>	<p>Дължина на защитени или възстановени брегове от ерозия:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Постигната стойност (12.2013): 122390,7 м <p>Дължина на изградени съоръжения за защита на морския бряг:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Постигната стойност (12.2013): 854 м 	<p>Насоките за кандидатстване изискват: (1) Решение по ОВОС или (2) Решение за преценяване необходимостта от ОВОС или (3) или писмено становище от съответната РИОСВ, че инвестиционното предложение не е предмет на процедура по ОВОС; (4) Съвместимост с Плановете за управление на речните басейни и поставените в тях екологични цели за постигане на добро състояние на водите и свързаните с тях екосистеми.</p>

<p>BG161PO001-1.4.07 Подкрепа за интегрирани планове за градско възстановяване и развитие</p>	<p>Няма заложен екологични индикатори</p>	<p>Няма посочени изисквания в насоките за кандидатстване</p>
<p>BG161PO001-1.4.08 Съвместна европейска инициатива за устойчиви инвестиции в градските райони JESSICA</p>	<p>В предоставените документи и доклади липсва информация относно измерване на постигнатото по проектите чрез индикатори, включително екологични индикатори.</p>	<p>В предоставените документи и доклади липсва информация относно прилагане на мерки за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последствия върху околната среда.</p>
<p>BG161PO001-1.4.09 „Зелена и достъпна градска среда“</p>	<p>Подобрена паркова среда, озеленени площи, детски площадки</p> <ul style="list-style-type: none"> • Постигната стойност (12.2013): 0 м² <p>Изградени велосипедни пътеки, алеи, пешеходни зони</p> <ul style="list-style-type: none"> • Постигната стойност (12.2013): 0 м² <p>Реконструирани и рехабилитирани елементи на уличната мрежа</p> <ul style="list-style-type: none"> • Постигната стойност (12.2013): 0 м² <p>Икономия на енергия от въвеждането на енергоспестяващо улично осветление</p> <p>Постигната стойност (12.2013): 0</p> <p>Към 31.12.2013 г. няма приключили проекти по тази схема</p>	<p>Насоките за кандидатстване изискват: (1) Декларация, че не е необходима ОВОС</p>

Заложените индикатори за въздействие върху околната среда по Операция 1.4 са:

- Озеленени площи (m² на жител);
- Улични мрежи и рехабилитирана настилка(% от общо изградените);
- Изградени велосипедни пътеки и алеи, пешеходни зони (km);
- Наднормени имисии във въздуха (брой превишения на праговата стойност за 1 година);
- Превишения на граничните стойности на нивата на шума (брой случаи);
- Реставрирани и обновени исторически и културни паметници, разположени в градовете (бр.).

Реализираните схеми използват първите три индикатора, както и следните допълнителни индикатори, които също са уместни за измерване въздействието върху околната среда:

- Икономия на енергия от въвеждането на енергоспестяващо улично осветление;

- Намаляване на емисиите на парникови газове (CO₂ и еквивалентни), в следствие закупени нови и изваждане от употреба на амортизирани пожарни автомобили;
- Дължина на защитени или възстановени брегове от ерозия;
- Дължина на изградени съоръжения за защита на морския бряг.

Като цяло изпълнените към 31.12.2013 г. проекти са довели до следното положително въздействие върху околната среда:

- 3 005 270 м² подобрена паркова среда и озеленени площи;
- 810 264 м² изградени велосипедни пътеки, алеи, пешеходни зони;
- 1 443 754 м² реконструирани и рехабилитирани елементи на уличната мрежа;
- 7 129 MWh годишно икономия на енергия от въвеждането на енергоспестяващо улично осветление;
- 122 390,7 м защитени или възстановени брегове от ерозия;
- 854 м изградени съоръжения за защита на морския бряг.

Беше поискана допълнителна информация от бенефициентите относно реставрираните и обновени исторически и културни паметници. Получена е информация за два такива реставрирани паметника по проект по схема 1.4.05.

Предвидени мерки за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последствия върху околната среда включват мярка №1: *Проектите, предвиждащи инвестиционни предложения/планове, за които се изисква ОВОС/ЕО (по реда на ЗООС) или оценка на съвместимостта (по реда на Закона за биологичното разнообразие) да се одобряват само след положително решение по ОВОС/становище за ЕО и при съобразяване с препоръките от извършени оценки, както и решението по ОВОС/Становището по ЕО.*

Също така за схема BG161PO001-1.4.06 *Подкрепа за дребномащабни мерки за предотвратяване на наводнения в градските агломерации* е отразена мярка, която посочва, че при одобряване на дейностите по операция 1.4 трябва да се отчитат приоритетите на плановете за управление на речните басейни. В тази връзка насоките за кандидатстване по схемата поставят условие за съвместимост на проектите с Плановете за управление на речните басейни и поставените в тях екологични цели за постигане на добро състояние на водите и свързаните с тях екосистеми.

Таблица 8. Операция 1.5: Системи за устойчив градски транспорт

Схема	Коментар относно напредъка и постигане на заложените индикатори, свързани с въздействието върху околната среда	Мерки за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последствия върху околната среда
BG161PO001-1.5.01 Подкрепа за интегриран градски транспорт в Община Бургас;	Намаляване на емисиите на парникови газове (CO ₂ и еквивалентни)	Насоките за кандидатстване изискват: (1) Положително решение по ОВОС за всички инвестиционни обекти, включени в проекта или решение, с което е преценено, че не е

<p>BG161PO001-1.5.02 Подкрепа за интегриран градски транспорт в Столична община;</p> <p>BG161PO001-1.5.03 Подкрепа за интегриран градски транспорт в петте големи града”</p>	<p>Към 31.12.2013 г. няма приключили проекти по тази операция</p>	<p>необходимо да се извършва ОВОС. Решението следва да потвърждава прилагането на най-добри налични техники. В случай че решението по ОВОС е издадено преди ЗИД на ЗООС (обн. ДВ бр. 105/2008 г.) или когато с решението по ОВОС не е потвърдено прилагането на най-добри налични техники се представя и Комплексно разрешително (2) Решение по чл. 18 или решение по чл. 28 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони.</p>
--	---	---

Заложените индикатори за въздействие върху околната среда по Операция 1.5 са:

- Наднормени имисии във въздуха (брой превишения на праговата стойност за 1 година)
- Емисии на парникови газове (т/година)
- Население подложено на шумово натоварване в обхвата над граничните стойности (за населените места с население над 100 000 души (брой жители))

От тях само индикаторът за емисии на парникови газове е заложен в схемите. Данни за останалите индикатори бяха събрани чрез запитвания до РИОСВ и РЗИ.

Предвидени мерки за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последствия върху околната среда включват мярка №1: *Проектите, предвиждащи инвестиционни предложения/планове, за които се изисква ОВОС/ЕО (по реда на ЗООС) или оценка на съвместимостта (по реда на Закона за биологичното разнообразие) да се одобряват само след положително решение по ОВОС/становище за ЕО и при съобразяване с препоръките от извършени оценки, както и решението по ОВОС/Становището по ЕО.*

Приоритетна ос 2 . Регионална и местна достъпност

Таблица 9. Операция 2.1 Регионална и местна пътна инфраструктура

Схема	Коментар относно напредъка и постигане на заложените индикатори, свързани с въздействието върху околната среда	Мерки за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последствия върху околната среда
<p>BG161PO001-2.1.01 Подкрепа за рехабилитация и реконструкция на второкласни и третокласни пътища;</p>	<p>В схемата не са заложен екологични индикатори</p>	<p>Насоките за кандидатстване изискват: (1) Решение по ОВОС или Решение за преценяване на</p>

		необходимостта от извършване на ОВОС, с което е преценено да не се извършва ОВОС или писмено становище от съответната РИОСВ, че инвестиционното предложение не е предмет на процедура по ОВОС (2) Декларация, че не е необходим ОВОС; (3) Проверка за това дали проектът подлежи на оценка по чл.31 от Закона за биологичното разнообразие за съвместимост с предмета и целите на опазване на защитените зони
BG161PO001-2.1.02 Подкрепа за устойчиво и интегрирано местно развитие чрез рехабилитация и реконструкция на общинска пътна мрежа	В схемата не са заложени екологични индикатори. Въпреки това в някои от техническите доклади на бенефициентите е отчитан индикаторът „Намаляване на емисиите на парникови газове“, като е докладвано намаление между 10 и 27%.	Насоките за кандидатстване изискват: Декларация за ОВОС и НАТУРА 2000

Таблица 10. Операция 2.2 Информационни и комуникационни мрежи и услуги

Схема	Коментар относно напредъка и постигане на заложените индикатори, свързани с въздействието върху околната среда	Мерки за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последствия върху околната среда
BG161PO001-2.2.01 „Подкрепа за развитие на критична, защитена, сигурна и надеждна обществена ИКТ инфраструктура”	Предходният тригодишен доклад по наблюдението и контрола на въздействието върху околната среда заключава, че планираните дейности не водят до значимо въздействие върху околната среда и не е необходимо да се отчитат екологични индикатори по тях.	Насоките за кандидатстване изискват: (1) Становище за необходимостта от ОВОС

Таблица 11. Операция 2.3 Достъп до устойчиви и ефикасни енергийни ресурси

Схема	Коментар относно напредъка и постигане на заложените индикатори, свързани с въздействието върху околната среда	Мерки за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последствия върху околната среда
-------	--	---

BG161PO001-2.3.01 Подготовка, проучвания и проектиране за изграждане на междусистемна газова връзка България-Сърбия	Не са заложили екологични индикатори. Проектът е за техническа подготовка.	Насоките за кандидатстване изискват: (1) Доклад за ЕО; (2) Доклад по ОВОС; (3) Анализ и оценка за съвместимост по Натура 2000
---	--	--

По Приоритетна ос 2 е заложен следният индикатор за измерване на въздействието върху околната среда:

- Засягане на природни местообитания (m2);

Той не е използван, защото схемите, които са финансирани не са за строителство на нови пътища, а за рехабилитация и реконструкция на пътища. Беше поискана допълнителна информация от бенефициентите във връзка с този индикатор и отново не беше получена информация или беше отбелязано, че индикаторът е неприложим.

Предвидени мерки за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последствия върху околната среда включват мярка №1: *Проектите, предвиждащи инвестиционни предложения/планове, за които се изисква ОВОС/ЕО (по реда на ЗООС) или оценка на съвместимостта (по реда на Закона за биологичното разнообразие) да се одобряват само след положително решение по ОВОС/становище за ЕО и при съобразяване с препоръките от извършени оценки, както и решението по ОВОС/Становището по ЕО.*

Приоритетна ос 3. Устойчиво развитие на туризма

Таблица 12. Операция 3.1 Подобряване на туристическите атракции и свързаната с тях инфраструктура

Схема	Коментар относно напредъка и постигане на заложените индикатори, свързани с въздействието върху околната среда	Мерки за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последствия върху околната среда
BG161PO001-3.1.01 Подкрепа за паметници на културата с национално и световно значение допринасящи за устойчивото развитие на туризма;	Брой подкрепени паметници на културата с национално и световно значение: • Постигната стойност (12.2013): 6 бр.	Насоките за кандидатстване изискват: (1) Решение по ОВОС или Решение за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС, с което е преценено да не се извършва ОВОС или писмено становище от съответната РИОСВ, че инвестиционното предложение не е предмет на процедура по ОВОС (2) Решение по чл. 18 или решение по чл. 20 и решение по чл. 28 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони; (3) Съобразяване с изискванията на Закона за устройство на територията.

<p>BG161PO001-3.1.02 Подкрепа за развитието на туристически атракции;</p>	<p>Брой подкрепени туристически атракции/обекти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Постигната стойност (12.2013): 10 бр. 	<p>Насоките за кандидатстване изискват: (1) Решение по ОВОС или Решение за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС, с което е преценено да не се извършва ОВОС или писмено становище от съответната РИОСВ, че инвестиционното предложение не е предмет на процедура по ОВОС (2) Решение по чл. 18 или решение по чл. 20 и решение по чл. 28 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони; (3) Съобразяване с изискванията на Закона за устройство на територията.</p>
<p>BG161PO001-3.1.03 Подкрепа за развитието на природни, културни и исторически атракции;</p>	<p>Брой подкрепени туристически атракции/обекти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Постигната стойност (12.2013): 13 бр. 	<p>Насоките за кандидатстване изискват: (1) Положително решение по ОВОС или решение за преценяване необходимостта от ОВОС или положително становище по ЕО или преценка за необходимостта от ЕО; (2) Положително решение по ОС по реда на глава 2-ра от Наредбата по чл.31а от Закона за биологичното разнообразие (3) Писмено становище от съответната РИОСВ/МОСВ, че инвестиционното предложение не е предмет на процедура по ОВОС и/или съответно на процедура по ОС; (4) Разрешителни по Закона за водите, ако е приложимо; (5) писмено съгласие на МОСВ/РИОСВ по чл.13, ал.2 от Закона за защитените територии във връзка със строителството на нови обекти, разширението, преустройството и промяната на предназначението на съществуващи обекти , за които не се изисква оценка на въздействието на околната среда; (6) Съгласувателно становище от РИОСВ по §7 от ПЗР на Закона за защитените територии относно дейностите, които са планирани за извършване в защитените територии, ако липсва план за управление или те не са предвидени в плановете и проектите по глава четвърта, независимо от разрешенията, които се изискват по други закони; (7) Съобразяване с изискванията на Закона за устройство на територията.</p>
<p>BG161PO001-3.1.04 Реставрация и консервация на дворец "Евксиноград" и прилежащия му парк;</p>	<p>Не са заложени екологични индикатори</p>	<p>Насоките за кандидатстване изискват: (1) Положително решение по ОВОС или решение за преценяване необходимостта от ОВОС или положително становище по ЕО или преценка за необходимостта от ЕО; (2) Положително решение по ОС по реда на глава 2-ра от Наредбата по чл.31а от Закона за биологичното разнообразие (3) Писмено становище от съответната РИОСВ/МОСВ, че инвестиционното предложение не е предмет на процедура по ОВОС и/или съответно на процедура по ОС; (4) Писмено съгласие на МОСВ/РИОСВ по чл.13, ал.2 от Закона за защитените територии във връзка със строителството на нови обекти, разширението, преустройството и промяната на предназначението на съществуващи обекти , за които не се изисква оценка на въздействието на околната среда; (6) Съгласувателно становище от РИОСВ по §7 от ПЗР на Закона за защитените територии относно дейностите, които са планирани за извършване в защитените територии, ако липсва план за управление или те не са предвидени в плановете и проектите по глава четвърта, независимо от разрешенията, които се изискват по други закони; (7) Съобразяване с изискванията на Закона за устройство на територията.</p>

Таблица 13. Операция 3.2 Развитие на регионалния туристически продукт и маркетинг на дестинациите

Схема	Коментар относно напредъка и постигане на заложените индикатори, свързани с въздействието върху околната среда	Мерки за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последици върху околната среда
BG161PO001-3.2.01 Подкрепа за организиране на събития с регионален и национален обхват и въздействие;	Няма заложен екологични индикатори и не са необходими предвид на естеството на дейностите	Не са посочени изисквания
BG161PO001-3.2.02 Подкрепа за развитие на регионалния туристически продукт и маркетинг на дестинациите;	Няма заложен екологични индикатори и не са необходими предвид на естеството на дейностите	Не са посочени изисквания
BG161PO001-3.2.03 Подкрепа за развитие на регионалния туристически продукт и маркетинг на дестинациите II;	Няма заложен екологични индикатори и не са необходими предвид на естеството на дейностите	Не са посочени изисквания

Таблица 14. Операция 3.3 Национален туристически маркетинг

Схема	Коментар относно напредъка и постигане на заложените индикатори, свързани с въздействието върху околната среда	Мерки за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последици върху околната среда
BG161PO001-3.3.01 Подкрепа за ефективен национален маркетинг на туристическия продукт и подобряване на информационното обслужване	Няма заложен екологични индикатори и не са необходими предвид на естеството на дейностите	Няма предвидени

По Приоритетна ос 3 са заложен следните индикатори за измерване на въздействието върху околната среда:

- Развити природни, културни и исторически атракции (бр.);
- Застроени площи (ha);
- Засягане на горски площи (m²);
- Засягане на природни местообитания (m²);
- Площи със засадена растителност (ha).

Само операция 3.1 по приоритетната ос има вероятност да окаже въздействие върху околната среда. Естеството на дейностите по останалите две операции 3.2 и 3.3. не

предполага въздействие върху околната среда от изпълнението на дейностите по операциите.

От заложените в доклада за ЕО на ОПРР индикатори, потвърдени в първия три-годишен доклад като релевантни за измерване въздействието върху околната среда по ПОЗ, в схемите за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ и съответно в техническите доклади на бенефициентите е използван само първият индикатор. Другите индикатори не са ползвани и съответно не са докладвани.

Беше поискана допълнителна информация от бенефициентите по останалите индикатори и съответно бяха получени следените кумулативни данни:

Индикатор	Мерна единица	3.1-01	3.1-02	3.1-03
Застроени площи	ha	1274	0,52	-
Засягане на горски площи	m ²	-	-	-
Засягане на природни местообитания	m ²	-	2 932 000	-
Площи със засадена растителност	ha	2737	8821	-

Предвидените мерки за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последствия върху околната среда включват:

- *Проектите, предвиждащи инвестиционни предложения/планове, за които се изисква ОВОС/ЕО (по реда на ЗООС) или оценка на съвместимостта (по реда на Закона за биологичното разнообразие) да се одобряват само след положително решение по ОВОС/становище за ЕО и при съобразяване с препоръките от извършени оценки, както и решението по ОВОС/Становището по ЕО.*
- *Проектите за развитие на туризма да са съобразени с нормите за рекреационно натоварване и статута на територията.*

Втората мярка се изпълнява посредством изискване за спазване на разпоредбите на Закона за устройство на територията.

Мярката, „да се дава приоритет на екотуризма и други алтернативни форми на туризъм“ не е заложена с схемите и като цяло е нерелевантна, тъй като програмата не предвижда приоритетно финансиране на проекти за еко туризъм и алтернативни форми на туризъм.

Приоритетна ос 4. Местно развитие и сътрудничество

Таблица 15. Операция 4.1 Дребномащабни местни инвестиции

Схема	Коментар относно напредъка и постигане на заложените индикатори, свързани с въздействието върху околната среда	Мерки за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последици върху околната среда
BG161PO001-4.1.01 Подкрепа за осигуряване на подходяща и рентабилна образователна инфраструктура, допринасяща за устойчиво местно развитие	Икономия на енергия от обновяването на сградите на образователната инфраструктура: • Постигната стойност (12.2013) 3 978 MWh/год.	Насоките за кандидатстване изискват: (1) Оценка на ОВОС; (2) Оценка по член 31 от закона за биологичното разнообразие за съвместимост с предмета и целите на опазване на защитените зони
BG161PO001-4.1.02 Подкрепа за изграждане и укрепване на дребномащабна инфраструктура за предотвратяване на свлачища;	Не са заложили екологични индикатори	Насоките за кандидатстване изискват: (1) Решение по ОВОС или Решение за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС или писмено становище от съответната РИОСВ, че инвестиционното предложение не е предмет на процедура по ОВОС; (2) Решение по чл.18 или съответно решение по чл.20 и решение по чл.28 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони
BG161PO001-4.1.03 Подкрепа за прилагане на мерки за енергийна ефективност в общинската образователна инфраструктура на 178 малки общини	Икономия на енергия от обновяването на сградите на образователната инфраструктура: • Постигната стойност (12.2013): 20 953MWh/год.	Насоките за кандидатстване изискват: (1) Декларация, че не е необходим ОВОС; (2) Становище от съответната компетентна институция – РИОСВ/МОСВ, че дейностите в проектното предложение не подлежат на ОВОС.
BG161PO001-4.1.04 Подкрепа за дребномащабни мерки за предотвратяване на наводнения в 178 малки общини	Не са предвидени индикатори от екологичните индикатори, заложили в доклада за ЕО и потвърдени като релевантни в първия тригодишен доклад за оценка на въздействието, тъй като няма подходящ. Измерва се „дължина на почистените речни корита и	Насоките за кандидатстване изискват: (1) Решение по ОВОС, в случаите предвидени в ЗООС; (2) Разрешително/и за ползване на воден обект, издадено/и по реда, предвиден в Закона за водите; (3) Декларация, че не е необходим ОВОС; (4) Становище от съответната компетентна институция – РИОСВ/МОСВ, че дейностите в проектното предложение не подлежат на ОВОС.

	дерета в селищата от 178-те малки общини“, което също дава представа за въздействието върху околната среда. Постигната стойност (12.2013): 51679,89 м	
BG161PO001-4.1.05 Подкрепа за реконструкция/ обновяване и оборудване на общински лечебни заведения в общини, извън градските агломерационни ареали	Икономия на енергия от обновяването на сградите на образователната инфраструктура: Постигната стойност (12.2013): Към 31.12.2013 г. няма приключил проект	Насоките за кандидатстване изискват: (1) Декларация, че не е необходим ОВОС; (2) Становище от съответната компетентна институция – РИОСВ/МОСВ, че дейностите в проектното предложение не подлежат на ОВОС.

За измерване на въздействието на операция 4.1 са предвидени следните два индикатора:

- Икономия на енергия в обществени сгради (MWh/год.)
- Производство на електроенергия от алтернативни и възобновяеми източници (% от общата консумация на енергия)

В схемите на операцията е използван само първият индикатор. Вторият не е залаган и съответно не е отчитан. Като цяло се очаква положително въздействие от мерките за енергийна ефективност при обществените сгради. Към 31.12.2013 г. е постигнато годишно спестяване на електроенергия в резултат на мерки за енергийна ефективност в рамките на 24 931MWh.

Почистените речни корита и дерета в селищата от 178-те малки общини възлизат на 51 679,89 м.

Поискана е допълнителна информация от бенефициентите относно производството на електроенергия от алтернативни и възобновяеми източници. Получена е следната информация:

- По схема 4.1.01 допълнителна информация е получена от 1 проект за 9,4 MWh годишно производство на електроенергия от алтернативни и възобновяеми източници
- По схема 4.1.03 допълнителна информация е получена от 2 проекта съответно: 400 kWh от общо консумираната енергия годишно и 12,3% от общо консумираната енергия.

Няколко бенефициента отговарят, че има производство на енергия от алтернативни източници, но не е измерено, а други отговарят, че този индикатор е неприложим към дейностите на техните проекти.

От мерките за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последици върху околната среда е приложена мярка №1. *Проектите, предвиждащи инвестиционни предложения/планове, за които се изисква ОВОС/ЕО (по реда на ЗООС) или оценка на съвместимостта (по реда на Закона за биологичното разнообразие) да се одобряват само след положително решение по ОВОС/становище за ЕО и при съобразяване с препоръките от извършени оценки, както и решението по ОВОС/Становището по ЕО.*

Таблица 16. Операция 4.2 Междурегионално сътрудничество

Схема	Коментар относно напредъка и постигане на заложените индикатори, свързани с въздействието върху околната среда	Мерки за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последици върху околната среда
BG161PO001-4.2.01 Подкрепа за междурегионално сътрудничество и обмен на най-добри практики	В схемата не са заложили екологични индикатори	Не са посочени

За измерване на въздействието на операция 4.2 е предвиден следният индикатор:

- Проведени обучения и семинари, свързани с околната среда;

Индикаторът не е заложен в схемата и съответно не е отчитан от бенефициентите. Потърсена беше допълнителна информация, в резултат на което беше докладвано за проведени 41 обучения и семинари, свързани с околната среда.

Естеството на дейностите по схемата не предполага прилагането на мерки за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последици върху околната среда.

Дейностите в приоритетна ос 5 *Техническа помощ* не предполагат въздействие върху околната среда и поради това не са анализирани в настоящия доклад.

III. ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА МЕРКИТЕ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ, НАМАЛЯВАНЕ ИЛИ ВЪЗМОЖНО НАЙ-ПЪЛНО ОТСТРАНЯВАНЕ НА ПРЕДПОЛАГАЕМИТЕ НЕБЛАГОПРИЯТНИ ПОСЛЕДСТВИЯ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА

Както беше споменато по-горе, в първия тригодишен доклад за оценка на въздействието на резултатите от ОПРР върху околната среда е направен анализ на адекватността на предложените мерки и индикатори в Становището за екологична оценка ЕО 4-3/2007. На база на анализа е предложено отпадане на някои мерки като неуместни, както и ревизиране на някои от индикаторите. В тази връзка, във втория тригодишен доклад проследяването на мерките за предотвратяване и намаляване на въздействията върху околната среда се базира върху следните мерки:

1. Проектите, предвиждащи инвестиционни предложения/планове, за които се изисква Оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС)/ЕО (по реда на ЗООС) или оценка на съвместимостта (по реда на Закона за биологичното разнообразие) да се одобряват само след положително решение по ОВОС/становище за ЕО и при съобразяване с препоръките от извършени оценки, както и решението по ОВОС/Становището по ЕО.
2. Да се дава приоритет на проекти, които предвиждат: внедряване на малко-отпадъчни и безотпадъчни технологии, мерки за съобразяване с йерархията при управление на отпадъци, ноу-хау и други водо-, енерго- и материално-спестяващи технологии.
3. При одобряване на дейностите по операция 1.4 да се отчетат приоритетите на плановете за управление на речните басейни.
4. Проектите за развитие на туризма да са съобразени с нормите за рекреационно натоварване и статута на територията.
5. Да се дава приоритет на екотуризма и други алтернативни форми на туризъм.

В настоящата глава са представени единствено общите изводи, докато в Глава II мерките са проследени за всяка схема.

По отношение на Мярка 1 може да се направи заключението, че тя е прилагана за всички релевантни схеми и проекти с изключение на схема BG161PO001-1.1.08 „Подкрепа за реконструкция, обновяване и оборудване на държавни лечебни и здравни заведения в градските агломерации“. Вероятната причина за това е, че УО е преценил, че не се очаква негативно въздействие върху околната среда, предвид факта, че се касае за реконструкция и обновяване на съществуващи сгради.

По отношение Мярка 2 – от прегледа на схемите и техническата документацията не е видно директно приложение на мярката. Предходният тригодишен доклад по наблюдението и контрола на въздействието върху околната среда отчита прилагането на

мярката чрез планиране на дейности в схемите, които са свързани с енергоспестяващи технологии, подход, който е напълно приложим и при настоящия отчетен период.

По отношение на Мярка 3 – прегледът на релевантната документация показва, че мярката е приложена за всички съотносими схеми и проекти, финансирани по операция 1.4.

По отношение на Мярка 4 – Мярката е приложена за всички релевантни схеми и проекти чрез изискване за спазване на разпоредбите на ЗУТ, което гарантира съобразяване на рекреационното натоварване, както и чрез изискване за спазване изискванията на ЗБР с цел съобразяване със статута на територията.

По отношение на Мярка 5– от прегледа на релевантната документация не е видно директно приложение на мярката. Предходният тригодишен доклад по наблюдението и контрола на въздействието върху околната среда отчита прилагането на мярката чрез подкрепа за дейности, насочени към екотуризъм, подход, който е приложен и при настоящия отчетен период.

Като допълнение към горните мерки трябва да се добавят и мерките, залегнали в двете решения на МОСВ относно необходимостта от изготвяне на екологична оценка на измененията на оперативната програма (ЕО-4/13.02.2012 г. и ЕО-24/26.07.2013 г.). И двете решения, постановяват, че не трябва да се извършва екологична оценка на измененията на оперативната програма и поставят следните условия:

- *Планове, програми, проекти и инвестиционни предложения, предмет на предвиденото с изменението на ОПРР промени, попадащи в обхвата на Приложение 1 и/или Приложение 2 на ЗООС или извън тях, и попадащи под разпоредбите на чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР), подлежат на оценка на съвместимостта им с предмета и целите на опазване на защитените зони и могат да бъдат одобрени само сред положително решение/становище по ОВОС/ЕО/ОС и при съобразяване с препоръките в извършените оценки, както и с условията, изискванията и мерките, разписани в решението/становището.*
- *В доклада за наблюдение и контрол, съгласно т.ІІ на Становище по ЕО №4-3/2007г., който се представя до 15 април на всеки три години, да се включва и информация относно прилагането на мерките за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последствия от осъществяването на измененията на ОПРР 2007–2013 г.*

Първата от двете мерки по същество се припокрива с Мярка 1 от Становището за екологична оценка ЕО 4-3/2007, респективно се изпълнява стриктно.

Изготвянето на тригодишния доклад от своя страна реално се явява изпълнение на втората мярка, тъй като дава информация за прилагането на мерките за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последствия от осъществяването на измененията на ОПРР (вж. Таблица №4 от

настоящия доклад).

Независимо, че проследяването на мерките е направено на база препоръките на първия тригодишен доклад, повторен прочит на препоръчаните със Становище по ЕО 4-3/2007 мерки показва, че две от тях в първия тригодишен доклад са описани като нерелевантни на ОПРР, но към настоящия момент могат да се сметат за уместни. Това са:

- Мярка 10 – *При изготвяне на проекти за нови обекти по Приоритетна ос 3 да се има предвид необходимостта от изграждане на локални пречиствателни станции за отпадъчни води и разработване на система за управление на отпадъците, и*
- Мярка 13 – *При изготвянето на устройствени схеми и планове, местоположението на отделните видове зони и територии, както и на обекти и дейности, замърсяващи околната среда, да бъде съобразено с изискванията за здравна защита на селищната среда.*

За Мярка 10, авторите на първия тригодишен доклад предлагат отпадането ѝ с мотива, че по приоритетната ос не се предвижда ОПРР да подкрепя нови обекти, а Мярка 13 е определена като неадекватна на ОПРР с мотива, че ОПРР не подкрепя изготвянето на устройствени схеми и планове, като дейността е отпаднала преди одобряването на ОПРР.

Прегледът на релевантната документация показва, че по приоритетна ос 3 са подкрепени нови обекти, за които е необходимо да се предвидят локални пречиствателни станции за отпадъчни води, както и системи за управление на отпадъците (*напр. Проект № BG161PO001/3.1-03/2010/013-01 „Развитие на устойчив туризъм в община Враца. Леденика-туризъм без сезони“*) което на практика означава, че мярката е актуална, релевантна и приложима.

По отношение Мярка 13 – с Процедура: *BG161PO001-1.4.07 Подкрепа за интегрирани планове за градско възстановяване и развитие* се финансират общини за изготвяне на интегрирани планове за градско възстановяване и развитие, за които се изготвят и подробни устройствени планове на зоните на въздействие, включени в съответния ИПГВР, т.е. мярката е актуална, релевантна и приложима.

Прегледът на техническата документация както и посещения на място показаха, че въпреки това, че Мярка 10 е предложена за отпадане, тя се изпълнява и се прилага на практика.

Относно Мярка 13 – мярката се прилага, тъй като съгласно Насоките за кандидатстване, задължителен елемент от изработването на Интегрирания план за градско възстановяване и развитие и ПУП към него, е те да бъдат обект на преценка за необходимостта от изготвяне на Екологична оценка и оценка за съвместимост, което на практика означава, че се съобразяват и изискванията за здравна защита на селищната среда.

IV. НАБЛЮДЕНИЕ И КОНТРОЛ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА ПРИ ПРИЛАГАНЕ НА ПРОГРАМАТА НА БАЗАТА НА ИНДИКАТОРИ

1. Набиране на данни за някои индикатори

Като част от разработването на тригодишния доклад, за част от проектите, финансирани по Операция 1.4 *Подобряване на физическата среда и превенция на риска* и Операция 1.5 *Устойчиви системи за градски транспорт*, трябва да бъдат набрани и обобщени данни за следните индикатори за въздействие върху околната среда:

- 1) Наднормени имисии във въздуха (брой превишения на праговата стойност за 1 година);
- 2) Превишения на граничните стойности на нивата на шума (брой случаи);
- 3) Емисии на парникови газове (т/година);
- 4) Население подложено на шумово натоварване в обхвата над граничните стойности (за населените места с население над 100 000 души (брой жители).

За Операция 1.4 трябва да бъдат анализирани индикатори под номера 1 и 2, а за Операция 1.5 – индикатори под номера 1, 3 и 4. Данните за индикаторите са получени чрез информация, предоставена от РИОСВ и РЗИ по райони на изпълнение на проектите. Изводите от анализа на въздействието, направен на база на съответния индикатор са представени по-долу.

Замърсяване на въздуха

От завършилите през периода 2011-2013 г. 25 бр. проекти (посочени по-долу) по Операция 1.4, индикаторите за 4 от тях не са релевантни, тъй като проектите не са свързани пряко или косвено с подобряване качеството на въздуха в съответното населено място, което означава, че не е необходимо те да бъдат анализирани през следващите отчети по програмата. Прави впечатление и това, че само 5 от завършилите проекти са с подчертано положителен ефект върху качеството на атмосферния въздух (КАВ) в населеното място. Като причина за това може да се посочи и фактът, че в немалка част от населените места, в които са реализирани проекти по операция 1.4 не се провежда мониторинг на въздуха, което не дава възможност да се определи въздействието от реализацията на проектите.

По операция 1.5. анализ на въздействието от реализацията на проектите върху качеството на атмосферния въздух (показателят „наднормени имисии във въздуха“) в съответните населени места ще може да бъде направен след приключването им.

Индикаторът „емисии на парникови газове“ е релевантен за проектите по операция 1.5 „Устойчиви системи за градски транспорт“, но РИОСВ по места информират, че не разполагат с данни за емисиите на парникови газове от транспорта за съответните

населени места. От друга страна ИАОС информира, че не разполага с данни за емисиите на парникови газове по отделни райони на страната (области, общини и/или населени места), а само на национално ниво. Това на практика означава, че ефектът от реализацията на проектите по операция 1.5 не може да бъде проследен на база реални данни за съответните населени места, в които те се реализират. Евентуална оценка на въздействието на базата на този индикатор е възможна на база на данни от пред-инвестиционните проучвания и анализите разходи-ползи на проектните предложения, както и оценка от страна на бенефициентите доколкото тези показатели са постигнати. Данните би трябвало да се търсят от бенефициентите след приключване на проектите.

Шумово замърсяване

От завършилите през периода 2011-2013 г. 25 бр. проекти (посочени по-долу) по операция 1.4, индикаторите за 10 от тях не са релевантни, тъй като проектите не са свързани пряко или косвено с подобряване акустичната обстановка в съответното населено място, което означава, че не е необходимо те да бъдат анализирани през следващите отчети по програмата. Прави впечатление и това, че само 2 от завършилите проекти са с подчертано положителен ефект върху намаляване на шумовото натоварване в населеното място. И тук, както и при предходния индикатор причината за това може да се търси във факта, че в немалка част от населените места, в които са реализирани проекти по операция 1.4, не се провежда мониторинг на шума.

Индикаторът „Брой на население, подложено на шумово натоварване в обхвата над граничните стойности (брой жители)“ е релевантен на проектите по Операция 1.5, но проследяването на ефекта от проектите на база този индикатор е неизпълнимо, поради факта, че такава информация не се набира от регионалните здравни инспекции.

Подробен анализ е представен в таблиците по-долу. Следва да се има предвид, че с цел да бъде изпълнена задачата за набиране на информация за индикаторите и да се идентифицират евентуални липси на данни, са разгледани и проекти, които са в процес на изпълнение или са приключили след декември 2013 г.

Таблица 17. Наднормени имисии във въздуха (брой превишения на праговата стойност за 1 година)

Проект	Наименование на проекта	Населено място/ год. на приключване	Резултати	Оценка	Коментар
BG161PO001-1.4.02-0002	Подобряване на градската среда в Шумен -рехабилитация на ул. Христо Ботев, централната пешеходна зона и градската градина	гр. Шумен 2011г.	За 2012 г. са регистрирани 76 превишения по показателя ФПЧ, а за 2013г. -59, което показва тенденция към намаляване	+	Индикаторът е релевантен, забелязва се намаляване на праховото замърсяване
BG161PO001-1.4.02-0001	Възстановяване и благоустрояване на градската среда в гр. Петрич	гр. Петрич 2011г.	Не са провеждани измервания през 2012 и 2013 год.	0	Индикаторът е релевантен, но неприложим. Не е извършвано наблюдение на КАВ в града
BG161PO001-1.4.02-0003	Рехабилитация и възстановяване на детски площадки и зони за обществен отход в междублокови пространства, и доизграждане и реконструкция на пешеходни подземи на територията на райони „Подуяне”, „Оборище”, „Средец”, „Триадица”, „Сердика”, „Слатина”, „Витоша” на Столична община	гр. София 2011г.	За 2012 г. са регистрирани средно 69,9 превишения по показател ФПЧ, а за 2013г. – 68бр.	0	Индикаторът е ирелевантен, проектът се отнася до реконструкция на пешеходни подземи и междублокови пространства и е без отношение към КАВ
BG161PO001-1.4.02-0006	Обновена и модернизирана градска среда в гр.Нова Загора	гр. Нова Загора 2012г.	Не са провеждани измервания през 2013 год.	0	Индикаторът е релевантен, но неприложим. Не е извършвано наблюдение на КАВ в града
BG161PO001-1.4.02-0014	Нова визия за централна градска част и интегрирано градско развитие, чрез	гр. Пазарджик 2011г.	За 2012 г. са регистрирани 96 превишения по показателя ФПЧ, а за 2013г. -103, което показва	0	Индикаторът е ирелевантен, проектът се отнася до реконструкция на тротоари и пешеходни зони и

Проект	Наименование на проекта	Населено място/ год. на приключване	Резултати	Оценка	Коментар
	подобряване на физическата среда и ревитализация на град Пазарджик		незначително увеличаване на нивата		паркова среда и е без отношение към КАВ
BG161PO001-1.4.02-0017	Интегрирано подобряване и възстановяване на взаимосвързани елементи и съоръжения на физическата инфраструктура на градската среда на Попово за постигане на устойчиво развитие, екологично равновесие и социално включване	гр. Попово 2012г.	Не са провеждани измервания през 2013 год.	0	Индикаторът е релевантен, но неприложим. Не е извършвано наблюдение на КАВ в града
BG161PO001-1.4.02-0029	Подобряване на физическата среда на жилищни квартали извън центъра на град Разград в подкрепа на устойчивото и интегрирано градско развитие	гр. Разград 2012г.	Няма регистрирани превишения по показателя ФПЧ	+	Индикаторът е релевантен, състоянието на атмосферния въздух е благоприятно
BG161PO001-1.4.02-0038	Реконструкция, рехабилитация и модернизация на градска зона за отдих – Централна градска градина	гр. Русе 2011г.	За периода 2012 – 2013г. превишения на праговите стойности са констатирани по показател ФПЧ както следва: 2012г.- 94 бр., 2013г.- 109 бр.	0	Индикаторът е ирелевантен, проектът се отнася до рехабилитация на паркова територия и е без отношение към КАВ
BG161PO001-1.4.02-0039	Изграждане и възстановяване на градска крайречна зона Лом	гр. Лом 2012г.	Не са провеждани измервания през 2013 год.	0	Индикаторът е релевантен, но неприложим. Не е извършвано наблюдение на КАВ в града

Проект	Наименование на проекта	Населено място/ год. на приключване	Резултати	Оценка	Коментар
BG161PO001-1.4.02-0041	Подобряване на физическата среда и сигурността в Община Горна Оряховица - I етап	гр. Горна Оряховица 2011г.	За 2012 г. са регистрирани 97 превишения по показателя ФПЧ, а за 2013г. -84, което показва тенденция към намаляване	+	Индикаторът е релевантен, забелязва се намаляване на праховото замърсяване
BG161PO001-1.4.02-0045	Подобряване на уличната и паркова инфраструктура в град Гоце Делчев – рехабилитация на 25 улици и зелени площи	гр. Гоце Делчев 2012г.	Не са провеждани измервания през 2013 год.	0	Индикаторът е релевантен, но неприложим. Не се извършва регулярно наблюдение на КАВ в града
BG161PO001-1.4.02-0046	Здравословна и достъпна градска среда в Община Благоевград	гр. Благоевград 2011г.	За 2012 г. са регистрирани 84 превишения по показателя ФПЧ, за 2013г. - 69, което показва тенденция към намаляване	+	Индикаторът е релевантен, забелязва се намаляване на праховото замърсяване
BG161PO001-1.4.02-0048	Подобряване на физическата и жизнена градска среда в община Ловеч	гр. Ловеч 2011г.	За 2012 г. са регистрирани 83 превишения по показателя ФПЧ, за 2013г. - 80 превишения	+	Индикаторът е релевантен, забелязва се намаляване на праховото замърсяване
BG161PO001-1.4.02-0063	Осигуряване на устойчива и екологична среда и повишаване привлекателността на община Велинград	гр. Велинград 2012г.	Не са провеждани измервания през 2013 год.	0	Индикаторът е ирелевантен, проектът се отнася до подобряване на паркова среда и е без отношение към КАВ

Проект	Наименование на проекта	Населено място/ год. на приключване	Резултати	Оценка	Коментар
BG161PO001-1.4.02-0065	Белослав – промяна на физическата и жизнена среда за жителите му, привлекателен за туристи и инвеститори	гр. Белослав 2011г.	РИОСВ-Варна нннеее провежда измервания на КАВ в гр. Белослав.	0	Индикаторът е релевантен, но неприложим, тъй като не се провеждат измервания на КАВ в гр. Белослав.
BG161PO001-1.4.02-0069	Подобряване на паркова среда и пешеходни зони за достъпна архитектурна среда в град Хасково	гр. Хасково 2011г.	За 2012 г. са регистрирани 89 превишения по показателя ФПЧ, за 2013г. - 95, което показва тенденция към увеличение	0	Индикаторът е ирелевантен, проектът се отнася до реконструкция на тротоари и пешеходни зони и паркова среда и е без отношение към КАВ
BG161PO001-1.4.02-0073	Подобряване на екологичната и рекреационна среда на град Пловдив	гр. Пловдив 2011г.	За 2012 г. са регистрирани средно 146 превишения по показателя ФПЧ, за 2013г. - 158, което показва тенденция към увеличение	0	Индикаторът е ирелевантен, проектът се отнася до подобряване на паркова среда и е без отношение към КАВ
BG161PO001-1.4.02-0075	Изграждане на парк “Арпезос-Север” и “Бизнес парк” – I и II етап – гр. Кърджали	гр. Кърджали 2012г.	През 2013г. са регистрирани 73бр. превишения по показател ФПЧ, а през първото тримесечие на 2014г. - 46	0	Индикаторът е ирелевантен, проектът се отнася до подобряване на паркова среда и е без отношение към КАВ
BG161PO001-1.4.05-0017	Благоустройство на обществено значими пространства в подкрепа на социалната интеграция и устойчивото развитие на градската среда в община Бургас	гр. Бургас 2012г.	Наблюдава се намаляване на замърсяването на въздуха в града с ФПХ	+	Индикаторът е релевантен. Наблюдава се намаляване на замърсяване на въздуха с ФПЧ. Принос за това е вероятно да има и разглежданият проект, въпреки че станциите за измерване на КАВ в града не са разположени в

Проект	Наименование на проекта	Населено място/ год. на приключване	Резултати	Оценка	Коментар
					непосредствена близост до извършеното благоустрояване на улици.
BG161PO001-1.4.05-0005	Обновяване и модернизиране на градската среда чрез реконструкция на пешеходни зони и алеи и рехабилитация на зони за обществен отдиш в гр. Карнобат	гр. Карнобат 2012г.	Не се правят измервания в гр. Карнобат от РИОСВ-Бургас	0	Индикаторът е ирелевантен, касае се за пешеходни зони и алеи
BG161PO001-1.4.05-0064	Благоустрояване, озеленяване и рехабилитация на улична мрежа на град Камено	гр. Камено 2014г.	РИОСВ-Бургас не мери ФПЧ в гр. Камено. В града има само една станция, която се поддържа от „Лукойл Нефтохим Бургас“ АД	0	Индикаторът е релевантен, но неприложим, тъй като не се мерят данни за ФПЧ в града.
BG161PO001-1.4.05-0022	Реконструкция на бул. "25-ти Септември" - пешеходна зона	гр. Добрич 2012г.	Замърсяванията с ФПЧ намаляват. Регистрираните превишения за 2010 са 70, а за 2013 - 20	0	Индикаторът е ирелевантен, проектът се отнася до реконструкция на пешеходна зона и е без отношение към КАВ
BG161PO001-1.4.05-0034	Рехабилитация и благоустрояване на ул. "д-р Зл. Петков", "Иван Вазов", "Г. Бенковски", "Хр. Ботев" и "Дунав"; рехабилитация на два паркинга в страни от улици ул. д-р "Зл. Петков" и "Г. Бенковски"; и изграждане на места в близост до ул. "Г. Бенковски"	гр. Балчик 2012г.	РИОСВ-Варна няма пункт за измерване на КАВ в Балчик.	0	Индикаторът е релевантен, но неприложим. Не се измерва КАВ в гр. Балчик.

Проект	Наименование на проекта	Населено място/ год. на приключване	Резултати	Оценка	Коментар
BG161PO001-1.4.05-0018	Подобряване на физическата и жизнена среда в община Варна	гр. Варна 2012г.	Наблюдава се намаляване на замърсяването с ФПЧ от 172 превишения за 2010 за пункта на ул. „Батак“ на 134 превишения за 2013 и от 110 превишения за 2010 при пункта на ул. „Ян Палах“ на 72 превишения за 2013 г.	+	Наблюдава се намаляване на замърсяването с ФПЧ. Принос за това е вероятно да има и разглежданият проект, въпреки че станциите за измерване на КАВ в града не са разположени в непосредствена близост до извършеното благоустройство.
BG161PO001-1.4.05-0052	Рехабилитация на улична мрежа и зона за обществен отдих в община Аврен	гр. Аврен 2012г.	РИОСВ-Варна няма пункт за измерване на КАВ в гр. Аврен	0	Индикаторът е релевантен, но неприложим. Не се измерва КАВ в гр. Аврен.
BG161PO001-1.4.05-0010	Повишаване качеството на живот чрез подобряване на физическата среда на територията на община Велико Търново	Велико Търново 2012г.	Превишение е регистрирано по показателя ФПЧ (ср.денонощна норма). Прави впечатление намаляването на броя превишения от 108 пъти през 2011 до 61 пъти през 2013г. Други показатели не се контролират	+	Индикаторът е релевантен, получените данни показват чувствително намаление на броя на превишенията на ФПЧ, за което може да се предполага, че влияние има и реализацията на проекта
BG161PO001-1.4.05-0023	Благоустройство на средата в най-оживените обществени пространства на традиционния център на град Свищов	гр. Свищов 2012г.	Съгласно данни от РИОСВ-В.Търново, през 2013г. пунктът за мониторинг в гр.Свищов не е работил поради технически проблем	0	Индикаторът е релевантен, но неприложим. Не е извършвано наблюдение на КАВ в града поради технически проблем с измервателната апаратура

Проект	Наименование на проекта	Населено място/ год. на приключване	Резултати	Оценка	Коментар
BG161PO001-1.4.05-0025	Устойчиво и интегрирано развитие на град Лясковец чрез благоустрояване на обществени пространства	гр. Лясковец 2012г.	Не са провеждани измервания през 2012 и 2013г.	0	Индикаторът е релевантен, но неприложим. Не е извършвано наблюдение на КАВ в града
BG161PO001-1.4.05-0011	Изграждане на парк за отдих, спорт и развлечение „Казармите” град Севлиево	гр. Севлиево 2012г.	През 2012 и 2013 има превишение само по показателя ФПЧ (ср. часова норма)	0	Индикаторът е релевантен, но неприложим. Наличните данни не дават информация за брой превишения на праговата стойност за 1 година
BG161PO001-1.4.05-0047	Създаване на привлекателна физическа среда на град Габрово чрез интегрирани мерки за градско възстановяване и развитие	гр. Габрово 2012г.	През 2012 и 2013 има превишение само по показателя ФПЧ (ср. часова норма)	0	Индикаторът е релевантен, но неприложим. Наличните данни не дават информация за брой превишения на праговата стойност за 1 година
BG161PO001-1.4.05-0061	Архитектурно и благоустройствено оформление на широк център на град Дупница	гр. Дупница 2012г.	Не са провеждани измервания през 2012 и 2013г.	0	Индикаторът е релевантен, но неприложим. Не е извършвано изследване на КАВ в града след реализацията на проекта
BG161PO001-1.4.05-0015	Интегриран проект за подобряване на градската среда на град Троян	гр. Троян 2012г.	За периода 2012 - 2013 г. са налични данни от индикативен мониторинг, проведен с мобилна автоматична станция през 2012 г. Измерванията са проведени на случаен принцип в продължение на 51 денонощия, в рамките на	+	Индикаторът е релевантен; въпреки липсата на постоянен мониторинг, може да се направи извода, че проектът влияе положително на КАВ в града

Проект	Наименование на проекта	Населено място/ год. на приключване	Резултати	Оценка	Коментар
			8 седмици, равномерно разпределени през годината. Не са регистрирани превишения освен по отношение на ФПЧ, регистрирани са 11 бр. превишения на ср.ден.норма при допустими 35 бр. превишения		
BG161PO001-1.4.05-0063	Подобряване на физическата среда и превенция на риска за повишаване привлекателността на община Пещера	гр. Пещера 2012г.	През 2012 г. са отчетени 12 превишения от 14 денонощия по показателя ФПЧ, а през 2013г. са отчетени 11 прев. от 27 денонощия	0	Индикаторът е релевантен, но неприложим; РИОСВ-Пазарджик не провежда постоянен мониторинг на КАВ в града и е трудно да се изведе взаимовръзка с реализацията на проекта
BG161PO001-1.4.05-0029	Организация на уличното движение и подобряване на физическата среда за устойчиво и интегрирано развитие на град Плевен	гр. Плевен 2012г.	Превишение е регистрирано само по показателя ФПЧ (ср.денонощна норма). Отчетено е намаляване на броя превишения от 150 пъти през 2011 до 70 пъти през 2013г. (при спиране на измерването за два месеца поради технически причини)	+	Индикаторът е релевантен. Получените данни показват чувствително намаление на броя на превишенията на ФПЧ за което влияние има и реализацията на проекта

Проект	Наименование на проекта	Населено място/ год. на приключване	Резултати	Оценка	Коментар
BG161PO001-1.4.05-0033	Подобряване на физическата и жизнена градска среда в град Раковски	гр. Раковски 2012г.	Не са провеждани измервания през 2012 и 2013г.	0	Индикаторът е релевантен, но неприложим. РИОСВ-Пловдив не провежда мониторинг на КАВ в града
BG161PO001-1.4.05-0055	Обновяване на градската среда в община Първомай и подобряване на условията за отдих на населението	гр. Първомай 2012г.	Не са провеждани измервания през 2012 и 2013г.	0	Индикаторът е релевантен, но неприложим. РИОСВ-Пловдив не провежда мониторинг на КАВ в гр. Първомай.
BG161PO001-1.4.06-0031	Създаване на условия за устойчиво развитие чрез подобряване на жизнена и работна среда, включително предприемане на мерки за защита от наводнения в община Асеновград	гр. Асеновград 2013г.	За проведените през 2013г. измервания в продължение на 41 денонощия не са регистрирани превишения по нито един показател	0	Индикаторът е ирелевантен, проектът касае предимно защита от наводнения.
BG161PO001-1.4.05-0059	Интегриран проект за благоустрояване на парк Юнак в гр. Сливен	гр. Сливен 2014г.	Поради факта, че проектът е приключил през 2014 г. не могат да се ползват конкретни резултати	+	Индикаторът е релевантен. Проектът се отнася до благоустрояване на парк и принципно е с положително отношение към КАВ, което може да бъде установено чрез мониторинга през следващите години
BG161PO001-1.4.05-0053	Благоустрояване на уличната мрежа, квартална среда и подобряване на условията за обществен отдих в град Смолян	гр. Смолян 2012г.	През 2011 г. са отчетени 119 превишения по показателя ФПЧ, през 2012г. са отчетени 105, а през 2013г. – 92 броя	+	Индикаторът е релевантен. Наблюдава се тенденция на подобряване на КАВ

Проект	Наименование на проекта	Населено място/ год. на приключване	Резултати	Оценка	Коментар
			превишения на средно-денонощната норма		
BG161PO001-1.4.05-0045	Подобряване физическата и жизнена среда на квартал "Железник", град Стара Загора	гр. Стара Загора 2012г.	През 2012 г. са отчетени 27 превишения по показателя ФПЧ, а през 2013г. са отчетени 51 превишения на средно-денонощната норма	0	Индикаторът е релевантен. На база на получените данни, може да се заключи, че проектът няма влияние по отношение подобряването на КАВ в града
BG161PO001-1.4.05-0027	Подобряване на физическата и жизнена среда в община Нови пазар	гр. Нови пазар 2013г.	Не се водят измервания	0	Индикаторът е релевантен, но неприложим. РИОСВ-Шумен не провежда мониторинг на КАВ в града
BG161PO001-1.4.06-0022	Интервенция върху критична инфраструктура на община Шумен	гр. Шумен 2013г.	За второто полугодие на 2013г. (т.е. след реализацията на проекта) са рег. 21 превишения по показателя ФПЧ	0	Индикаторът е ирелевантен, проектът касае предимно защита от наводнения.
BG161PO001-1.4.05-0036	Интегриран проект за устойчиво подобряване на градската среда и зоните за отдих в община Ямбол	гр. Ямбол 2012г.	Не са постъпили данни	0	Индикаторът е релевантен, но неприложим. РИОСВ-Ст. Загора не провежда мониторинг на КАВ в града

Легенда: „0“ – няма отношение, „+“ – положителна оценка, КАВ – качество на атмосферния въздух, ФПЧ – фини прахови частици

Таблица 18. Превишения на граничните стойности на нивата на шума (брой случаи)

Проект	Наименование на проекта	Населено място/ год. на приключване	Резултати	Оценка	Коментар
BG161PO001-1.4.02-0002	Подобряване на градската среда в Шумен - рехабилитация на ул. Христо Ботев, централната пешеходна зона и градската градина	гр. Шумен 2011г.	Няма промяна преди и след реализацията на проекта	0	Индикаторът е релевантен, но не може да се направи категорично заключение за ефекта му върху шумовите нива, т.к. по ул. „Хр.Ботев“ не се провеждат измервания на шума
BG161PO001-1.4.02-0001	Възстановяване и благоустрояване на градската среда в гр. Петрич	гр. Петрич 2011г.	Не се водят измервания	0	Индикаторът е релевантен, но неприложим, тъй като не се водят измервания на шумовото замърсяване в гр. Петрич.
BG161PO001-1.4.02-0003	Рехабилитация и възстановяване на детски площадки и зони за обществен отдых в междублокови пространства, и доизграждане и реконструкция на пешеходни подлези на територията на райони „Подуяне“, „Оборище“, „Средец“, „Триадица“, „Сердика“, „Слатина“, „Витоша“ на Столична община	гр. София 2011г.	През 2012 и 2013г. нивото на шума в 2/3 от пунктовете се задържа трайно над граничните стойности	0	Индикаторът е ирелевантен, проектът се отнася до реконструкция на пешеходни подлези и междублокови пространства и е без отношение към шумовите нива

Проект	Наименование на проекта	Населено място/ год. на приключване	Резултати	Оценка	Коментар
BG161PO001-1.4.02-0006	Обновена и модернизирана градска среда в гр. Нова Загора	гр. Нова Загора 2012г.	Не се водят измервания	0	Индикаторът е релевантен, но неприложим; РЗИ-Сливен не провежда мониторинг на шума в гр. Нова Загора
BG161PO001-1.4.02-0014	Нова визия за централна градска част и интегрирано градско развитие, чрез подобряване на физическата среда и ревитализация на град Пазарджик	гр. Пазарджик 2011г.	Наблюдава се устойчива тенденция на превишаване на граничните стойности на шум. От всички 90 измервания, извършени през 2013г.–73,3% са наднормени.	0	Индикаторът е ирелевантен, касае се за подобряване на паркова среда и пешеходни алеи и тротоари
BG161PO001-1.4.02-0017	Интегрирано подобряване и възстановяване на взаимосвързани елементи и съоръжения на физическата инфраструктура на градската среда на Попово за постигане на устойчиво развитие, екологично равновесие и социално включване	гр. Попово 2012г.	Не се водят регулярни измервания	0	Индикаторът е релевантен, но неприложим; РЗИ не провежда регулярен мониторинг на шума в града
BG161PO001-1.4.02-0029	Подобряване на физическата среда на жилищни квартали извън центъра на град Разград в подкрепа на	гр. Разград 2012г.	Данните за 2013г. показват, че средните дневни шумови нива не се различават	0	Индикаторът е релевантен. Не се забелязва, положителен ефект върху шумовото замърсяване в следствие от реализирането на проекта.

Проект	Наименование на проекта	Населено място/ год. на приключване	Резултати	Оценка	Коментар
	устойчивото и интегрирано градско развитие		съществено от същите в периода 2008 – 2012		
BG161PO001-1.4.02-0038	Реконструкция, рехабилитация и модернизация на градска зона за отдих – Централна градска градина	гр. Русе 2011г.	За 2012 и 2013 г. са регистрирани наднормени шумови нива в 76,6% от пунктовете	0	Индикаторът е ирелевантен, проектът се отнася до рехабилитация на паркова територия
BG161PO001-1.4.02-0039	Изграждане и възстановяване на градска крайречна зона Лом	гр. Лом 2012г.	Не се водят регулярни измервания	0	Индикаторът е релевантен, но неприложим; РЗИ не провежда регулярен мониторинг на шума в града
BG161PO001-1.4.02-0041	Подобряване на физическата среда и сигурността в Община Горна Оряховица - I етап	гр. Горна Оряховица 2011г.	През 2012 г. в почти всички пунктове са регистрирани шумови нива над граничните стойности и тенденцията се запазва	0	Индикаторът е релевантен, но без пряко влияние върху шумовите нива в града
BG161PO001-1.4.02-0045	Подобряване на уличната и паркова инфраструктура в град Гоце Делчев – рехабилитация на 25 улици и зелени площи	гр. Гоце Делчев 2012г.	Не се водят регулярни измервания	0	Индикаторът е релевантен, но неприложим; РЗИ не провежда регулярен мониторинг на шума в града
BG161PO001-1.4.02-0046	Здравословна и достъпна градска среда в Община Благоевград	гр. Благоевград 2011г.	През 2012г. и 2013 само в 35% от пунктовете са	0	Индикаторът е релевантен, но с минимален ефект върху шумовите нива

Проект	Наименование на проекта	Населено място/ год. на приключване	Резултати	Оценка	Коментар
			регистрирани нива над граничните стойности		
BG161PO001-1.4.02-0048	Подобряване на физическата и жизнена градска среда в община Ловеч	гр. Ловеч 2011г.	През 2012г. в 9 от 20 или под 50% от пунктовете са регистрирани нива над граничните стойности. Тенденцията се запазва	0	Индикаторът е релевантен, но без реален ефект върху шумовите нива
BG161PO001-1.4.02-0063	Осигуряване на устойчива и екологична среда и повишаване привлекателността на община Велинград	гр. Велинград 2012г.	Не се водят регулярни измервания	0	Индикаторът е ирелевантен, проектът се отнася до подобряване на паркова среда и е без отношение към шумовите нива
BG161PO001-1.4.02-0065	Белослав – промяна на физическата и жизнена среда за жителите му, привлекателен за туристи и инвеститори	гр. Белослав 2011г.	Не се провеждат измервания	0	Индикаторът е релевантен, но неприложим; РЗИ не провежда регулярен мониторинг на шума в града
BG161PO001-1.4.02-0069	Подобряване на паркова среда и пешеходни зони за достъпна архитектурна среда в град Хасково	гр. Хасково 2011г.	През 2012г. в 13 от 19 пункта или 68,4% са регистрирани превишения, като тенденцията се запазва без промяна	0	Индикаторът е ирелевантен, проектът се отнася до реконструкция на тротоари и пешеходни зони и паркова среда и е без отношение към фактора „шум“

Проект	Наименование на проекта	Населено място/ год. на приключване	Резултати	Оценка	Коментар
BG161PO001-1.4.02-0073	Подобряване на екологичната и рекреационна среда на град Пловдив	гр. Пловдив 2011г.	През 2013г. наднормени стойности са констатирани в 40 от общо 45-те пунктове или 88,9 на сто. Данните са близки до тази от 2012г. където пунктовете с измерени наднормени стойности са съставлявали 90,9%	0	Индикаторът е релевантен, проектът се отнася до подобряване на паркова среда и е с косвено отношение към фактора „шум“
BG161PO001-1.4.02-0075	Изграждане на парк “Арпезос-Север” и “Бизнес парк” – I и II етап – гр. Кърджали	гр. Кърджали 2012г.	През 2013 в 10 от 15 пункта или 66.7% са регистрирани нива над граничните стойности	0	Индикаторът е релевантен, проектът се отнася до подобряване на паркова среда и е с косвено отношение към фактора „шум“
BG161PO001-1.4.05-0017	Благоустройство на обществено значими пространства в подкрепа на социалната интеграция и устойчивото развитие на градската среда в община Бургас	гр. Бургас 2012г.	Няма превишение преди и след реализацията на проекта	+	Индикаторът е релевантен. Проектът се реализира в близост до Приморски парк и цели реконструкция на пешеходна зона и улици за достъп.
BG161PO001-1.4.05-0005	Обновяване и модернизиране на градската среда чрез реконструкция на пешеходни зони и алеи и рехабилитация на зони за обществен отдых в гр. Карнобат	гр. Карнобат 2012г.	Не се водят измервания	0	Индикаторът е ирелевантен, касае се за пешеходни зони и алеи

Проект	Наименование на проекта	Населено място/ год. на приключване	Резултати	Оценка	Коментар
BG161PO001-1.4.05-0064	Благоустрояване, озеленяване и рехабилитация на улична мрежа на град Камено	гр. Камено 2014г.	Не се водят измервания	0	Индикаторът е релевантен, но неприложим. Не е извършван мониторинг на шумовото натоварване в града, освен при постъпили жалби
BG161PO001-1.4.05-0022	Реконструкция на бул. "25-ти Септември" - пешеходна зона	гр. Добрич 2012г.	Констатирани постоянни превишения на нивата на шум в периода преди и след приключване на проекта	0	Индикаторът е ирелевантен, проектът се отнася до реконструкция на пешеходна зона и е без отношение към фактора „шум“
BG161PO001-1.4.05-0034	Рехабилитация и благоустрояване на ул. "д-р Зл. Петков", "Иван Вазов", "Г. Бенковски", "Хр. Ботев" и "Дунав"; рехабилитация на два паркинга в страни от улици ул. д-р "Зл. Петков" и "Г. Бенковски"; и изграждане на места в близост до ул. "Г. Бенковски"	гр. Балчик 2012г.	Не се водят измервания	0	Индикаторът е релевантен, но неприложим. Не е извършван мониторинг на шумовото натоварване в града, освен при постъпили жалби
BG161PO001-1.4.05-0018	Подобряване на физическата и жизнена среда в община Варна	гр. Варна 2012г.	Във всички наблюдавани пунктове през 2011 и 2012 има превишение на шумовите нива	0	Индикаторът е релевантен, но неприложим. Не са постъпили данни за 2013 и не може да се направи извод за ефективността на проекта по отношение намаляване шумовото натоварване в града
BG161PO001-1.4.05-0052	Рехабилитация на улична мрежа и зона за обществен отдых в община Аврен	гр. Аврен 2012г.	Не се водят измервания	0	Индикаторът е релевантен, но неприложим. Не е извършван мониторинг на шумовото натоварване в града, освен при постъпили жалби

Проект	Наименование на проекта	Населено място/ год. на приключване	Резултати	Оценка	Коментар
BG161PO001-1.4.05-0010	Повишаване качеството на живот чрез подобряване на физическата среда на територията на община Велико Търново	Велико Търново 2012г.	Констатирани постоянни превишения на нивата на шум в периода преди и след приключване на проекта	0	Индикаторът е ирелевантен, проектът се отнася до реконструкция на паркови територии и е без отношение към фактора „шум“
BG161PO001-1.4.05-0023	Благоустройство на средата в най-оживените обществени пространства на традиционния център на град Свищов	гр. Свищов 2012г.	Констатирани са постоянни превишения на нивата на шум в периода преди и след приключване на проекта	0	Индикаторът е ирелевантен, проектът се отнася до реконструкция на паркови територии и е без отношение към фактора „шум“
BG161PO001-1.4.05-0025	Устойчиво и интегрирано развитие на град Лясковец чрез благоустройство на обществени пространства	гр. Лясковец 2012г.	Не се водят измервания	0	Индикаторът е релевантен, но неприложим. Не е извършван мониторинг на шумовото натоварване в града
BG161PO001-1.4.05-0011	Изграждане на парк за отдих, спорт и развлечения „Казармите“ град Севлиево	гр. Севлиево 2012г.	Във всички наблюдавани пунктове през 2012 и 2013 има превишение на шумовите нива	0	Индикаторът е ирелевантен, проектът се отнася до реконструкция на паркови територии и е без отношение към фактора „шум“
BG161PO001-1.4.05-0047	Създаване на привлекателна физическа среда на град Габрово чрез интегрирани мерки за градско възстановяване и развитие	гр. Габрово 2012г.	Във всички наблюдавани пунктове през 2012 и 2013 има превишение на шумовите нива	0	Индикаторът е релевантен. Не може да се направи извод за ефективността на проекта по отношение намаляване шумовото натоварване в града поради това, че се касае предимно за дейности, свързани с паркова среда
BG161PO001-1.4.05-0061	Архитектурно и благоустройствено оформление на широк център на град Дупница	гр. Дупница 2012г.	Не са постъпили данни	0	Индикаторът е релевантен, но не беше възможно да се приложи за целите на настоящата оценка, тъй като не бяха получени данни.

Проект	Наименование на проекта	Населено място/ год. на приключване	Резултати	Оценка	Коментар
BG161PO001-1.4.05-0015	Интегриран проект за подобряване на градската среда на град Троян	гр. Троян 2012г.	Не се водят измервания	0	Индикаторът е релевантен, но неприложим; РЗИ-Ловеч не провежда мониторинг на шума в гр.Троян
BG161PO001-1.4.05-0063	Подобряване на физическата среда и превенция на риска за повишаване привлекателността на община Пещера	гр. Пещера 2012г.	Не се водят измервания	0	Индикаторът е релевантен, но неприложим; РЗИ-Пазарджик не провежда мониторинг на шума в гр.Пещера
BG161PO001-1.4.05-0029	Организация на уличното движение и подобряване на физическата среда за устойчиво и интегрирано развитие на град Плевен	гр. Плевен 2012г.	В пункта на ул. „Георги Кочев“ са регистрирани средни нива на шум, по-ниски от граничната стойност; за останалите пунктове няма промяна и е рег. превишение, което се дължи и на фактори, различни от транспортния трафик, напр. от промишлени дейности	+	Индикаторът е релевантен. Реализацията на проекта е довела до трайно намаление на нивата на шум по ул. „Г.Кочев“, реконструирана в рамките на проекта
BG161PO001-1.4.05-0033	Подобряване на физическата и жизнена градска среда в град Раковски	гр. Раковски 2012г.	Не се водят измервания	0	Индикаторът е релевантен, но неприложим; РЗИ-Пловдив не провежда мониторинг на шума в гр. Раковски.
BG161PO001-1.4.05-0055	Обновяване на градската среда в община Първомай и подобряване на условията за отдих на населението	гр. Първомай 2012г.	Не се водят измервания	0	Индикаторът е релевантен, но неприложим; РЗИ-Пловдив не провежда мониторинг на шума в гр. Първомай.
BG161PO001-1.4.06-0031	Създаване на условия за устойчиво развитие чрез подобряване на жизнена и работна среда, включително	гр. Асеновград 2013г.	Не се водят измервания	0	Индикаторът е ирелевантен, проектът касае предимно защита от наводнения.

Проект	Наименование на проекта	Населено място/ год. на приключване	Резултати	Оценка	Коментар
	предприемане на мерки за защита от наводнения в община Асеновград				
BG161PO001-1.4.05-0059	Интегриран проект за благоустрояване на парк Юнак в гр. Сливен	гр. Сливен 2014г.	Поради факта, че проектът е приключил през 2014 г. не могат да се ползват конкретни резултати	0	Индикаторът е ирелевантен. Проектът се отнася до благоустрояване на парк и е без отношение към фактора „шум“
BG161PO001-1.4.05-0053	Благоустрояване на уличната мрежа, квартална среда и подобряване на условията за обществен отдих в град Смолян	гр. Смолян 2012г.	Няма промяна преди и след реализацията на проекта	0	Индикаторът е ирелевантен. Проектът се отнася до благоустрояване на жилищна и паркова територия и пешеходна зона и е без отношение към фактора „шум“
BG161PO001-1.4.05-0045	Подобряване физическата и жизнена среда на квартал "Железник", град Стара Загора	гр. Стара Загора 2012г.	Няма промяна преди и след реализацията на проекта	0	Индикаторът е релевантен, но неприложим. Проектът се отнася за благоустрояване на вътрешно- квартални улици, които принципно не са източник на високи шумови нива
BG161PO001-1.4.05-0027	Подобряване на физическата и жизнена среда в община Нови пазар	гр. Нови пазар 2013г.	Не се водят измервания	0	Индикаторът е релевантен, но неприложим; РЗИ-Шумен не провежда мониторинг на шума в гр. Нови пазар
BG161PO001-1.4.06-0022	Интервенция върху критична инфраструктура на община Шумен	гр. Шумен 2013г.	Няма промяна преди и след реализацията на проекта	0	Индикаторът е ирелевантен, проектът касае предимно защита от наводнения.
BG161PO001-1.4.05-0036	Интегриран проект за устойчиво подобряване на градската среда и зоните за отдих в община Ямбол	гр. Ямбол 2012г.	Няма промяна преди и след реализацията на проекта	0	Индикаторът е ирелевантен, проектът е свързан с подмяна на тротоарни настилки и настилки в пешеходна зона
<p>Легенда: „0“ – няма отношение „+“ – положителна оценка</p>					

Таблица 19. Наднормени имисии във въздуха (брой превишения на праговата стойност за 1 година)

Проект	Наименование на проекта	Населено място/ год. на приключване	Резултати	Коментар
BG161PO001-1.5.03-0001	Модернизация и развитие на устойчив градски транспорт в град Пловдив	гр.Пловдив в изпълнение	За 2013г. са наблюдавани превишения по показателя ФПЧ (ср.дн.ст.) общо 316 пъти за двата пункта в града; 14 превишения на ср.часовата норма по показателя NO ₂	Индикаторът е релевантен; Анализ за ползата от реализацията на проекта на база конкретния индикатор ще може да бъде направен след приключването на проекта.
BG161PO001-1.5.01-0001	Интегриран градски транспорт на Бургас	гр.Бургас в изпълнение	Не са постъпили данни за КАВ	Индикаторът е релевантен, Не са постъпили данни от страна на РИОСВ-Бургас, за да може да се прецени съществуващото състояние преди реализацията на проекта
BG161PO001-1.5.03-0002	Интегриран градски транспорт на Варна	гр.Варна в изпълнение	Не са постъпили данни за КАВ	Индикаторът е релевантен. Не са постъпили данни от страна на РИОСВ-Варна, за да може да се прецени съществуващото състояние преди реализацията на проекта
BG161PO001-1.5.03-0005	Интегрирана система за градски транспорт на град Русе	гр.Русе в изпълнение	За периода 2011 – 2013г. превишения на праговете стойности са констатирани само по показател Фини прахови частици както следва: 2011г.-120 бр.,	Индикаторът е релевантен; Анализ за ползата от реализацията на проекта на база конкретния индикатор ще може да бъде направен след приключването на проекта.

			2012г.- 94 бр., 2013г.- 109 бр.	
BG161PO001-1.5.02-0001	Проект за интегриран столичен градски транспорт	гр. София в изпълнение	За 2013г. са отчетени общо 433 броя превишения на ср.дн.норма за ФПЧ в шестте пункта за наблюдение	Индикаторът е релевантен; Анализ за ползата от реализацията на проекта на база конкретния индикатор ще може да бъде направен след приключването на проекта.
BG161PO001-1.5.03-0003	Модернизация и развитие на устойчив градски транспорт за град Стара Загора	гр. Стара Загора в изпълнение	През 2012 г. са отчетени 27 превишения по показателя ФПЧ, а през 2013г. са отчетени 51 превишения на ср.денонощната норма	Индикаторът е релевантен; Анализ за ползата от реализацията на проекта на база конкретния индикатор ще може да бъде направен след приключването на проекта.
BG161PO001-1.5.03-0004	Интегриран градски транспорт на Плевен	гр.Плевен в изпълнение	За периода 2011-2013г. са рег. превишения само по показателя Фини прахови частици (ср.дн.ст.)	Индикаторът е релевантен; Анализ за ползата от реализацията на проекта на база конкретния индикатор ще може да бъде направен след приключването на проекта.

Таблица 20. Емисии на парникови газове (т/година)

Проект	Наименование на проекта	Населено място/ год. на приключване	Резултати	Коментар
BG161PO001-1.5.03-0001	Модернизация и развитие на устойчив градски транспорт в град Пловдив	гр.Пловдив в изпълнение	Не са налични данни по конкретния индикатор към 2013г.	Индикаторът е релевантен, но неприложим поради липса на данни. Проектът е в изпълнение
BG161PO001-1.5.01-0001	Интегриран градски транспорт на Бургас	гр.Бургас в изпълнение	Не са постъпили данни от РИОСВ	Индикаторът е релевантен, но неприложим поради липса на данни. Проектът е в изпълнение.
BG161PO001-1.5.03-0002	Интегриран градски транспорт на Варна	гр.Варна в изпълнение	Не са постъпили данни от РИОСВ	Индикаторът е релевантен, но неприложим поради липса на данни. Проектът е в изпълнение.

BG161PO001-1.5.03-0005	Интегрирана система за градски транспорт на град Русе	гр.Русе в изпълнение	Не са налични данни	Индикаторът е релевантен, но неприложим. РИОСВ-Русе информира, че във ведомството не са налични данни за имисиите на парниковите газове от транспорта
BG161PO001-1.5.02-0001	Проект за интегриран столичен градски транспорт	гр. София в изпълнение	Не са налични данни по конкретния индикатор към 2013г.	Индикаторът е релевантен, но неприложим поради липса на данни. Проектът е в изпълнение.
BG161PO001-1.5.03-0003	Модернизация и развитие на устойчив градски транспорт за град Стара Загора	гр. Стара Загора в изпълнение	Постъпили са данни само за емисиите на прекурсори (NOx, CO) на парниковите газове	Индикаторът е релевантен, но неприложим поради липса на данни. Проектът е в изпълнение
BG161PO001-1.5.03-0004	Интегриран градски транспорт на Плевен	гр.Плевен в изпълнение	Не са налични данни	Индикаторът е релевантен, но неприложим. Съгласно писмо на РИОСВ-Плевен, инспекцията не разполага с данни за емисиите от парникови газове от транспорта

Таблица 21. Брой на население, подложено на шумово натоварване в обхвата над граничните стойности (за населените места с население над 100 000 души (брой жители))

Проект	Наименование на проекта	Населено място/ год. на приключване	Резултати	Коментар
BG161PO001-1.5.03-0001	Модернизация и развитие на устойчив градски транспорт в град Пловдив	гр.Пловдив в изпълнение	Съгласно РЗИ-Пловдив информация не може да бъде представена, т.к. не се изисква съгласно методиката на МЗ, описана в писмо №32-00-44 от 13.05.1986 год. по която РЗИ-Пловдив	Индикаторът е релевантен, но неприложим поради липса на данни. Проектът е в изпълнение.

			извършва мониторинга си.	
BG161PO001-1.5.01-0001	Интегриран градски транспорт на Бургас	гр.Бургас в изпълнение	Не са постъпили данни	Индикаторът е релевантен, но неприложим поради липса на данни. Проектът е в изпълнение.
BG161PO001-1.5.03-0002	Интегриран градски транспорт на Варна	гр.Варна в изпълнение	Не са постъпили данни	Индикаторът е релевантен, но неприложим поради липса на данни. Проектът е в изпълнение.
BG161PO001-1.5.03-0005	Интегрирана система за градски транспорт на град Русе	гр.Русе в изпълнение	РЗИ-Русе информира, че не разполага с информация по този показател	Индикаторът е релевантен, но неприложим поради липса на данни. Проектът е в изпълнение.
BG161PO001-1.5.02-0001	Проект за интегриран столичен градски транспорт	гр. София в изпълнение	Не са постъпили данни	Индикаторът е релевантен, но неприложим поради липса на данни. Проектът е в изпълнение.
BG161PO001-1.5.03-0003	Модернизация и развитие на устойчив градски транспорт за град Стара Загора	гр. Стара Загора в изпълнение	Не са постъпили данни	Индикаторът е релевантен, но неприложим поради липса на данни. Проектът е в изпълнение.
BG161PO001-1.5.03-0004	Интегриран градски транспорт на Плевен	гр.Плевен в изпълнение	Не са постъпили данни	Индикаторът е релевантен, но неприложим поради липса на данни. Проектът е в изпълнение.

2. Използване на индикатори за наблюдение и контрол на въздействието върху околната среда

Анализът на използваните индикатори за проследяване на въздействието върху околната среда показва следното:

- За операция 1.1 релевантни са и двата предложени от първия тригодишен доклад индикатора, но е измерван само единият от тях. За схема *BG161PO001-1.1.11 Подкрепа за реконструкция/ обновяване и оборудване на общински лечебни заведения в градските агломерации* е подходящо въвеждането и на индикатора „икономия на енергия в обществени сгради (kWh/год.)“ ;
- За операция 1.2 – и двата предложени индикатора са релевантни, но е отчетан само единият от тях.
- За операция 1.4 - за различните схеми са измервани различни от общо шестте индикатора, предложени в първия тригодишен доклад. Един от тези индикатори – „реставрирани и обновени исторически и културни паметници, разположени в градовете“ (бр.) - е ирелевантен и измерването му в следващите програмни периоди е ненужно. Приложими индикатори, които са коментирани по-долу в текста, са също „Икономия на енергия от въвеждане на енергоспестяващо осветление (kWh/год.)“ за схема *BG161PO001-1.4.02 Подкрепа за подобряване на градската среда*, „Дължина на изградените съоръжения за защита на морския бряг (м)“ и „Дължина на защитени или възстановени брегове (м) за схема *BG161PO001-1.4.06 Подкрепа за дребномащабни мерки за предотвратяване на наводнения в градските агломерации*, „площ на свлачището (м²) за схеми *BG161PO001-1.4.03 Подкрепа за изграждане и укрепване на дребномащабна инфраструктура за предотвратяване на свлачища в градските агломерации* и *BG161PO001-1.4.04 Подкрепа за дребномащабна инфраструктура за предотвратяване на свлачища в градските агломерации*; „икономия на енергия от въвеждането на енергоспестяващо улично осветление (kWh/год.) за схеми *BG161PO001-1.4.02 Подкрепа за подобряване на градската среда*, *BG161PO001-1.4.05 Подкрепа за интегрирано и устойчиво развитие чрез подобряване на градската среда* и *BG161PO001-1.4.09 Зелена и достъпна градска среда*;
- За операция 1.5 – предложени са 3 индикатора като и трите са релевантни, но набирането на информация съгласно указанията в първия тригодишен доклад е възможно само за един от тях – „наднормени имисии във въздуха“ (брой превишения на праговата стойност за 1 година).
- За операция 2.1 е предложен един индикатор, който макар и екологичен не е удачен за схемите по тази операция. Като допълнителен индикатор може да се

заложи измерването на „емисии на парникови газове (CO₂ и еквивалентни)“ от страна на бенефициентите.

- За операция 2.3 е заложен един индикатор – засягане на природни местообитания (м²) но той е ирелевантен защото схемата е за техническа помощ.
- За операция 3.1 са заложи 5 индикатора, първият от които (Развити природни, културни и исторически атракции – бр.) е ирелевантен, но само той е измерван от бенефициентите. За целите на настоящата оценка беше изпратено запитване до бенефициентите за набиране на допълнителна информация за останалите индикатори.
- За операция 4.1 предложените индикатори са два, но за някои от схемите те не са приложими и съответно не са отчитани. Като допълнителни индикатори биха могли да се включат „площ на укрепени свлачища (м²) за схема BG161PO001-4.1.02 Подкрепа за изграждане и укрепване на дребномащабна инфраструктура за предотвратяване на свлачища и „дължина на почистените речни корита и дерета (м) за схема BG161PO001-4.1.04 Подкрепа за дребномащабни мерки за предотвратяване на наводнения в 178 малки общини. За тези индикатори има данни, тъй като се докладват от бенефициентите в заключителните доклади.

От анализа дотук е видно, че за схемите, за които има заложи екологични индикатори, бенефициентите са представили информация поне за по един от тях (с изключение на операция 3.1 Подобряване на туристическите атракции и свързаната с тях инфраструктура). **На база на информацията за тези индикатори може да се направи, макар и не в пълна степен заключението, че въздействието върху околната среда, определено на база екологични индикатори е положително.**

Подробен анализ на това, как са прилагани индикаторите като елемент от наблюдението и контрола при изпълнението на програмата е направен в следващите таблици:

Таблица 22. Коментар върху индикаторите за измерване на въздействието по операция 1.1.

Схема	Индикатори			Въздействие
	Приложими съгласно доклада за ЕО и първият три-годишен доклад за оценка на въздействието	Коментар/ Други релевантни	Отчитани от бенефициентите	
Операция 1.1: Социална инфраструктура				
BG161PO001-1.1.01 Подкрепа за осигуряване на подходяща и рентабилна образователна, социална и културна инфраструктура, допринасяща за развитието на устойчиви градски ареали – компоненти „Образователна инфраструктура“, „Социална инфраструктура“ и „Културна инфраструктура“;	<ul style="list-style-type: none"> Икономия на енергия в обществени сгради (kWh/год.) Производство на енергия от алтернативни и възобновяеми източници (% от общата консумация на енергия) 	И двата индикатора са релевантни, но само първият е залаган в схемите и съответно отчитан	Икономия на енергия от обновяване на сградите: Постигната стойност (12.2013): 45 000 MWh/год.	Положително
BG161PO001-1.1.02 Подкрепа за осигуряване на подходяща и ефективна държавна образователна инфраструктура, допринасяща за развитието на устойчиви градски ареали	<ul style="list-style-type: none"> Икономия на енергия в обществени сгради (kWh/год.) Производство на енергия от алтернативни и възобновяеми източници (% от общата консумация на енергия) 	И двата индикатора са релевантни, но само първият е залаган в схемите и съответно отчитан	Икономия на енергия от обновяване на сградите: Постигната стойност (12.2013): към 31.12.2013 г. няма приключили проекти по тази схема	Положително
BG161PO001-1.1.03 Подкрепа за осигуряване на подходяща и ефективна държавна социална инфраструктура, допринасяща за развитието на устойчиви градски ареали;	<ul style="list-style-type: none"> Икономия на енергия в обществени сгради (kWh/год.) Производство на енергия от алтернативни и възобновяеми източници (% от общата консумация на енергия) 	И двата индикатора са релевантни, но само първият е залаган в схемите и съответно отчитан	Икономия на енергия в от обновяване на сградите: Постигната стойност (12.2013): към 31.12.2013 г- няма приключили проекти по тази схема	Положително
BG161PO001-1.1.04 Подкрепа за осигуряване на подходяща и ефективна инфраструктура на бюрата	<ul style="list-style-type: none"> Икономия на енергия в обществени сгради (kWh/год.) 	И двата индикатора са релевантни, но само първият е залаган в	Икономия на енергия от обновяване на сградите:	Положително

Схема	Индикатори			Въздействие
	Приложими съгласно доклада за ЕО и първият три-годишен доклад за оценка на въздействието	Коментар/ Други релевантни	Отчитани от бенефициентите	
по труда, допринасяща за развитието на устойчиви градски ареали;	<ul style="list-style-type: none"> Производство на енергия от алтернативни и възобновяеми източници (% от общата консумация на енергия) 	схемите и съответно отчитан	<ul style="list-style-type: none"> Постигната стойност (12.2013): 3007 MWh/год. 	
BG161PO001-1.1.05 Подкрепа за осигуряване на подходяща и ефективна държавна културна инфраструктура, допринасяща за развитието на устойчиви градски ареали;	<ul style="list-style-type: none"> Икономия на енергия в обществени сгради (kWh/год.) Производство на енергия от алтернативни и възобновяеми източници (% от общата консумация на енергия) 	И двата индикатора са релевантни, но само първият е залаган в схемите и съответно отчитан	<p>Икономия на енергия от обновяване на сградите:</p> <ul style="list-style-type: none"> Постигната стойност (12.2013): 623MWh/год. 	Положително
BG161PO001-1.1.07 Подкрепа за осигуряване на подходяща и рентабилна инфраструктура на висшите училища в градските агломерации;	<ul style="list-style-type: none"> Икономия на енергия в обществени сгради (kWh/год.) Производство на енергия от алтернативни и възобновяеми източници (% от общата консумация на енергия) 	И двата индикатора са релевантни, но само първият е залаган в схемите и съответно отчитан	<p>Икономия на енергия от обновяване на сградите:</p> <ul style="list-style-type: none"> Постигната стойност (12.2013): 11 640MWh/год. 	Положително
BG161PO001-1.1.08 Подкрепа за реконструкция, обновяване и оборудване на държавни лечебни и здравни заведения в градските агломерации;	<ul style="list-style-type: none"> Икономия на енергия в обществени сгради (kWh/год.) Производство на енергия от алтернативни и възобновяеми източници (% от общата консумация на енергия) 	И двата индикатора са релевантни, но само първият е залаган в схемите и съответно отчитан	<p>Икономия на енергия от обновяване на сградите:</p> <ul style="list-style-type: none"> Постигната стойност (12.2013): към 31.12.2013 г- няма приключили проекти по тази схема 	Положително
BG161PO001-1.1.09 Подкрепа за прилагане на мерки за енергийна ефективност в общинска образователна инфраструктура в градските агломерации;	<ul style="list-style-type: none"> Икономия на енергия в обществени сгради (kWh/год.) Производство на енергия от алтернативни и възобновяеми източници (% от общата консумация на енергия) 	И двата индикатора са релевантни, но само първият е залаган в	<p>Икономия на енергия от обновяване на сградите:</p>	Положително

Схема	Индикатори			Въздействие
	Приложими съгласно доклада за ЕО и първият три-годишен доклад за оценка на въздействието	Коментар/ Други релевантни	Отчитани от бенефициентите	
	източници (% от общата консумация на енергия)	схемите и съответно отчитан	● Постигната стойност (12.2013): 31 230MWh/год.	
BG161PO001-1.1.10 Подкрепа за създаване и промотиране на иновативни културни събития;	Няма заложен индикатор, свързан с околната среда. Дейностите не предполагат наличието на такива индикатори	Няма	Няма	Неутрално
BG161PO001-1.1.11 Подкрепа за реконструкция/ обновяване и оборудване на общински лечебни заведения в градските агломерации;	Няма заложен индикатор, свързан с околната среда.	Подходящ е индикаторът „Икономия на енергия в обществени сгради“.	Няма	Очаквано положително, но не се мери с индикатори
BG161PO001-1.1.12 Подкрепа за де-институционализация на социални институции, предлагащи услуги за деца в риск	<ul style="list-style-type: none"> ● Икономия на енергия в обществени сгради (kWh/год.) ● Производство на енергия от алтернативни и възобновяеми източници (% от общата консумация на енергия) 	И двата индикатора са релевантни, но само първият е заложен в схемите и съответно отчитан	Икономия на енергия от обновяване на сградите: <ul style="list-style-type: none"> ● Постигната стойност (12.2013): 44 MWh/год. 	Положително
<p>Коментар: По операция 1.1. приложими са два релевантни индикатора, но само първият е заложен в схемите за подкрепа и отчитан от бенефициентите. За вторият: „производство на електроенергия от алтернативни и възобновяеми източници“ от бенефициентите е потърсена допълнителна информация, но само единици от тях са подали такава.</p> <p>Като цяло, изпълнените проекти по операция 1.1. имат положителен ефект върху околната среда, изразяващ се в намаляване на енергопотреблението, а от тук и в намаляване на вредните емисии. Общо от всички схеми по операцията е докладвана икономия на енергия в рамките на 91 544MWh годишно.</p>				

Таблица 23. Коментар върху индикаторите за измерване на въздействието по операция 1.2.

Схема	Индикатори			Въздействие
	Приложими съгласно доклада за ЕО и първият три-годишен доклад за оценка на въздействието	Коментар/ Други релевантни	Отчитани от бенефициентите	
Операция 1.2: Жилищна политика				
BG161PO001-1.2.01 Подкрепа за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради	<ul style="list-style-type: none"> Икономия на енергия в обществени сгради (kWh/год.) Консумация на енергия от алтернативни и възобновяеми източници (% от общата консумация на енергия) 	И двата индикатора са релевантни, но само първият е заложен в схемите и съответно отчитан	Икономия на потребление на енергия в обновените жилищни сгради <ul style="list-style-type: none"> Постигната стойност (12.2013): 0 kWh/год. Един проект е в изпълнение	Очаква се положителен ефект след приключване на проекта
BG161PO001-1.2.02 Подкрепа за осигуряване на съвременни социални жилища за настаняване на уязвими, малцинствени и социално слаби групи от населението и други групи в неравностойно положение	<ul style="list-style-type: none"> Икономия на енергия в обществени сгради (kWh/год.) Консумация на енергия от алтернативни и възобновяеми източници (% от общата консумация на енергия) 	И двата индикатора са релевантни, но само първият е заложен в схемите и съответно отчитан	Икономия на потребление на енергия в обновените жилищни сгради <ul style="list-style-type: none"> Постигната стойност (12.2013): 0 kWh/год. Три проекта са в изпълнение	Очаква се положителен ефект след приключване на проектите
<p>Коментар: По операция 1.2. приложими са два релевантни индикатора, но само първият е заложен в схемите за подкрепа и отчитан от бенефициентите. Проектите все още са в изпълнение. Като цяло, проекти по операция 1.2. се очаква да имат положителен ефект върху околната среда, изразяващ се в намаляване на енергопотреблението.</p>				

Таблица 24. Коментар върху индикаторите за измерване на въздействието по операция 1.4.

Схема	Индикатори				Въздействие
	Приложими съгласно доклада за ЕО и първият три-годишен доклад за оценка на въздействието	Коментар/ Други релевантни	Отчитани от бенефициентите	Отчитани от УО	
Операция 1.4: Подобряване на физическата среда и превенция на риска					
BG161PO001-1.4.01 Подкрепа за ограничаване и предотвратяване на рисковете и щетите при пожари в градските агломерационни ареали;	<ul style="list-style-type: none"> Озеленени площи (m² на жител); Улични мрежи и рехабилитирана настилка (% от общо изградените); Изградени велосипедни пътеки и алеи, пешеходни зони (km); Наднормени имисии във въздуха Превишения на граничните стойности на нивата на шума Реставрирани и обновени исторически и културни паметници, разположени в градовете (бр.) 	От всички посочени като приложими индикатори на практика може да се използва само индикаторът за наднормени имисии във въздуха или подобен алтернативен индикатор като „Намаляване на емисиите на парникови газове (CO ₂ и еквивалентни)“, в следствие закупени нови и изваждане от употреба на амортизирани пожарни автомобили“, който е отчитан от бенефициентите	Намаляване на емисиите на парникови газове (CO ₂ и еквивалентни), вследствие закупени нови и изваждане от употреба на амортизирани пожарни автомобили Проектът е в изпълнение	Няма	Очаква се положителен ефект след приключване на проекта
BG161PO001-1.4.02 Подкрепа за подобряване на градската среда	<ul style="list-style-type: none"> Озеленени площи (m² на жител); Улични мрежи и рехабилитирана настилка (% от общо изградените); Изградени велосипедни пътеки и алеи, пешеходни зони (km); Наднормени имисии във въздуха Превишения на граничните стойности на нивата на шума Реставрирани и обновени исторически и културни паметници, разположени в градовете (бр.) 	На практика приложими са първите три индикатора, които са мерени от бенефициентите. Друг удачен индикатор, измерван от бенефициентите е: „икономия на енергия от въвеждането на енергоспестяващо улично осветление“	Подобрена паркова среда, озеленени площи, детски площадки: <ul style="list-style-type: none"> Постигната стойност (12.2013): 1 485 394 m² Изградени велосипедни пътеки, алеи, пешеходни зони: <ul style="list-style-type: none"> Постигната стойност (12.2013): 407 815 m² 	Няма	Положително

Схема	Индикатори				Въздействие
	Приложими съгласно доклада за ЕО и първият три-годишен доклад за оценка на въздействието	Коментар/ Други релевантни	Отчитани от бенефициентите	Отчитани от УО	
			<p>Реконструирани и рехабилитирани елементи на уличната мрежа:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Постигната стойност (12.2013): 265 614 м² <p>Икономия на енергия от въвеждането на енергоспестяващо улично осветление</p> <ul style="list-style-type: none"> • Постигната стойност (12.2013): 6200 MWh/год. 		
BG161PO001-1.4.03 Подкрепа за изграждане и укрепване на дребномащабна инфраструктура за предотвратяване на свлачища в градските агломерации;	<ul style="list-style-type: none"> • Озеленени площи (m² на жител); • Улични мрежи и рехабилитирана настилка (% от общо изградените); • Изградени велосипедни пътеки и алеи, пешеходни зони (km); • Наднормени имисии във въздуха • Превишения на граничните стойности на нивата на шума • Реставрирани и обновени исторически и културни паметници, разположени в градовете (бр.) 	<p>От посочените в доклада за ЕО и първия тригодишен доклад за оценка на въздействието няма удачни индикатори, които да измерват въздействието от схемата.</p> <p>Като индикатор за измерване на въздействието върху околната среда може да се използва индикаторът „площ на свлачището“, който е измерван и докладван от бенефициентите.</p>	<p>Площ на укрепени свлачища.</p> <p>Към 31.12.2013 г. са укрепени 80 947 м² свлачища</p>	Няма	Положително

Схема	Индикатори				Въздействие
	Приложими съгласно доклада за ЕО и първият три-годишен доклад за оценка на въздействието	Коментар/ Други релевантни	Отчитани от бенефициентите	Отчитани от УО	
BG161PO001-1.4.04 Подкрепа за дребномащабна инфраструктура за предотвратяване на свлачища в градските агломерации;	<ul style="list-style-type: none"> Озеленени площи (m² на жител); Улични мрежи и рехабилитирана настилка (% от общо изградените); Изградени велосипедни пътеки и алеи, пешеходни зони (km); Наднормени имисии във въздуха Превишения на граничните стойности на нивата на шума Реставрирани и обновени исторически и културни паметници, разположени в градовете (бр.) 	<p>От посочените в доклада за ЕО и първия три-годишен доклад за оценка на въздействието няма удачни индикатори, които да измерват въздействието от схемата.</p> <p>Като индикатор за измерване на въздействието върху околната среда може да се използва индикаторът „площ на свлачището“, който е измерван и докладван от бенефициентите.</p>	<p>Площ на укрепени свлачища</p> <p>Към 31.12.2013 г. са укрепени 593 611 м² свлачища</p>	Няма	Положително
BG161PO001-1.4.05 Подкрепа за интегрирано и устойчиво развитие чрез подобряване на градската среда	<ul style="list-style-type: none"> Озеленени площи (m² на жител); Улични мрежи и рехабилитирана настилка (% от общо изградените); Изградени велосипедни пътеки и алеи, пешеходни зони (km); Наднормени имисии във въздуха (брой превишения на праговата стойност за 1 година); Превишения на граничните стойности на нивата на шума (брой случаи); Реставрирани и обновени исторически и културни паметници, разположени в градовете (бр.) 	<p>Релевантни са всички индикатори без последния.</p> <p>Удачен допълнителен индикатор е: „икономия на енергия от въвеждането на енергоспестяващо улично осветление“, който е измерван от бенефициентите.</p>	<p>Подобрена паркова среда, озеленени площи, детски площадки:</p> <ul style="list-style-type: none"> Постигната стойност (12.2013): 1 5198 756 м² <p>Изградени велосипедни пътеки, алеи, пешеходни зони:</p> <ul style="list-style-type: none"> Постигната стойност (12.2013): 402 449 м² <p>Реконструирани и рехабилитирани</p>	<ul style="list-style-type: none"> Наднормени имисии във въздуха (брой превишения на праговата стойност за 1 година); Превишения на граничните стойности 	Положително

Схема	Индикатори				Въздействие
	Приложими съгласно доклада за ЕО и първият три-годишен доклад за оценка на въздействието	Коментар/ Други релевантни	Отчитани от бенефициентите	Отчитани от УО	
			<p>елементи на уличната мрежа:</p> <ul style="list-style-type: none"> Постигната стойност (12.2013): 1 187 140 м² <p>Икономия на енергия от въвеждането на енергоспестяващо улично осветление</p> <ul style="list-style-type: none"> Постигната стойност (12.2013): 929MWh/год. 	на нивата на шума (брой случаи);	
BG161PO001-1.4.06 Подкрепа за дребномащабни мерки за предотвратяване на наводнения в градските агломерации	<ul style="list-style-type: none"> Озеленени площи (m² на жител); Улични мрежи и рехабилитирана настилка (% от общо изградените); Изградени велосипедни пътеки и алеи, пешеходни зони (km); Наднормени имисии във въздуха (брой превишения на праговата стойност за 1 година); Превишения на граничните стойности на нивата на шума (брой случаи); Реставрирани и обновени исторически и културни паметници, разположени в градовете (бр.) 	<p>От посочените в доклада за ЕО и първия три-годишен доклад за оценка на въздействието няма удачни индикатори, които да измерват въздействието от схемата</p> <p>Удачни са следните допълнителни индикатори:</p> <p>Дължина на защитени или възстановени брегове от ерозия;</p> <p>Дължина на изградени съоръжения за защита на морския бряг</p>	<p>Дължина на защитени или възстановени брегове от ерозия:</p> <ul style="list-style-type: none"> Постигната стойност (12.2013): 122390,7 м <p>Дължина на изградени съоръжения за защита на морския бряг:</p> <ul style="list-style-type: none"> Постигната стойност (12.2013): 854 м 	Няма	Положително

Схема	Индикатори				Въздействие
	Приложими съгласно доклада за ЕО и първият три-годишен доклад за оценка на въздействието	Коментар/ Други релевантни	Отчитани от бенефициентите	Отчитани от УО	
BG161PO001-1.4.07 Подкрепа за интегрирани планове за градско възстановяване и развитие	<ul style="list-style-type: none"> Озеленени площи (m² на жител); Улични мрежи и рехабилитирана настилка (% от общо изградените); Изградени велосипедни пътеки и алеи, пешеходни зони (km); Наднормени имисии във въздуха (брой превишения на праговата стойност за 1 година); Превишения на граничните стойности на нивата на шума (брой случаи); Реставрирани и обновени исторически и културни паметници, разположени в градовете (бр.) 	Нито един от индикаторите заложен в ЕО и в първия тригодишен доклад за оценка на въздействието не е удачен за схемата	Няма	Няма	Неутрално
BG161PO001-1.4.08 Съвместна европейска инициатива за устойчиви инвестиции в градските райони JESSICA	<ul style="list-style-type: none"> Озеленени площи (m² на жител); Улични мрежи и рехабилитирана настилка (% от общо изградените); Изградени велосипедни пътеки и алеи, пешеходни зони (km); Наднормени имисии във въздуха (брой превишения на праговата стойност за 1 година); Превишения на граничните стойности на нивата на шума (брой случаи); Реставрирани и обновени исторически и културни паметници, разположени в градовете (бр.) 	Няма информация	Няма информация	Няма информация	Не може да се оцени

Схема	Индикатори				Въздействие
	Приложими съгласно доклада за ЕО и първият три-годишен доклад за оценка на въздействието	Коментар/ Други релевантни	Отчитани от бенефициентите	Отчитани от УО	
BG161PO001-1.4.09 „Зелена и достъпна градска среда”	<ul style="list-style-type: none"> Озеленени площи (m² на жител); Улични мрежи и рехабилитирана настилка (% от общо изградените); Изградени велосипедни пътеки и алеи, пешеходни зони (km); Наднормени имисии във въздуха (брой превишения на праговата стойност за 1 година); Превишения на граничните стойности на нивата на шума (брой случаи); Реставрирани и обновени исторически и културни паметници, разположени в градовете (бр.) 	Удачни са първите три индикатора. Удачен е и следният индикатор, измерван от бенефициентите „икономия на енергия от въвеждането на енергоспестяващо улично осветление“;	<ul style="list-style-type: none"> Озеленени площи (m² на жител); Улични мрежи и рехабилитирана настилка (% от общо изградените); Изградени велосипедни пътеки и алеи, пешеходни зони (km); икономия на енергия от въвеждането на енергоспестяващо улично осветление“; <p>Към 31.12.2013 г. няма приключили проекти по тази схема</p>	Няма	Очаквано положително
<p>Коментар: От приложените съгласно доклада за ЕО и първият три-годишен доклад за оценка на въздействието индикатори, релевантни по различните схеми са първите пет индикатора. Индикаторът „Реставрирани и обновени исторически и културни паметници“ няма отношение към околната среда. По някои от схемите бенефициентите измерват индикатори, които не са заложили в доклада за ЕО и първия тригодишен доклад, но които биха могли да се използват за оценка на въздействието върху околната среда.</p> <p>Като цяло изпълнените към 31.12.2013 г. проекти са довели до следното положително въздействие върху околната среда:</p> <ul style="list-style-type: none"> 3 005 270 м² подобрена паркова среда и озеленени площи; 810 264 м² Изградени велосипедни пътеки, алеи, пешеходни зони; 1 443 754 м² Реконструирани и рехабилитирани елементи на уличната мрежа; 					

Схема	Индикатори				Въздействие
	Приложими съгласно доклада за ЕО и първият три-годишен доклад за оценка на въздействието	Коментар/ Други релевантни	Отчитани от бенефициентите	Отчитани от УО	
	<ul style="list-style-type: none"> 7 129MWh годишно икономия на енергия от въвеждането на енергоспестяващо улично осветление; 122 390,7 м защитени или възстановени брегове от ерозия; 854 м изградени съоръжения за защита на морския бряг. <p>По-подробен анализ на въздействието върху околната среда на база индикаторите по схема BG161PO001-1.4.05 <i>Подкрепа за интегрирано и устойчиво развитие чрез подобряване на градската среда</i> показва, че само 5 от завършилите проекти са с подчертано положителен ефект върху КАВ и 2 са с подчертано положителен ефект по отношение намаляване на шумовото натоварване в населеното място. Като причина за това може да се посочи фактът, че в немалка част от населените места, в които са реализирани проекти по операция 1.4.05, не се провежда мониторинг на въздуха и шума.</p>				

Таблица 25. Коментар върху индикаторите за измерване на въздействието по операция 1.5.

Схема	Индикатори				Въздействие
	Приложими съгласно доклада за ЕО и първият три-годишен доклад за оценка на въздействието	Коментар/ Други релевантни	Отчитани от бенефициентите	Отчитани от УО	
Операция 1.5: Системи за устойчив градски транспорт					
BG161PO001-1.5.01 Подкрепа за интегриран градски транспорт в Община Бургас;	<ul style="list-style-type: none"> Наднормени имисии във въздуха (брой превишения на праговата стойност за 1 година) Емисии на парникови газове (т/година) Население подложено на шумово натоварване в обхвата над граничните стойности (за населените места с население над 100 000 души (брой жители)) 	Индикаторът „брой на населението, подложено на шумово натоварване в обхвата над граничните стойности (брой жители)“ е релевантен, но проследяването на ефекта от проектите на база този индикатор е неизпълнено, поради факта, че такава информация не се набира	Намаляване на емисиите на парникови газове (CO2 и еквивалентни) Към 31.12.2013 г. няма приключили	<ul style="list-style-type: none"> Наднормени имисии във въздуха (брой превишения на праговата стойност за 1 година) Емисии на парникови газове (т/година) 	Очаква се положителен ефект след приключване на проекта

Схема	Индикатори				Въздействие
	Приложими съгласно доклада за ЕО и първият три-годишен доклад за оценка на въздействието	Коментар/ Други релевантни	Отчитани от бенефициентите	Отчитани от УО	
		от регионалните здравни инспекции. Индикаторът „емисии на парникови газове“ е релевантен, но ефекта от реализацията на проектите по операцията не може да бъде проследен на база реални данни за съответните населени места, защото РИОСВ не разполагат с такава информация	проекти по тази операция	<ul style="list-style-type: none"> Население подложено на шумово натоварване в обхвата над граничните стойности (за населените места с население над 100 000 души (брой жители)) 	
BG161PO001-1.5.02 Подкрепа за интегриран градски транспорт в Столична община	<ul style="list-style-type: none"> Наднормени имисии във въздуха (брой превишения на праговата стойност за 1 година) Емисии на парникови газове (т/година) Население подложено на шумово натоварване в обхвата над граничните стойности (за населените места с население над 100 000 души (брой жители)) 	Индикаторът „брой на населението, подложено на шумово натоварване в обхвата над граничните стойности (брой жители)“ е релевантен, но проследяването на ефекта от проектите на база този индикатор е неизпълнимо, поради факта, че такава информация не се набира от регионалните здравни инспекции. Индикаторът „емисии на парникови газове“ е релевантен, но ефекта от реализацията на проектите по операцията не може да бъде проследен на база реални данни за съответните населени	Намаляване на емисиите на парникови газове (CO2 и еквивалентни) Към 31.12.2013 г. няма приключили проекти по тази операция	<ul style="list-style-type: none"> Наднормени имисии във въздуха (брой превишения на праговата стойност за 1 година) Емисии на парникови газове (т/година) Население подложено на шумово натоварване в обхвата над граничните стойности (за населените места с население над 	Очаква се положителен ефект след приключване на проекта

Схема	Индикатори				Въздействие
	Приложими съгласно доклада за ЕО и първият три-годишен доклад за оценка на въздействието	Коментар/ Други релевантни	Отчитани от бенефициентите	Отчитани от УО	
		места, защото РИОСВ не разполагат с такава информация		100 000 души (брой жители)	
BG161PO001-1.5.03 Подкрепа за интегриран градски транспорт в петте големи града	<ul style="list-style-type: none"> Наднормени имисии във въздуха (брой превишения на праговата стойност за 1 година) Емисии на парникови газове (т/година) <p>Население подложено на шумово натоварване в обхвата над граничните стойности (за населените места с население над 100 000 души (брой жители))</p>	<p>Индикаторът „брой на население, подложено на шумово натоварване в обхвата над граничните стойности (брой жители)“ е релевантен, но проследяването на ефекта от проектите на база този индикатор е неизпълнимо, поради факта, че такава информация не се набира от регионалните здравни инспекции.</p> <p>Индикаторът „емисии на парникови газове“ е релевантен, но ефекта от реализацията на проектите по операцията не може да бъде проследен на база реални данни за съответните населени места, защото РИОСВ не разполагат с такава информация</p>	<p>Намаляване на емисиите на парникови газове (CO2 и еквивалентни)</p> <p>Към 31.12.2013 г. няма приключили проекти по тази операция</p>	<ul style="list-style-type: none"> Наднормени имисии във въздуха (брой превишения на праговата стойност за 1 година) Емисии на парникови газове (т/година) Население подложено на шумово натоварване в обхвата над граничните стойности (за населените места с население над 100 000 души (брой жители)) 	Очаква се положителен ефект след приключване на проекта
<p>Коментар: Въпреки, че проектите не са приключили все още и независимо от факта, че измерването на индикаторите не е възможно, може да се направи допускането, че след реализацията им, въздействието върху качеството на атмосферния въздух и шумовото натоварване ще бъде подчертано положително. Очаква се и намаляване на емисиите от парникови газове от транспорта.</p>					

Таблица 26. Коментар върху индикаторите за измерване на въздействието по операция 2.1.

Схема	Индикатори			Въздействие
	Приложими съгласно доклада за ЕО и първият три-годишен доклад за оценка на въздействието	Коментар/ Други релевантни	Отчитани от бенефициентите	
Операция 2.1 Регионална и местна пътна инфраструктура				
BG161PO001-2.1.01 Подкрепа за рехабилитация и реконструкция на второкласни и третокласни пътища	<ul style="list-style-type: none"> Засягане на природни местообитания (m2); 	Индикаторът не е удачен, тъй като се касае за рехабилитация на съществуващ път.	Няма	Положително
BG161PO001-2.1.02 Подкрепа за устойчиво и интегрирано местно развитие чрез рехабилитация и реконструкция на общинска пътна мрежа	<ul style="list-style-type: none"> Засягане на природни местообитания (m2); 	Индикаторът не е удачен, тъй като се касае за рехабилитация на съществуващ път.	В някои от техническите доклади на бенефициентите е отчитан индикаторът „Намаляване на емисиите на парникови газове“ като е отчитано намаление между 10 и 27%.	Положително
<p>Коментар: независимо, че по тази операция в схемите не са заложили екологични индикатори, отчетеното намаление на емисиите на парникови газове в техническите доклади на някои бенефициенти показва, че ефектът от тази операция върху околната среда може да бъде отчетен като положителен. Индикаторът „засягане на природни местообитания (1m2)“ не е ползван от бенефициентите. Използването му не е необходимо, защото се касае за реконструкция и рехабилитация на пътища, а не за изграждане на нови такива.</p>				

Таблица 27. Коментар върху индикаторите за измерване на въздействието по операции 2.2. и 2.3

Схема	Индикатори				Въздействие
	Приложими съгласно доклада за ЕО и първият три-годишен доклад за оценка на въздействието	Коментар/ Други релевантни	Отчитани от бенефициентите	Отчитани от УО	
Операция 2.2 Информационни и комуникационни мрежи и услуги					
BG161PO001-2.2.01 „Подкрепа за развитие на критична, защитена, сигурна и надеждна обществена ИКТ инфраструктура”	В схемата не са заложени екологични индикатори.	Няма	Няма	Няма	Неутрално
Операция 2.3 Достъп до устойчиви и ефикасни енергийни ресурси					
BG161PO001-2.3.01 Подготовка, проучвания и проектиране за изграждане на междусистемна газова връзка България-Сърбия	Засягане на природни местообитания	Индикаторът не е релевантен, тъй като проектът е за техническа помощ	Няма	Няма	Неутрално

Таблица 28. Коментар върху индикаторите за измерванена въздействието по операция 3.1.

Схема	Индикатори за наблюдение и контрол			Въздействие
	Приложими съгласно доклада за ЕО и първият три-годишен доклад за оценка на въздействието	Коментар/ Други релевантни	Отчитани от бенефициентите	
Операция 3.1 Подобряване на туристическите атракции и свързаната с тях инфраструктура				
BG161PO001-3.1.01 Подкрепа за паметници на културата с национално и световно значение допринасящи за устойчивото развитие на туризма;	<ul style="list-style-type: none"> Развити природни, културни и исторически атракции (бр.); Застроени площи (ha); Засягане на горски площи (m2); Засягане на природни местообитания (m2); Площи със засадена растителност (ha). 	<p>Индикаторът „развити природни, културни и исторически атракции“ (бр.) не е подходящ за целите на определяне на въздействието върху околната среда. Изискването да се измерват застроени площи в хектари, а засягане на горски площи в m2 е необосновано и затруднява измерването. Като допълнителен индикатор може да се посочи:</p> <p>Икономия на енергия от въвеждането на енергоспестяващо екстериорно осветление (kWh/год)</p>	<p>Брой подкрепени паметници на културата с национално и световно значение:</p> <ul style="list-style-type: none"> Постигната стойност (12.2013): 6 бр. <p>Застроени площи;</p> <ul style="list-style-type: none"> Постигната стойност (12.2013): 1274 ha <p>Площи със засадена растителност</p> <ul style="list-style-type: none"> Постигната стойност (12.2013): 27337 ha 	Като цяло неутрално
BG161PO001-3.1.02 Подкрепа за развитието на туристически атракции;	<ul style="list-style-type: none"> Развити природни, културни и исторически атракции (бр.); Застроени площи (ha); Засягане на горски площи (m2); Засягане на природни местообитания (m2); 	<p>Индикаторът „развити природни, културни и исторически атракции“ (бр.) не е екологичен индикатор и неговото измерване за целите на ефекта върху околната среда е ненужно. Изискването да се измерват застроени площи в хектари, а засягане на горски площи в m² е необосновано и затруднява</p>	<p>Брой подкрепени туристически атракции/обекти:</p> <ul style="list-style-type: none"> Постигната стойност (12.2013): 10 бр. <p>Застроени площи;</p> <ul style="list-style-type: none"> Постигната стойност (12.2013): 0,52 ha 	Като цяло неутрално

Схема	Индикатори за наблюдение и контрол			Въздействие
	Приложими съгласно доклада за ЕО и първият три-годишен доклад за оценка на въздействието	Коментар/ Други релевантни	Отчитани от бенефициентите	
	<ul style="list-style-type: none"> Площи със засадена растителност (ha). 	измерването. Като допълнителен индикатор може да се посочи: „Икономия на енергия от въвеждането на енергоспестяващо екстериорно осветление“ (kWh/год)	<p>Засягане на природни местообитания:</p> <ul style="list-style-type: none"> Постигната стойност (12.2013): 2 932 000 m² <p>Площи със засадена растителност</p> <ul style="list-style-type: none"> Постигната стойност (12.2013): 8821 ha 	
BG161PO001-3.1.03 Подкрепа за развитието на природни, културни и исторически атракции;	<ul style="list-style-type: none"> Развити природни, културни и исторически атракции (бр.); Застроени площи (ha); Засягане на горски площи (m2); Засягане на природни местообитания (m2); Площи със засадена растителност (ha). 	Индикаторът „развити природни, културни и исторически атракции“ (бр.) не е екологичен индикатор и неговото измерване за целите на ефекта върху околната среда е ненужно. Изискването да се измерват застроени площи в хектари, а засягане на горски площи в м ² затруднява измерването. Като допълнителен индикатор може да се посочи: „Икономия на енергия от въвеждането на енергоспестяващо екстериорно осветление“ (kWh/год)	<p>Брой подкрепени туристически атракции/обекти:</p> <ul style="list-style-type: none"> Постигната стойност (12.2013): 13 бр. 	Не е възможно да се анализира с индикаторите, които са измервани
BG161PO001-3.1.04 Рестаурация и консервация на дворец "Евксиноград" и прилежащия му парк;	<ul style="list-style-type: none"> Развити природни, културни и исторически атракции (бр.); Застроени площи (ha); Засягане на горски площи (m2); 	Индикаторът „развити природни, културни и исторически атракции“ (бр.) не е екологичен индикатор и неговото измерване за целите на ефекта върху	Няма	Не е възможно да се измери поради липса

Схема	Индикатори за наблюдение и контрол			Въздействие
	Приложими съгласно доклада за ЕО и първият три-годишен доклад за оценка на въздействието	Коментар/ Други релевантни	Отчитани от бенефициентите	
	<ul style="list-style-type: none"> Засягане на природни местообитания (m²); Площи със засадена растителност (ha). 	околната среда е ненужно. Изискването да се измерват застроени площи в хектари, а засягане на горски площи в м ² е необосновано и затруднява измерването. Като допълнителен индикатор може да се посочи: „Икономия на енергия от въвеждането на енергоспестяващо екстериорно осветление“ (kWh/год)		на данни за индикаторите
<p>Коментар: В схемите за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ и съответно в техническите доклади на бенефициентите е използван само първият индикатор, който обаче няма отношение към околната среда и е ирелевантен. Получената допълнителна информация по схеми 3.1.01 и 3.1.02 дава възможност да се направи заключение за по-скоро неутрално въздействие от проектите върху околната среда. Това предположение се подкрепя и от задължителното условие за провеждане на процедури по ЗООС и ЗБР за всеки един проект, което дава увереност за отсъствие на отрицателно въздействие.</p>				

Таблица 29. Коментар върху индикаторите за измерване на въздействието по операции 3.2. и 3.3

Схема	Индикатори			Въздействие
	Приложими съгласно доклада за ЕО и първият три-годишен доклад за оценка на въздействието	Коментар/ Други релевантни	Отчитани от бенефициентите или от УО	
Операция 3.2 Развитие на регионалния туристически продукт и маркетинг на дестинациите				
BG161PO001-3.2.01 Подкрепа за организиране на събития с регионален и национален обхват и въздействие			Няма	Неутрално

Схема	Индикатори			Въздействие
	Приложими съгласно доклада за ЕО и първият три-годишен доклад за оценка на въздействието	Коментар/ Други релевантни	Отчитани от бенефициентите или от УО	
BG161PO001-3.2.02 Подкрепа за развитие на регионалния туристически продукт и маркетинг на дестинациите;	Няма заложени екологични индикатори и не са необходими предвид на естеството на дейностите		Няма	Неутрално
BG161PO001-3.2.03 Подкрепа за развитие на регионалния туристически продукт и маркетинг на дестинациите II			Няма	Неутрално
Операция 3.3 Национален туристически маркетинг				
BG161PO001-3.3.01 Подкрепа за ефективен национален маркетинг на туристическия продукт и подобряване на информационното обслужване	Няма заложени екологични индикатори и не са необходими предвид на естеството на дейностите		Няма Няма	Неутрално

Таблица 30. Коментар върху индикаторите за измерване на въздействието по операции 4.1. и 4.2

Схема	Индикатори			Въздействие
	Приложими съгласно доклада за ЕО и първият три-годишен доклад за оценка на въздействието	Коментар/ Други релевантни	Отчитани от бенефициентите	
Операция 4.1 Дребномашабни местни инвестиции				
BG161PO001-4.1.01 Подкрепа за осигуряване на подходяща и рентабилна образователна инфраструктура, допринасяща за	<ul style="list-style-type: none"> Икономия на енергия в обществени сгради (MWh/год.) Производство на електроенергия от алтернативни и възобновяеми източници (% от общата консумация на енергия) 	Използван е само първият индикатор. Вторият също е удачен, но не е заложен в схемата и съответно не е отчетан.	Икономия на енергия от обновяването на сградите на образователната инфраструктура: <ul style="list-style-type: none"> Постигната стойност (12.2013): 3 978 MWh/год. 	Положително

Схема	Индикатори			Въздействие
	Приложими съгласно доклада за ЕО и първият три-годишен доклад за оценка на въздействието	Коментар/ Други релевантни	Отчитани от бенефициентите	
устойчиво местно развитие				
BG161PO001-4.1.02 Подкрепа за изграждане и укрепване на дребномащабна инфраструктура за предотвратяване на свлачища	<ul style="list-style-type: none"> Икономия на енергия в обществени сгради (kWh/год.) Производство на електроенергия от алтернативни и възобновяеми източници (% от общата консумация на енергия) 	<p>Посочените по операцията индикатори не са удачни за измерване на въздействието от тази схема.</p> <p>Удачен индикатор би бил „Площ на укрепени свлачища (m2)“</p>	Няма	Положително
BG161PO001-4.1.03 Подкрепа за прилагане на мерки за енергийна ефективност в общинската образователна инфраструктура на 178 малки общини	<ul style="list-style-type: none"> Икономия на енергия в обществени сгради (kWh/год.) Производство на енергия от алтернативни и възобновяеми източници (% от общата консумация на енергия) 	Използван е само първият индикатор. Вторият също е удачен, но не е заложен в схемата и съответно не е отчитан.	<p>Икономия на енергия от обновяването на сградите на образователната инфраструктура:</p> <ul style="list-style-type: none"> Постигната стойност (12.2013): 20 953MWh/год. 	Положително
BG161PO001-4.1.04 Подкрепа за дребномащабни мерки за предотвратяване на наводнения в 178 малки общини	<ul style="list-style-type: none"> Икономия на енергия в обществени сгради (kWh/год.) Производство на електроенергия от алтернативни и възобновяеми източници (% от общата консумация на енергия) 	<p>Посочените по операцията индикатори не са удачни за измерване на въздействието от тази схема.</p> <p>Удачен индикатор би бил „Дължина на почистените речни корита и дерета (m)“</p>	<p>Измерва се „дължина на почистените речни корита и дерета в селищата от 178-те малки общини“;</p> <ul style="list-style-type: none"> Постигната стойност (12.2013): 51 679,89 м 	Положително

Схема	Индикатори			Въздействие
	Приложими съгласно доклада за ЕО и първият три-годишен доклад за оценка на въздействието	Коментар/ Други релевантни	Отчитани от бенефициентите	
BG161PO001-4.1.05 Подкрепа за реконструкция/ обновяване и оборудване на общински лечебни заведения в общини, извън	<ul style="list-style-type: none"> Икономия на енергия в обществени сгради (kWh/год.) Производство на електроенергия от алтернативни и възобновяеми източници (% от общата консумация на енергия) 	Използван е само първият индикатор. Вторият също е удачен, но не е заложен в схемата и съответно не е отчитан.	Икономия на енергия от обновяването на сградите на образователната инфраструктура: <ul style="list-style-type: none"> Постигната стойност (12.2013): Към 31.12.2013 г. няма приключил проект	Положително
<p>Коментар: В схемите на операцията е използван само индикаторът „Икономия на енергия в обществени сгради“. Вторият индикатор не е заложен и съответно не е отчитан. Удачно е той да бъде коригиран на „Производство на енергия от алтернативни и възобновяеми източници“(% от общата консумация на енергия)</p> <p>По две от схемите предложените в първият тригодишен доклад индикатори не са удачни. За оценка на въздействието могат да бъдат използвани допълнителни индикатори, измервани от бенефициентите.</p> <p>Като цяло се очаква положително въздействие от мерките за енергийна ефективност при обществените сгради. Към 31.12.2013 г. е постигнато годишно спестяване на електроенергия в резултат на мерки за енергийна ефективност в рамките на 24 931MWh. Почистените речни корита и дерета в селищата от 178-те малки общини възлизат на 51 679,89 м.</p>				
Операция 4.2 Междурегионално сътрудничество				
BG161PO001-4.2.01 Подкрепа за междурегионално сътрудничество и обмен на най-добри практики	Брой проведени обучения и семинари, свързани с околната среда	Предложеният индикатор е релевантен, но не е заложен в схемата и съответно не е отчитан	Няма	Не може да се оцени

V. ОТГОВОР НА ВЪПРОСИТЕ ЗА ОЦЕНКА

- ? Каква е адекватността на актуализираните в първия тригодишен доклад мерки за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последствия от осъществяването на ОПРР върху околната среда и индикатори за наблюдение и контрол при прилагането на ОПРР?

След актуализация на мерките в Становище за екологична оценка ЕО 4-3/2007, първият тригодишен доклад, предлага като релевантни да останат следните мерки:

1. Проектите, предвиждащи инвестиционни предложения/планове, за които се изисква Оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС)/ЕО (по реда на ЗООС) или оценка на съвместимостта (по реда на Закона за биологичното разнообразие) да се одобряват само след положително решение по ОВОС/становище за ЕО и при съобразяване с препоръките от извършени оценки, както и решението по ОВОС/Становището по ЕО.
2. Да се дава приоритет на проекти, които предвиждат: внедряване на малко-отпадъчни и безотпадъчни технологии, мерки за съобразяване с йерархията при управление на отпадъци, ноу-хау и други водо-, енерго- и материалоспестяващи технологии.
3. При одобряване на дейностите по операция 1.4 да се отчитат приоритетите на плановете за управление на речните басейни.
4. Проектите за развитие на туризма да са съобразени с нормите за рекреационно натоварване и статута на територията.
5. Да се дава приоритет на екотуризма и други алтернативни форми на туризъм.

Анализът, направен в гл. III на настоящия доклад показва, че мерки 1, 3 и 4 се адекватни и се прилагат за релевантните схеми и проекти.

По отношение мерки 2 и 5 не е видно тяхното директно прилагане в схемите и проектите. Програмата подкрепя схеми за развитие на туризъм, включително екотуризъм и алтернативен туризъм, но не дава приоритет на такъв вид туризъм. Прилагане на екологосъобразни технологии е технически детайл, който може да бъде използван за даване на предимство на проектни предложения в определени случаи, но към момента тази мярка не е прилагана. В схемите за енергийна ефективност и рехабилитация на инфраструктура прилагането на енергоспестяващи технологии е било избираема дейност, която не е прилагана в повечето от случаите. Прилагането на мярката би довело до по-добри резултати по отношение спестяването на енергия.

Освен описаните по-горе мерки, две от мерките, упоменати в Становище по ЕО 4-3/2007 в първия тригодишен доклад са описани като нерелевантни на ОПРР, но към настоящия момент могат да се считат за уместни. Това са:

- Мярка 10 – При изготвяне на проекти за нови обекти по Приоритетна ос 3 да се има предвид необходимостта от изграждане на локални пречиствателни станции за отпадъчни води и разработване на система за управление на отпадъците, и
- Мярка 13 – При изготвянето на устройствени схеми и планове, местоположението на отделните видове зони и територии, както и на обекти и дейности, замърсяващи околната среда, да бъде съобразено с изискванията за здравна защита на селищната среда.

По отношение на индикаторите, повечето от актуализираните в първия тригодишен доклад индикатори за наблюдение и контрол са адекватни. Следните индикатори не са уместни тъй като не водят до добавена стойност при анализите за въздействието върху околната среда:

- По Операция 1.4. „Реставрирани и обновени исторически и културни паметници, разположени в градовете“.
- По Операция 2.3. „Засягане на природни местообитания“
- По Операция 3.1. „Развити природни, културни и исторически атракции“

? Изпълняват ли се и каква е степента на отразяване на актуализираните в първия тригодишен доклад мерки за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последствия от осъществяването на ОПРР върху околната среда в схемите за предоставяне на БФП и Насоките/изискванията за кандидатстване, публикувани през периода 01.01.2011 г. – 31.12.2013 г.?

Изпълняват ли се мерките по отношение на Решенията на министъра на околната среда и водите за преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка на измененията на Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007–2013 г. (Решение № ЕО-24/2013 г. и Решение № ЕО-4/2012 г.)?

Актуализираните в първия тригодишен доклад мерки се изпълняват. За две от мерките

- Да се дава приоритет на проекти, които предвиждат: внедряване на малко-отпадъчни и безотпадъчни технологии, мерки за съобразяване с йерархията при управление на отпадъци, ноу-хау и други водо-, енерго- иматериало-спестяващи технологии, и
- Да се дава приоритет на екотуризма и други алтернативни форми на туризъм,

прегледът на схемите и изискванията/насоките за кандидатстване не дава информация за директното им отразяване, респективно – приложение.

По отношение мерките, включени в Решение № ЕО-24/2013 г. и Решение № ЕО-4/2012 г. на МОСВ за преценяване необходимостта от екологична оценка на измененията на ОПРР 2007–2013 г. същите се изпълняват стриктно.

? Изпълняват ли се мерките при одобрението на проектни предложения?
Одобряват ли се проекти, за които се изисква ОВОС/ЕО само след положително
решение/становище?

За всички схеми, за които е уместно, в насоките за кандидатстване са поставени изисквания за представяне на документи, удостоверяващи наличието на ОВОС/ЕО или липсата на необходимост от съответните оценки (виж анализите в таблиците в т. 3 на настоящия доклад по-горе). При оценка на проектните предложения са залагани въпроси за проверка за наличието на съответните документи. При разработването на настоящия доклад бе извършена извадкова проверка на проекти на случаен принцип по схеми 1.1.02, 1.1.03, 1.1.04, 1.1.05, 1.4.02, 1.4.3, 1.4.04, 1.4.05, 3.1.02, 4.1.02, 4.1.03 и 4.1.04. Проверката показва, че съответните становища и разрешителни са приложени към проектната документация.

Единствено по схема: BG161PO001-1.1.08 *Подкрепа за реконструкция, обновяване и оборудване на държавни лечебни и здравни заведения в градските агломерации*, в насоките за кандидатстване не е предвидено предоставянето на решение за ОВОС, което би трябвало да се изисква предвид на естеството на подкрепата.

? Взима ли се предвид опазването на биологичното разнообразие?
*Одобряват ли се проекти, за които се изисква процедура по Оценка за
съвместимост само след положително решение/становище?*

Опазването на биологичното разнообразие е взето предвид за всички схеми които се очаква да имат потенциално въздействие върху природни местообитания. В насоките за кандидатстване по тези схеми е поставено условие за оценка по чл.31 от ЗБР, където се посочва, че за планове, програми, проекти и инвестиционни предложения, които не са непосредствено свързани или необходими за управлението на защитените зони и които поотделно или във взаимодействие с други планове, програми, проекти или инвестиционни предложения могат да окажат значително отрицателно въздействие върху защитените зони, се подлагат на оценка за съвместимостта им с предмета и целите на опазване на съответната защитена зона и съответно за представяне на решение по чл.18 или по чл.20 и по чл.28 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони.

? Вземат ли се предвид границите на паметниците на културата и на техните
прилежащи зони, съгласно съществуващите закони за тяхната защита?

Насоките за кандидатстване на схемите по Приоритетна ос 3, която касае туризма и паметниците на културата не поставят изрични изисквания към границите на паметниците на културата и техните прилежащи зони. Въпреки това в насоките за кандидатстване се посочват изисквания за съгласуване на проектите с Националния

институт за паметници на културата и спазване разпоредбите на Закона за паметниците на културата, Закона за устройство на територията Наредба № 4 за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти и Наредба № 8 за обема и съдържанието на устройствените схеми и планове. Поради това може да се приеме, че при изпълнението на проектите се вземат предвид границите на паметниците на културата и техните прилежащи зони.

? **Предприемат ли се мерки за ограничаване на емисиите на прах, шум и вибрации при извършване на строително-ремонтните дейности по проектите?**

Предприемат ли се мерки за управление на генерираните от строително-ремонтните дейности отпадъци?

Техническите доклади по ПО 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“ и ПО 2 „Регионална и местна достъпност“ не дават информация за предвидени конкретни мерки за ограничаване на емисиите от прах, шум и вибрации и управлението на отпадъците при извършване на строително-ремонтните дейности по проектите. В отчетните документи на бенефициентите обаче, е видно участие на строителен, авторски и инвеститорски надзор, което е гаранция за съблюдаване на нормативните изисквания, в т.ч. и по отношение ограничаване на емисиите в околната среда, следствие извършването на строително-ремонтни дейности.

Посетена беше площадката на изпълнение по проект Изграждане на център за настаняване от семеен тип (ЦНСТ) в град Раднево, финансиран по схема BG161PO001/1.1-12/2011 „Подкрепа за деинституционализация на социални институции, предлагащи услуги за деца в риск“ (Сн. 1 и Сн.2). Посещението констатира, че строителните отпадъци се събират и извозват на специално депо, предназначено за строителни отпадъци. Не се наблюдава замърсяване с прах, шум и вибрации, но мерките по отношение на ограничаване на замърсяването могат да се подобрят чрез оросяване на площадката за предотвратяване на замърсяването с прах.

Снимки 1 и 2 – Организация на строителната площадка (Проект BG161PO001/1.1-12/2011/009-02)

? До каква степен в окончателните технически доклади по приключилите проекти са изпълнени мерките и са отчетени актуализираните екологични индикатори?

Мерките за предотвратяване и намаляване на вредното въздействие от изпълнението на ОПРР върху околната среда като цяло се прилагат, макар за някои от тях това да не е директно видно и става по косвен път. Подробен коментар е представен в таблицата по-долу.

Таблица 31. Коментар върху прилагането на мерките за предотвратяване и намаляване на вредното въздействие

Екологична мярка	Коментар по прилагането на мерките
<p>Проектите, предвиждащи инвестиционни предложения/планове, за които се изисква ОВОС/ЕО (по реда на ЗООС) или оценка на съвместимостта (по реда на Закона за биологичното разнообразие) да се одобряват само след положително решение по ОВОС/становище за ЕО и при съобразяване с препоръките от извършени оценки, както и решението по ОВОС/Становището по ЕО.</p>	<p>Мярката е прилагана за всички релевантни схеми и проекти с изключение на схема BG161PO001-1.1.08 <i>Подкрепа за реконструкция, обновяване и оборудване на държавни лечебни и здравни заведения в градските агломерации</i></p>
<p>Да се дава приоритет на проекти, които предвиждат: внедряване на малкоотпадъчни и безотпадъчни технологии, мерки за съобразяване с йерархията при управление на отпадъци, ноу-хау и други водо-, енерго- и материалоспестяващи технологии.</p>	<p>Не е видно директно приложение на мярката. Предходният тригодишен доклад по наблюдението и контрола на въздействието върху околната среда отчита прилагането на мярката чрез планиране на дейности в схемите, които са свързани с енергоспестяващи дейности. Това е подход, който е приложен и през настоящия отчетен период</p>

При одобряване на дейностите по операция 1.4 да се отчитат приоритетите на плановете за управление на речните басейни.	Мярката е приложена за всички релевантни схеми и проекти.
Проектите за развитие на туризма да са съобразени с нормите за рекреационно натоварване и статута на територията.	Мярката е приложена за всички релевантни схеми и проекти чрез изискване за спазване на разпоредбите на ЗУТ.
Да се дава приоритет на екотуризма и други алтернативни форми на туризъм.	Не е видно директно приложение на мярката. Предходният тригодишен доклад по наблюдението и контрола на въздействието върху околната среда отчита прилагането на мярката чрез подкрепа за дейности, насочени към екотуризъм, подход, който е приложен и при настоящия отчетен период

Голяма част от екологичните индикатори, заложи в становището за ЕО на ОПРР 2007–2013 са заложи в схемите за предоставяне на подкрепа и тое осигурило отчитането им и докладването им от страна на бенефициентите, въпреки че не всички бенефициенти са подали данни за индикаторите, които трябва да измерват. В същото време някои от индикаторите не са заложи в индикаторите по схемите и съответно не са докладвани от бенефициентите. Някои от тях не са особено важни за измерване въздействието върху околната среда, като например от типа „брой реставрирани паметници“. За трети тип индикатори информация е получена от РИОСВ и РЗИ. По някои от схемите са заложи индикатори, които макар да не са включени в екологичните индикатори, определени в становището за ЕО, биха могли да се използват за измерване въздействието на интервенциите по програмата върху околната среда. Това са индикаторите за „Икономия на енергия от въвеждането на енергоспестяващо улично осветление“ при операциите за градска среда и „Дължина на защитени или възстановени брегове от ерозия“ и „Дължина на изградени съоръжения за защита на морския бряг“, „Дължина на почистените речни корита и дерета“ при мерките за борба с наводненията. В таблицата по-долу е представен коментар за всеки от екологичните индикатори.

Таблица 32. Коментар по използването на екологичните индикатори в окончателните технически доклади

Приоритетна ос/Операция	Индикатори	Коментар
Приоритетна ос 1 – Устойчиво и интегрирано градско развитие		
Операция 1.1. Социална инфраструктура	Икономия на енергия в обществени сгради (kWh/год.)	Индикаторът е включен във всички релевантни схеми на операцията с изключение на BG161PO001-1.1.11 Подкрепа за реконструкция/обновяване и оборудване на общински лечебни заведения в градските агломерации. Съответно бенефициентите в заключителните си технически доклади са докладвали изпълнението му.
	Производство на енергия от алтернативни и възобновяеми	Индикаторът не е включен в схемите по операцията и за него не са набирани данни.

	източници (% от общата консумация на енергия)	
Операция 1.2 Жилищна политика	Икономия на енергия в жилищни сгради (kWh/год.)	Индикаторът е включен във всички релевантни схеми на операцията и съответно бенефициентите в заключителните си технически доклади са докладвали изпълнението му.
	Консумация на енергия от алтернативни и възобновяеми източници (% от общата консумация на енергия)	Индикаторът не е включен в схемите по операцията и за него не са набирани данни.
Операция 1.4 Подобряване на физическата среда и превенция на риска	Озеленени площи (m ² на жител)	Индикаторът е включен във всички релевантни схеми на операцията и съответно бенефициентите в заключителните си технически доклади са докладвали изпълнението му
	Улични мрежи и рехабилитирана настилка (% от общо изградените)	Индикаторът е включен във всички релевантни схеми на операцията и съответно бенефициентите в заключителните си технически доклади са докладвали изпълнението му
	Изградени велосипедни пътеки и алеи, пешеходни зони (km)	Индикаторът е включен във всички релевантни схеми на операцията и съответно бенефициентите в заключителните си технически доклади са докладвали изпълнението му
	Наднормени имисии във въздуха (брой превишения на праговата стойност за 1 година)	Индикаторът не е включен в схемите по операцията и за него не са набирани данни. Първият тригодишен доклад по наблюдението и контрола на въздействието върху околната среда препоръчва данните да бъдат набирани от съответната РИОСВ или за съответното населено място и за съответната година в която се реализира конкретния проект/дейност.
	Превишения на граничните стойности на нивата на шума (брой случаи)	Индикаторът не е включен в схемите по операцията и за него не са набирани данни. Първият тригодишен доклад по наблюдението и контрола на въздействието върху околната среда препоръчва данните да се поискат от съответната Регионална здравна инспекция за конкретното населено място и за съответната година, в която се реализира конкретният проект/дейност.
	Реставрирани и обновени исторически и културни паметници, разположени в градовете (бр.)	Индикаторът не е включен в схемите по операцията и за него не са набирани данни. Той не е от значение за измерване въздействието на мерките върху околната среда.
Операция 1.5 Устойчиви системи за градски транспорт	Наднормени имисии във въздуха (брой превишения на праговата стойност за 1 година)	Индикаторът не е включен в схемите по операцията и за него не са набирани данни. Първият тригодишен доклад по наблюдението и контрола на въздействието върху околната среда препоръчва данните да се поискат от съответната РИОСВ или за конкретното населено място и за съответната година в която се реализира конкретният проект/дейност.

	Емисии на парникови газове (т/година)	Индикаторът не е включен в схемите по операцията и за него не са набирани данни. Първият тригодишен доклад по наблюдението и контрола на въздействието върху околната среда препоръчва данните да се поискат от съответната РИОСВ или за конкретното населено място и за съответната година в която се реализира конкретният проект/дейност.
	Население подложено на шумово натоварване в обхвата над граничните стойности (за населените места с население над 100 000 души (брой жители)	Индикаторът не е включен в схемите по операцията и за него не са набирани данни. Първият тригодишен доклад по наблюдението и контрола на въздействието върху околната среда препоръчва данните да се поискат от съответната Регионална здравна инспекция за конкретното населено място и за съответната година в която се реализира конкретният проект/дейност.
Приоритетна ос 2. Регионална и местна достъпност		
2.1. Регионална и местна пътна инфраструктура	Засягане на природни местообитания (m2)	Индикаторът не е включен в схемите по операцията и за него не са набирани данни.
2.3. Достъп до устойчиви и ефективни енергийни ресурси	Засягане на природни местообитания (m2)	Индикаторът не е включен в единствения проект, който е финансиран по операцията, тъй като не е релевантен за него.
Приоритетна ос 3. Устойчиво развитие на туризма		
3.1 Подобряване на туристическите атракции и свързаната с тях инфраструктура	Развити природни, културни и исторически атракции (бр.)	Индикаторът е включен във всички релевантни схеми на операцията и съответно бенефициентите в заключителните си технически доклади са докладвали изпълнението му.
	Застроени площи (ha)	Индикаторът не е включен в схемите по операцията и за него не са набирани данни.
	Засягане на горски площи (m2)	Индикаторът не е включен в схемите по операцията и за него не са набирани данни.
	Засягане на природни местообитания (m2)	Индикаторът не е включен в схемите по операцията и за него не са набирани данни.
	Площи със засадена растителност (ha)	Индикаторът не е включен в схемите по операцията и за него не са набирани данни.
Приоритетна ос 4. Създаване на регионални и местни мрежи, сътрудничество и изграждане на капацитет		
Операция 4.1. Дребномащабни инвестиции	Икономия на енергия в обществени сгради (kWh/год.)	Индикаторът е включен във всички релевантни схеми на операцията и съответно бенефициентите в заключителните си технически доклади са докладвали изпълнението му.
	Производство на електроенергия от алтернативни и възобновяеми източници (% от общата консумация на енергия)	Индикаторът не е включен в схемите по операцията и за него не са набирани данни.

Операция 4.2. междурегионално сътрудничество	Проведени обучения и семинари, свързани с околната среда	Индикаторът не е включен в схемите по операцията и за него не са набрани данни.
--	--	---

? Какво е въздействието върху околната среда на приключилите проекти през периода 01.01.2011 г. – 31.12.2013 г. и съответно на интервенциите по ОПРР?

Анализът, направен във втория тригодишен доклад, показва, че актуализираните мерки за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно отстраняване на неблагоприятно въздействие върху околната среда като цяло се изпълняват, което гарантира отсъствие на отрицателен ефект, а значителен брой от завършените към 31.12.2013 г. проекти имат подчертано положителен ефект поради естеството на подкрепа – например енергоспестяване, озеленяване, рехабилитация на пътища, изграждане на пешеходни зони и зони за отдих. Подробна оценка е направена в т.ІV на настоящия доклад.

? Дали измененията на ОПРР през периода 01.01.2011 г. – 31.12.2013 г. имат предимства по отношение на въздействието върху околната среда, в сравнение с дейностите, които са отпаднали?

Голяма част от измененията, направени в ОПРР в периода 1.1.2011- 31.12.2013 г. имат предимство по отношение на въздействието върху околната среда сравнени с дейностите, които са отпаднали (виж анализите в Таблица 4 по-горе). Това са промените свързани с пренасочване на финансов ресурс от схеми, които имат неутрален или потенциален негативен ефект върху околната среда като схемите по ПО3 (туризъм) и ПО2 (регионална местна достъпност) към схеми с очакван положителен ефект върху околната среда като схемите операции 1.1. и 1.4 на ПО1, от които се очаква увеличаване на енергийната ефективност и създаване на зелена и достъпна градска среда.

Много от промените са неутрални по отношение на въздействие върху околната среда. Две от промените биха могли да доведат до потенциални негативни ефекти върху околната среда. Това са решението за пренасочване на освобождаващ се ресурс към проекта за Северната скоростна тангента и разширяване на обхвата по операция 2 с добавяне на нова дейност за строителство на първокласни пътища извън Трансевропейската транспортна мрежа. Проектът за Северна скоростна тангента е бил предмет на ОВОС, като заключението на Решение №6-3/2011 г. е, че не се очакват значителни въздействия върху околната среда.

? До каква степен са изпълнени препоръките от първия тригодишен доклад?

Първият тригодишен доклад дава следните препоръки⁷:

⁷KPMG, 2010

1. *За отворените и вече затворени схеми, в които е пропуснато да се зложат релевантните за съответната схема индикатори за наблюдение и контрол, УО следва да изиска и събере данните за тях, като ги обобщи в следващия доклад за наблюдение и контрол на въздействието върху околната среда.*

Препоръката е актуална. За целите на настоящата оценка беше набрана допълнителна информация от бенефициентите, относно индикатори, които са зложени в схемите, но за които не са предоставени данни в окончателните доклади на бенефициентите и за индикатори, които не са зложени в схемите и за които не са събирани данни.

2. *При планиране на измененията на ОПРР да се подготви запитване до МОСВ дали трябва да се проведе процедура по преценяване на необходимостта от екологична оценка.*

Препоръката е актуална и е приложена на практика. И двете изменения на ОПРР 2007–2013г. са преминали през процедура по преценяване необходимостта от изготвяне на екологична оценка.

3. *С цел съответствие с екологичното законодателство и издаденото становище по ЕО (съгласно предложените в първия тригодишен доклад изменения в индикаторите в становището) през втората половина на програмния период следва да бъдат предвидени и отчитани релевантните екологични индикатори.*

Препоръката е актуална, но не е изпълнена изцяло. През втората половина на програмния период не са предвидени (и включени) всички релевантни екологични индикатори (напр. индикаторът „Засегнати природни местообитания (м2)“. Освен това не всички включени индикатори са отчитани от страна на бенефициентите и съответно изпълнението им не е докладвано.

4. *С цел през останалата част от програмния период да се води отчетност на екологичните индикатори, предлага се изменение на индикаторите за наблюдение и контрол. Препоръчва се, всички индикатори, които са приложими да се зложат в съответната схема, да се изискват като отчетени стойности в техническите доклади по проектите, като данните трябва и да се обобщават/сумират за всяка календарна година.*

Първата част на препоръката е приета – приети са предложените изменения на системата от индикатори. Втората част на препоръката е приложена на практика за някои от индикаторите. За част от схемите не е вменено задължителното отчитане на всички приложими индикатори от страна на бенефициентите.

5. *При изготвяне на Насоките за кандидатстване, за всяка отделна схема да се анализира въздействието върху околната среда и да се съобразят приложимите от всички оценени като адекватни мерки, условия и индикатори за наблюдение*

и контрол от Становище по ЕО №4-3/2007г. като за индикатори следва да се ползват актуализираните такива.

Тази препоръка е принципна и е приложена частично – само по отношение използването на актуализираните индикатори. По отношение анализа на въздействието върху околната среда при изготвяне на Насоките за кандидатстване за всяка отделна схема – това действие не е необходимо, тъй като всяка от схемите в рамките на ОПРР подлежи на оценка на въздействието ѝ върху околната среда по време на изготвянето на доклада за Екологична оценка на ОПРР и на база очакваното въздействие са предложени и съответните мерки и индикатори. При изменения в ОПРР, същите подлежат на процедура по преценяване необходимостта от изготвяне на екологична оценка.

6. *За изпълнение на горната препоръка, в екипа на изготвящите насоки следва да бъдат включени съответните специалисти – еколози със съответните познания, в зависимост от конкретната схема.*

Препоръката е принципна. Съгласно информация, предоставена от УО до момента не е прилагана, тъй като насоките за кандидатстване се изготвят от вътрешни за УО експерти, сред които няма еколози. Препоръката остава уместна за по-специфични схеми, които се предвижда да бъдат разработвани със съдействието на външни експерти. В този случай би могло да бъде приложена и в екипите за изготвяне на насоките да бъдат включени експерти със съответните познания.

На база горното може да се направи заключението, че препоръките от първия тригодишен доклад са актуални и релевантни и са надлежно изпълнени в по-голямата си част.

? *Съобразен ли е проектът/дейността за развитие на туризма с нормите за рекреационно натоварване и със статута на съответната територия?*

Прегледът на схемите по приоритетна ос 3 „Устойчиво развитие на туризма“ релевантната документация (насоките за кандидатстване) показва, че нормите за рекреационно натоварване са съобразени, като това е изпълнено чрез изискването всеки един проект да е съобразен с изискванията на Закона за опазване на околната среда, Закона за биологичното разнообразие, Закона за защитените територии и Закона за устройство на територията. В отделни случаи е изискано предложенията да бъдат съобразени и с Плановите за управление на защитени територии, в които те се реализират. Това е гаранция, че предложенията отговарят на изискванията на нормативната уредба по опазване на околната среда, в т.ч. и по отношение на рекреационното натоварване и отдалечения и кумулативен ефект от развитието на туризма.

? *Предвидени ли са локални пречиствателни съоръжения за отпадъчни води, за обектите по Приоритетна ос 3, ефективни ли са и съобразени ли са с конкретните потребности?*

Съгласно информацията от възложителя, за туристическите обекти, подкрепяни по ОПРР не се изискват такива съоръжения. Независимо от това обаче, предвид факта, че в Насоките за кандидатстване е вменено изискването за провеждане на процедура по ОВОС и ОС за всяко инвестиционно предложение по ПОЗ, това априорно означава, че третирането на отпадъчните води, генерирани от дейността на обектите по ПОЗ, и тяхното пречистване са взети предвид при кандидатстването, подготовката и реализацията на проектите.

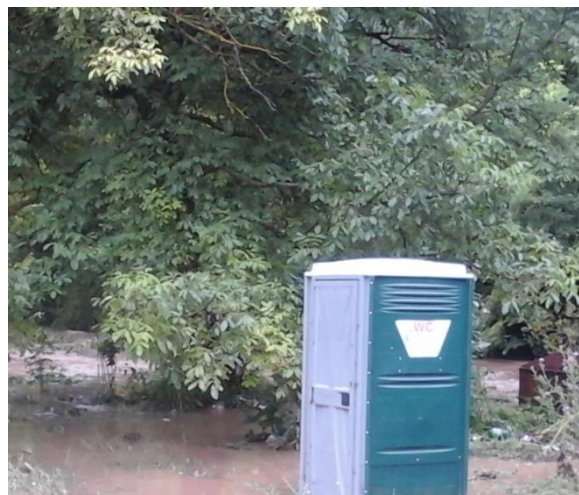
За допълване на горната информация бяха проведени посещения на място на следните приключили проекти:

- Проект BG161PO001/3.1-01/2008/001-007 Социализация на НИАР „Никополис ад Иструм“;
- Проект BG161PO001/3.1-03/2010/044 Развитие на туристическата атракция „Тектонски гребен Калето“.

Констатирано беше, че и при двата проекта има предвидени съоръжения за битови отпадъчни води – изгребни ями в проект „Социализация на НИАР Никополис ад Иструм (снимка 3) и химически тоалетни (Снимка 4) – за проект „ТА Тектонски гребен Калето“ . Броят и капацитетът на съоръженията е достатъчен и съобразен с туристическото натоварване.

Снимка 3 Изгребни ями, изградени по проект BG161PO001/3.1-01/2008/001-007

Снимка 4 – Химическа тоалетна (Проект BG161PO001/3.1-03/2010/044)

? Разработени ли са системи за управление на отпадъците на обекти по Приоритетна ос 3 и отговарят ли на предвижданията на общинската програма за управление на отпадъците?

За да се отговори на този въпрос беше направен преглед на Техническите доклади на бенефициентите на проектите, финансирани по под-приоритет „Подобряване на туристическите атракции и свързаната с тях инфраструктура“. Техническите доклади не изискват информация за това дали за реализираните проекти са разработени програми за управление на отпадъците. При разработването на настоящия доклад, вкл. и чрез посещения на място беше установено, че обектите, които се намират в градска среда, са включени в общинските системи за управление на отпадъците. За обектите, които се намират извън населени места са предвидени съответните съдове за събиране (най-често това са сменяеми съдове – полиетиленови чували) и последващо третиране на генерираните отпадъци (вж. снимка 5).

Снимка 5 – Съдове за отпадъци
(Проект BG161PO001/3.1-01/2008/001-007)

VI. ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕПОРЪКИ

1. Заключение

На база анализите могат да се направят следните основни изводи:

- По отношение въздействието върху околната среда – въздействието от интервенциите върху околната среда като цяло е положително; не са установени нови или отрицателни въздействия, различни от оценените в ЕО на ОПРР 2007–2013 или от тези оценени в първия тригодишен доклад;
- По отношение мерките за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно отстраняване на неблагоприятно въздействие върху околната среда – анализът показва, че актуализираните мерки се изпълняват, което гарантира отсъствие на отрицателен ефект. Директно прилагане в схемите и изискванията/насоките за кандидатстване не е видно само на две от мерките: „да се дава приоритет на проекти, които предвиждат: внедряване на малко-отпадъчни и безотпадъчни технологии, мерки за съобразяване с йерархията при управление на отпадъци, ноу-хау и други водо-, енерго- и материалоспестяващи технологии“ и „да се дава приоритет на екотуризма и други алтернативни форми на туризъм“. Предвидени са схеми, които подкрепят внедряване на енергоспестяващи технологии и развитие на туризъм – включително еко-туризъм. Предходният тригодишен доклад по наблюдението и контрола на въздействието върху околната среда отчита прилагането на мерките чрез планиране на подобни дейности в схемите за подкрепа;
- По отношение индикатори за наблюдение и контрол – голяма част от индикаторите са заложи в схемите за предоставяне на подкрепа и това е осигурило отчитането им и докладването им от страна на бенефициентите, но в същото време някои от индикаторите не са заложи в схемите и съответно не са докладвани от бенефициентите (напр. производство на енергия от алтернативни източници). В тази връзка, като част от настоящата оценка, беше изпратено запитване до бенефициентите за предоставяне на допълнителна информация.

В заключение, независимо от това, че ОПРР 2007–2013 не е непосредствено насочена към опазване на околната среда, а има за цел подобряване на социално-икономическите условия в 6-те района, анализът, направен по-горе показва, че немалка част от проектите, финансирани по програмата имат пряк или косвен положителен ефект върху околната среда най-вече чрез подкрепата за мерки, свързани с енергийна ефективност и зелена и достъпна градска среда. Положителният ефект върху околната среда вследствие интервенциите по ОПРР би могъл да бъде още по-голям, но това може да бъде установено:

- след приключване на всички проекти

- при подобряване на системата за събиране и обработване на данни и информация от страна на бенефициентите и от системата за наблюдение на програмата (ИСУН) по отношение напредъка на всички релевантни екологични индикатори.

Спазването на мерките за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последици от осъществяването на ОПРР върху околната среда гарантира липсата на неблагоприятни последици върху околната среда в резултат на изпълнение на програмата.

По схема BG161PO001-1.4.08 Съвместна европейска инициатива за устойчиви инвестиции в градските райони JESSICA, разработените от ЕИБ документи и доклади не дават възможност за оценка на въздействието от изпълненото на проектите поради липса на информация за екологични индикатори и информация по прилагане на мерките за намаляване или предотвратяване на възможно негативно въздействие върху околната среда.

2. Препоръки

2.1 По отношение мерките за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последици от осъществяването на ОПРР върху околната среда

Препоръчително е, в случай, че е приложимо, при изготвянето на окончателния доклад за въздействие върху околната среда от за изпълнението на ОПРР 2007–2013 да се отчита изпълнението както на мерките, описани в първия тригодишен доклад, така и следните две допълнителни мерки (произтичащи от Становище по ЕО №4-3/2007г.):

- *При изготвяне на проекти за нови обекти по Приоритетна ос 3 да се има предвид необходимостта от изграждане на локални пречиствателни станции за отпадъчни води и разработване на система за управление на отпадъците;*
- *При изготвянето на устройствени схеми и планове, местоположението на отделните видове зони и територии, както и на обекти и дейности, замърсяващи околната среда, да бъде съобразено с изискванията за здравна защита на селищната среда.*

При изготвяне на окончателния доклад за въздействие върху околната среда трябва да се докладва и изпълнението на мерките, залегнали в двете решения на МОСВ за необходимостта от изготвяне на екологична оценка на измененията на оперативната програма (ЕО-4/12.02.2012 г. и ЕО-24/26.07.2013 г.):

- *Планове, програми, проекти и инвестиционни предложения, предмет на предвиденото с изменението на ОПРР промени, попадащи в обхвата на Приложение 1 и/или Приложение 2 на ЗООС или извън тях, и попадащи под разпоредбите на чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР), подлежат на оценка на съвместимостта им с предмета и целите на опазване*

на защитените зони и могат да бъдат одобрени само сред положително решение/становище по ОВОС/ЕО/ОС и при съобразяване с препоръките в извършените оценки, както и с условията, изискванията и мерките, разписани в решението/становището.

- *В доклада за наблюдение и контрол, съгласно т.II на Становище по ЕО №4-3/2007г., който се представя до 15 април на всеки три години, да се включва и информацията относно прилагането на мерките за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последици от осъществяването на измененията на ОПРР 2007–2013 г.*

2.2 По отношение събирането и анализирането на данни за индикатори за наблюдение и контрол на програмата

В настоящата точка са представени препоръки по отношение на индикаторите за наблюдение и контрол (Таблица 10 от първия тригодишен доклад). Следва да се има предвид, че тъй като повечето от схемите са приключили или са към приключване, информацията за индикаторите на практика може да се събира много трудно, освен в случаите, когато индикаторите са заложили изрично в схемите. В този случай е препоръчително за по-пълно проследяване на въздействието върху околната среда да се използват индикатори, за които вече са предоставени данни от бенефициентите, като индикаторите за укрепени свлачища и коригирани/почистени речни корита. Някои от индикаторите за наблюдение и контрол не са били заложили в схемите и съответно тяхното използване към момента е невъзможно. По-долу са изброени индикаторите, които са уместни за проследяване на въздействието на интервенциите, финансирани по ОПРР върху околната среда. За целите на следващия доклад по наблюдението и контрола на въздействието, Изпълнителят препоръчва тяхното използване, във всички случаи, когато съществува или е възможно да се набере информацията за тях. По-долу са изброени и индикатори, които са заложили като индикатори за наблюдение и контрол на въздействието на ОПРР върху околната среда, но които не са уместни и съответно е препоръчано тяхното отпадане. Отправени са и препоръки за малки промени в измерването на някои от индикаторите с цел по-доброто им използване.

Препоръките относно индикаторите по схеми са както следва:

- Относно Операция 1.1:
 - за Схема BG161PO001-1.1.11 Подкрепа за реконструкция/обновяване и оборудване на общински лечебни заведения в градските агломерации за проекти приключили след 31.12.2013 г. при възможност да се изисква от бенефициентите информацията и за индикатора „икономия на енергия в обществени сгради (MWh/г)“, тъй като този индикатор е залегнал в системата от индикатори съгласно становище по Екологична оценка №4-3/2007 г. на програмата и одобрения от МОСВ първи тригодишен доклад

по наблюдението и контрола на въздействието върху околната среда. Информация за този индикатор към 12.2013 г. е изисквана от бенефициентите в рамките на настоящата оценка⁸ и предстои да бъде изисквана към 12.2014 г.;

- За проекти приключили след 31.12.2013 г., за схемите в които не е заложен като индикатор, при възможност УО да изисква докладване от страна на бенефициентите на данни за „производство на енергия от алтернативни и възобновяеми източници (% от общата консумация на енергия)“, тъй като този индикатор е залегнал в системата от индикатори съгласно становище по Екологична оценка №4-3/2007 г. на програмата и одобрения от МОСВ първи тригодишен доклад по наблюдението и контрола на въздействието върху околната среда. Информация за този индикатор към 12.2013 г. е изисквана от бенефициентите в рамките на настоящата оценка и предстои да бъде изисквана към 12.2014 г.
- Относно Операция 1.2 – за проекти приключили след 31.12.2013 г. при възможност УО да изисква докладване от страна на бенефициентите и на данни за индикатора „консумация на енергия от алтернативни и възобновяеми източници (% от общата консумация на енергия)“, тъй като този индикатор е залегнал в системата от индикатори съгласно становище по Екологична оценка №4-3/2007 г. на програмата и одобрения от МОСВ първи тригодишен доклад по наблюдението и контрола на въздействието върху околната среда. Информация за този индикатор към 12.2013 г. е изисквана от бенефициентите в рамките на настоящата оценка и предстои да бъде изисквана към 12.2014 г.;
- Относно операция 1.4:
 - индикаторът „Реставрирани и обновени исторически и културни паметници, разположени в градовете (бр.)“ - е ирелевантен и измерването му за целите на следващия трети доклад по наблюдение и контрол по прилагането на програмата е ненужно.
 - за схема BG161PO001-1.4.06 „Подкрепа за дребномащабни мерки за предотвратяване на наводнения в градските агломерации“ могат да се ползват индикаторите „дължина на изградените съоръжения за защита на морския бряг (м)“ и „дължина на защитени или възстановени брегове (м)“. Тези индикатори се докладват понастоящем от бенефициентите в заключителните доклади;
 - за схеми BG161PO001-1.4.03 „Подкрепа за изграждане и укрепване на дребно-машабна инфраструктура за предотвратяване на свлачища в градските агломерации“ и BG161PO001-1.4.04 „Подкрепа за

⁸ „Осъществяване на оценка на въздействието на интервенциите по Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007–2013 г. и на приноса им за изпълнение на хоризонталните политики на ЕС“

дребномащабна инфраструктура за предотвратяване на свлачища в градските агломерации“ може да се ползва индикаторът *„площ на свлачището (м2)*. Този индикатор се докладва понастоящем от бенефициентите.

- за схеми BG161PO001-1.4.02 „Подкрепа за подобряване на градската среда“, BG161PO001-1.4.05 „Подкрепа за интегрирано и устойчиво развитие чрез подобряване на градската среда“ и BG161PO001-1.4.09 „Зелена и достъпна градска среда“, за проекти приключили след 31.12.2013 г., може да се ползва индикаторът *„икономия на енергия от въвеждането на енергоспестяващо улично осветление (kWh)“*;
- Относно Операция 1.5 – за следващия отчетен период да се намира информация от съответната РИОСВ само за индикатора *„Наднормени имисии във въздуха (брой превъзможия на праговата стойност за 1 година)“*; РИОСВ и РЗИ не измерват останалите два екологични индикатора (*„Емисии на парникови газове“* и *„Население подложено на шумово натоварване“*) на локално ниво;
- Относно Операция 2.3 – да отпадне индикаторът *„засягане на природни местообитания (м2)“*, защото схемата е за техническа помощ.
- Относно Операция 3.1:
 - За всички схеми – индикатор *„застроени площи (ha)“* да се коригира и да се отчита в (м²), защото мерната единица в хектари не позволява прецизно представяне на информацията за застроените площи, които обикновено са под 1 хектар.
 - За всички схеми – индикаторът *„площи със засадена растителност (ha)“* да се отчита в декари, поради същата причина, изложена по-горе
 - За всички схеми да отпадне индикатора *„развити природни, културни и исторически атракции – бр.)“* тъй като е ирелевантен;
- Относно Операция 4.1:
 - за схеми BG161PO001-4.1.01 „Подкрепа за осигуряване на подходяща и рентабилна образователна инфраструктура, допринасяща за устойчиво местно развитие“, BG161PO001-4.1.03 „Подкрепа за прилагане на мерки за енергийна ефективност в общинската образователна инфраструктура на 178 малки общини“ и BG161PO001-4.1.05 „Подкрепа за реконструкция/ обновяване и оборудване на общински лечебни заведения в общини, извън градските агломерационни ареали“, за проекти приключили след 31.12.2013 г., при възможност от бенефициентите да се събере информация и за индикатора *„производство на енергия от алтернативни и възобновяеми източници“ (% от общата консумация на енергия)“*, тъй като този индикатор е залегнал в системата от индикатори съгласно становище по Екологична

оценка №4-3/2007 г. на програмата и одобрения от МОСВ първи тригодишен доклад по наблюдението и контрола на въздействието върху околната среда. Информация за този индикатор към 12.2013 г. е изисквана от бенефициентите в рамките на настоящата оценка и предстои да бъде изисквана към 12.2014 г.;

- за схема BG161PO001-4.1.02 „Подкрепа за изграждане и укрепване на дребномащабна инфраструктура за предотвратяване на свлачища“ да се ползва и индикаторът „площ на укрепени свлачища (m2)“, който се докладва понастоящем от бенефициентите;
- за схема BG161PO001-4.1.04 „Подкрепа за дребномащабни мерки за предотвратяване на наводнения в 178 малки общини“ да се ползва индикаторът „дължина на почистените речни корита и дерета (m)“, който се докладва понастоящем от бенефициентите;

При изготвяне на следващия доклад за въздействие върху околната среда трябва да се докладват и постигнатите екологични индикатори за които е налична информация и изпълнението на мерките за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последствия от осъществяването на проектите по схема BG161PO001-1.4.08 Съвместна европейска инициатива за устойчиви инвестиции в градските райони JESSICA.

Таблицата по-долу актуализира Таблица 10 от Първия тригодишен доклад⁹, която систематизира резултатите от проведения анализ на системата от индикатори за наблюдение на въздействието върху програмата.

Приоритетна ос/Операция	Индикатори	Начин на събиране на данни
Приоритетна ос 1 – Устойчиво и интегрирано градско развитие		
Операция 1.1. Социална инфраструктура	Икономия на енергия в обществени сгради (kWh/год.)	На ниво проект от бенефициентите
	Производство на енергия от алтернативни и възобновяеми източници (% от общата консумация на енергия)	На ниво проект от бенефициентите
Операция 1.2 Жилищна политика	Икономия на енергия в жилищни сгради (kWh/год.)	На ниво проект от бенефициентите
	Консумация на енергия от алтернативни и възобновяеми източници (% от общата консумация на енергия)	На ниво проект от бенефициентите
Операция 1.4 Подобряване на	Озеленени площи (m2 на жител)	На ниво проект от бенефициентите

⁹ Първият Доклад по наблюдение и контрол при прилагането на ОПРР 2007-2013 г. е одобрен с писмо на МОСВ, с изходящ номер 04-00-2988/25.07.2011 г.

физическата среда и превенция на риска	Улични мрежи и рехабилитирана настилка (% от общо изградените)	На ниво проект от бенефициентите
	Изградени велосипедни пътеки и алеи, пешеходни зони (km)	На ниво проект от бенефициентите
	Наднормени имисии във въздуха (брой превишения на праговата стойност за 1 година)	Данни могат да се получат от съответната РИОСВ
	Превишения на граничните стойности на нивата на шума (брой случаи)	Данни могат да се получат от съответната Регионална здравна инспекция за съответното населено място и за съответната година в която се реализира конкретния проект/дейност. В повечето случаи обаче, няма добавена стойност от информацията, тъй като станциите за измерване на шума рядко са разположени на местата на изпълняване на проектите.
	Икономия на енергия от въвеждането на енергоспестяващо улично осветление (kWh)	Препоръчва се, когато е възможно, да се използва този индикатор за измерване на въздействието върху околната среда от схеми 1.4.02 и 1.4.05. Данните и понастоящем се докладват от бенефициентите
	Площ на свлачището (m ²)	Препоръчва се да се използва този индикатор за измерване на въздействието върху околната среда от схема 1.4.03. Данните и понастоящем се докладват от бенефициентите
	Дължина на изградените съоръжения за защита на морския бряг (m)	Препоръчва се да се използва този индикатор за измерване на въздействието върху околната среда от схема 1.4.06. Данните и понастоящем се докладват от бенефициентите.
	Дължина на защитени или възстановени брегове (m)	Препоръчва се да се използва този индикатор за измерване на въздействието върху околната среда от схема 1.4.06. Данните и понастоящем се докладват от бенефициентите
Реставрирани и обновени исторически и културни паметници, разположени в градовете (бр.)	Препоръчва се да отпадне от системата индикатори, тъй като не предоставя информация за въздействие върху околната среда.	
Операция 1.5 Устойчиви системи за градски транспорт	Наднормени имисии във въздуха (брой превишения на праговата стойност за 1 година)	Данни могат да се получат от съответната РИОСВ за съответната година в която се реализира конкретния проект/дейност
	Емисии на парникови газове (т/година)	Не е възможно да се получат достоверни данни. Единственият източник на приблизителна информация са разчетите в анализите разходи-ползи на съответните инвестиционни проекти, когато такива разчети съществуват.

	Население подложено на шумово натоварване в обхвата над граничните стойности (за населените места с население над 100 000 души (брой жители)	Не е възможно са се получат данни, тъй като Регионална здравна инспекция не изчислява подобен индикатор.
Приоритетна ос 2. Регионална и местна достъпност		
2.1. Регионална и местна пътна инфраструктура	Засягане на природни местообитания (m2)	На ниво проект от бенефициентите
2.3. Достъп до устойчиви и ефективни енергийни ресурси	Засягане на природни местообитания (m2)	Препоръчва се индикаторът да отпадне, тъй като схемата е за техническа помощ.
Приоритетна ос 3. Устойчиво развитие на туризма		
3.1 Подобряване на туристическите атракции и свързаната с тях инфраструктура	Развити природни, културни и исторически атракции (бр.)	Препоръчва се да отпадне от системата индикатори, тъй като не предоставя информация за въздействие върху околната среда.
	Застроени площи (ha)	На ниво проект от бенефициентите. Препоръчва се мерната единица да е m2, защото мерната единица в хектари не позволява прецизно представяне на информацията за застроените площи, които обикновено са под 1 хектар
	Засягане на горски площи (m2)	На ниво проект от бенефициентите
	Засягане на природни местообитания (m2)	На ниво проект от бенефициентите
	Площи със засадена растителност (ha)	На ниво проект от бенефициентите. Препоръчва се мерната единица да е декар, защото мерната единица в хектари не позволява прецизно представяне на информацията за застроените площи, които обикновено са под 1 хектар
Приоритетна ос 4. Създаване на регионални и местни мрежи; сътрудничество и изграждане на капацитет		
Операция 4.1. Дребномащабни инвестиции	Икономия на енергия в обществени сгради (kWh/год.)	На ниво проект от бенефициентите
	Площ на укрепени свлачища (m2)“	Препоръчва се да се използва този индикатор за измерване на въздействието върху околната среда от схема 4.1.02. Данните и понастоящем се докладват от бенефициентите
	Дължина на почистените речни корита и дерета (m)	Препоръчва се да се използва този индикатор за измерване на въздействието върху околната среда от схема 4.1.04.

		Данните и понастоящем се докладват от бенефициентите
	Производство на електроенергия от алтернативни и възобновяеми източници (% от общата консумация на енергия)	На ниво проект от бенефициентите
Операция 4.2. междурегионално сътрудничество	Проведени обучения и семинари, свързани с околната среда	От УО

VII. ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение 1. Списък на използваната литература

1. Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007–2013 г.
2. Годишни доклади за изпълнението на ОПРР 2007–2013 г.
3. Доклади от заседания на Комитета за наблюдение
4. Насоки/изисквания за кандидатстване
5. Технически/окончателни доклади на проектите по ОПРР 2007–2013 г.
6. Становище по екологична оценка (ЕО) №4-3/2007 на МОСВ
7. Екологична оценка на ОПРР 2007–2013 г.
8. Решение № ЕО-24/2013 г. на министъра на околната среда и водите за преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка на измененията на Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007–2013 г., предприети през 2012 и 2013 г.
9. Обобщена справка по Решение № ЕО-24/2013 г. на министъра на околната среда и водите за преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка на измененията на Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007–2013 г., предприети през 2012 и 2013 г., съгласно чл. 29, ал. 1 от Наредбата за извършване на екологична оценка на планове и програми.
10. Решение № ЕО-4/2012 г. на министъра на околната среда и водите за преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка на измененията на Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007–2013 г.
11. Обобщена справка по Решение № ЕО-4/2012 г. на министъра на околната среда и водите за преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка на измененията на Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007–2013 г., съгласно чл. 29, ал. 1 от Наредбата за извършване на екологична оценка на планове и програми.
12. Окончателен доклад за оценка на въздействието на резултатите от ОПРР върху околната среда, 28.02.2011 г.
13. Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони
14. Закон за опазване на околната среда (ЗООС), глава 6. Екологична оценка и оценка на въздействието върху околната среда

15. Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (ДВ, бр. 57 от 2.07.2004 г., в сила от 1.07.2004 г., изм. и доп., бр. 3 от 10.01.2006 г., бр. 29 от 16.04.2010 г., бр. 3 от 11.01.2011 г., бр. 38 от 18.05.2012 г., бр. 94 от 30.11.2012 г., в сила от 30.11.2012 г.)
16. Закон за културното наследство
17. Информация, получена от РИОСВ и РЗИ относно емисии на въглероден диоксид и шумово замърсяване

Приложение 2. Основна информация за проектите, попадащи в обхвата на настоящия доклад

На електронен носител